

HÅLLBARHETSBEDÖMNING

Översiktsplan 2018

SVEDALA KOMMUN

ANTAGEN AV KOMMUNFULLMÄKTIGE 28 NOVEMBER 2018

SVEDALA
TORUP • HOLMEJA
KLÅGERUP
BÖRRINGE • AGGARP
BARA • SJÖDIKEN
SKABERSJÖ

1 MEDVERKANDE

Föreliggande hållbarhetsbedömning tillhör Svedala kommuns samrådshandling av översiktsplan.

En översiktsplan (ÖP) tas fram och uppdateras regelbundet av kommuner i enlighet med Plan- och bygglagen. En översiktsplan ska vara vägledande för hur mark- och vattenområden används och hur bebyggelse, verksamheter och naturområden etc. ska utvecklas och bevaras.

Hållbarhetsbedömningen är ett resultat av den miljöbedömning som gjorts av hur miljöaspekter, sociala aspekter och ekonomiska aspekter har inarbetats i planförslaget och vad planens genomförande innebär.

Svedala kommun har givit WSP Sverige AB i uppdrag att upprätta en hållbarhetsbedömning till Svedala kommuns översiktsplan. Projektledare för Svedala kommun är Jeanette Widén Gabrielsson.

Uppdragsansvarig hos WSP är Jessica Andersson, tel. 010-722 50 00, som också ansvarar för de ekologiska aspekterna. Tore Englén, WSP, ansvarar för de ekonomiska aspekterna och Elina Engelbrektsson för de sociala aspekterna. För kulturmiljö ansvarar Adam Augustsson.

Foto framsida:

Billy Lindberg

Adobestock

Johan Hammer

2 INNEHÅLL

3	SAMMANFATTNING	4			
4	INLEDNING	10			
4.1	BAKGRUND – BEHOVET AV EN NY ÖVERSIKTSPLAN	10			
4.2	HÅLLBARHETSBEDÖMNINGENS SYFTE OCH GENOMFÖRANDE	10			
4.3	SAMRÅD	10			
5	AVGRÄNSNING OCH METOD	11			
5.1	AVGRÄNSNING	11			
5.2	METOD	12			
6	ÖVERSIKTSPLAN OCH ALTERNATIV	14			
6.1	ALTERNATIVA UTVECKLINGSMÖJLIGHETER	14			
6.2	ALTERNATIVDISKUSSION	14			
6.3	VAL AV UTBYGGNADSLTERNATIV	16			
6.4	ÖVERSIKTSPLANENS INNEHÅLL	18			
6.5	NOLLALTERNATIVET	19			
7	EKOLOGISK HÅLLBARHET	19			
7.1	KLIMAT, TRANSPORTER OCH ENERGI	19			
7.2	NATURVÄRDEN, HUSHÅLLNING MED NATURRESURSER, REKREATION OCH FRILUFTSLIV	25			
7.3	VATTEN	31			
7.4	KULTURVÄRDEN	35			
7.5	HÄLSA	49			
8	SOCIAL HÅLLBARHET	54			
8.1	METODIK FÖR BEDÖMNING AV SOCIAL HÅLLBARHET	54			
8.2	GOD HÄLSA, TRYGGHET OCH SÄKERHET	56			
8.3	GOD BOENDEMILJÖ	61			
8.4	MÖJLIGHET TILL UTBILDNING OCH FÖRSÖRJNING	67			
8.5	SAMHÖRIGHET OCH IDENTITET	72			
8.6	DEMOKRATI OCH DELAKTIGHET	73			
8.7	SAMLAD BEDÖMNING SOCIAL HÅLLBARHET	73			
9	EKONOMISK HÅLLBARHET	75			
9.1	NÄRINGSLIV	75			
9.2	MARKANVÄNDNING OCH UTBYGGNAD	81			
9.3	SAMHÄLLSEKONOMISK NYTTA OCH KOSTNAD	85			
10	EKOSYSTEMTJÄNSTER SAMT AREELLA NÄRINGAR	86			
11	AVSTÄMNING MOT MILJÖKVALITETSMÅL	93			
12	AVSTÄMNING MOT MILJÖKVALITETSNORMER	100			
12.1	MILJÖKVALITETSNORMER FÖR FISK- OCH MUSSELVATTEN	100			
12.2	MILJÖKVALITETSNORMER FÖR BULLER	100			
12.3	MILJÖKVALITETSNORMER FÖR VATTEN OCH VATTENKVALITET	100			
12.4	MILJÖKVALITETSNORMER FÖR LUFT	101			
13	SAMLAD BEDÖMNING	103			
13.1	MILJÖMÄSSIG, SOCIAL OCH EKONOMISK HÅLLBARHET	103			
13.2	PÅVERKAN PÅ RIKSINTRESSEN OCH MILJÖKVALITETSNORMER	104			
13.3	SAMMANFATTANDE KONSEKVENSBEDÖMNING	105			
13.4	MÅLUPPFYLLELSE OCH MÅLKONFLIKTER	105			
13.5	OSÄKERHETER	107			
14	UPPFÖLJNING	108			
15	REFERENSER	109			

3 SAMMANFATTNING

Inledning

Svedala kommun håller på att revidera Svedala översiktsplan 2010 för den tänkta utvecklingen i kommunen fram till år 2045. År 2045 förväntas kommunen ha vuxit till 30 000 invånare. Expansionen ska ske framför allt i Svedala, Bara och Klågerup. Samtidigt ska kommunen möjliggöra utveckling av landsbygden med verksamheter i anslutning till jordbruket och en begränsad nybebyggelse, i första hand i anslutning till befintlig bebyggelse. Hänsyn ska tas till jordbrukets intressen samt landskapets natur- och kulturvärden.

Alternativ

Översiktsplaneförslag (ÖP 2017)

Översiktsplanens roll är att vara vägledande för användningen av mark och vatten i kommunen. Översiktsplanens roll är att skapa förutsättningarna för kommunen att uppnå dess vision och framtidsmål.

Planen utgår ifrån stadens vision "Det goda livet", och är till viss del strategisk, men även relativt konkret. Svedala kommunens målsättning är att växa till cirka 30 000 invånare till år 2045. Om Svedala kommun ska kunna växa enligt visionen måste i genomsnitt 120 bostäder byggas per år. Expansionen ska ske "fåkärnigt", framför allt i Svedala, Bara och Klågerup. Största andelen av utbyggnaden avses ske i Svedala tätort. En viktig utgångspunkt är att de tre större tätorterna ska utvecklas utifrån sina respektive förutsättningar där varje ords karaktär och identitet tas till vara. Planförslaget visar 2 600 nya bostäder i utpekade utbyggnadsområde fördelat på följande:

- Svedala 1450 bostäder
- Bara 700 bostäder
- Klågerup 350 bostäder
- Övrigt 100 bostäder

Nollalternativ (ÖP 2010)

Nollalternativet utgörs av planförslaget i översiktsplan 2010. Föreliggande översiktsplaneförslag är i sina huvuddrag mycket lik gällande översiktsplan från 2010. Därmed är konsekvenserna av planen och nollalternativet mycket snarlika. Under rubriken "Konsekvenser av nollalternativet" redovisas på vilket sätt nollalternativets konsekvenser skiljer sig från planens.

Effekter och konsekvenser för ekologisk hållbarhet

Klimat, transporter och energi

Totalt sett bedöms små negativa konsekvenser uppstå på grund av ökad befolkning och ökade transporter. Översiktsplaneförslaget skapar dock förutsättningar för hållbara transporter och en utveckling av kollektivtrafiken, vilket medför positiva konsekvenser.

Nollalternativet bedöms kunna medföra en något mer spridd bebyggelse, där exploatörens önskemål i större utsträckning får styra. Detta kan bero på att tydligheten för kriterierna av utvecklingen av landsbygden är otydligare och mer vidlyftigare i nollalternativet än i planförslaget. Detta riskerar att generera ett större transportbehov, att en större andel av resorna sker med bil och en ökad energiåtgång. Detta skulle motverka den utveckling som Svedala kommun eftersträvar.

I gällande översiktsplan (nollalternativet) föreslås ett reservat för snabbspårväg, sk Light-rail, mellan Malmö Central, Bara och Klågerup. Detta reservat har tagits bort i översiktsplaneförslaget, vilket bedöms som negativt då spårreservatet är en åtgärd som ytterligare skulle kunna medverka till att uppnå målen i Klimatavtalet.

I övrigt bedöms nollalternativet och översiktsplaneförslaget vara likvärdigt.

Naturvärden, hushållning med naturresurser, rekreation och friluftsliv

Totalt sett bedöms planförslaget medföra små negativa konsekvenser för naturvärden samt hushållning med naturresurser och rekreation och friluftsliv. I vissa fall kan även planförslaget bidra med positiva konsekvenser, som till exempel för friluftsliv och rekreation. Ny bebyggelse kommer oundvikligen att ta naturmark i anspråk. I samband med att mark tas i anspråk vid exploatering uppstår ofta konflikter med naturmiljön. Antingen direkta där naturmiljöer försvinner eller att exploatering sker i närheten och får en indirekt påverkan då förutsättningarna för naturmiljön förändras. Hänsyn och ställningstaganden har dock gjorts i översiktsplaneförslaget som medför att de negativa konsekvenserna minskas eller elimineras.

Skillnaderna avseende konsekvenser för naturmiljö, hushållning med mark samt friluftsliv och rekreation mellan planförslaget och nollalternativet är små. Nollalternativet bedöms dock leda till en sämre möjlighet för kommunen att styra bebyggelseutvecklingen och en mer spridd bebyggelse, vilket kan leda till att fler och mer svårlösta konflikter med naturvärden, rekreationsområden och jord- och skogsbruksmark. Nollalternativet bedöms därmed leda till större negativa konsekvenser än planförslaget för dessa aspekter.

Vatten

Bedömningen är att en tillfredställande vatten- och avloppshantering för planerad bebyggelse kan anordnas, dock kan det saknas kapacitet på vissa platser. Åtgärder kan krävas vid dimensionering av ledningssystemet. Dagvattensystemet bör förbättras och fortlöpande kompletteras med anläggningar för rening och utjämning av dagvatten i befintliga områden. Då det på vissa platser råder kapacitetsbrist i ledningarna ställer detta ännu högre krav på att ta hand om dagvattnet lokalt och fördröja avrinning i samband med nyexploatering. I utrednings- och planskede är det viktigt att förutsättningarna för dagvattenomhändertagandet studeras så att negativa konsekvenser

som till exempel översvämning, ökad föroreningsgrad etc undviks. Vattenkvaliteten i såväl ytvatten som grundvatten bedöms inte försämrats till följd av utbyggnaden. Men det behövs fler insatser för att verkligen uppfylla miljökvalitetsnormerna. Totalt sett bedöms inga eller obetydliga negativa konsekvenser uppstå.

I nollalternativet kan det finnas risk för fler bostadsetableringar utanför tätorter och kommunalt VA-område, vilket kan leda till fler enskilda avlopp eller mindre reningsverk. Det finns också risk att dagvattenhanteringen inte beaktas i planeringen på samma sätt som med översiktsplanen. Tillsammans innebär det risk för större utsläpp av föroreningar och näringsämnen, vilket kan leda till negativa konsekvenser för vattenkvaliteten och naturvärden i vattenmiljön. I gällande översiktsplan finns inga områden avsatta för dagvattenhantering och översvämning, och inga tydliga riktlinjer eller mål anges för att hantera klimatförändringarna eller hanteringen av dagvatten. Detta kan medföra att de områden som i gällande översiktsplan är utpekade, kan drabbas av översvämningar. Nollalternativet bedöms medföra måttliga negativa konsekvenser.

Kulturvärden

Planförslaget bedöms innebära svagt positiva konsekvenser för kulturvärdena på en **övergripande nivå**. Detta grundas på att:

- kulturmiljöprogrammen för tätorterna blir antagna för att utgöra underlag för bedömning av de kulturhistoriska värdena i orterna vid detaljplanering och bygglovsprövning. Klass 1 är undantagna från reglerna om Attefallshus och får skyddsbestämmelser vid detaljplanläggning. Klass 2 får varsamhetsbestämmelser vid detaljplanläggning. Klass 3 och 4 ger vägledning om övriga kulturmiljövärden för bebyggelseområden, offentliga platser och grönområden
- ett heltäckande kulturmiljöprogram skapas där byarna i kommunen ingår

- revidera befintliga områdesbestämmelser för Sjödiken
- Generell brist på fördjupade kulturmiljöunderlag för berörda utbyggnadsområden kring tätorterna samt på landsbygden

Planförslaget bedöms medföra måttliga negativa konsekvenser för bedömningsytorna på en **detaljerad nivå**. Detta grundas på:

- inga eller obetydliga negativa konsekvenser för Klågerup,
- små negativa konsekvenser för Holmeja-Yddinge,
- måttliga negativa konsekvenser för Börringe och Svedala samt
- måttliga-stora negativa konsekvenser för Bara.

Nollalternativet medför att kommunens möjlighet att styra samhällsbyggandet minskar om ny översiktsplan inte antas/genomförs. I nollalternativet styrs lokalisering av ny bygd miljö i relativ hög grad av efterfrågetryck, infrastrukturkostnader och opinionstryck. Kommunen driver inte heller utvecklingsfrågor i samma utsträckning som i översiktsplanen. Detta innebär sannolikt att ambitionen för bevarande och utveckling av kommunens kulturmiljöer blir lägre jämförelse med nuläget och översiktsplaneförslaget. Negativa konsekvenser för kulturvärdena i nollalternativet bedöms sammantaget som små eller måttliga.

Hälsa

Sammantaget bedöms översiktsplanen innebära att det finns risk för negativ påverkan för människors hälsa, främst till följd av förtätning och ökad funktionsblandning. De negativa konsekvenserna bedöms dock totalt sett att vara små genom att hänsyn tas och åtgärder kan genomföras i senare planeringsskeden, som eliminerar eller minimerar de negativa konsekvenserna.

För nollalternativet görs samma bedömning som planförslaget.

Effekter och konsekvenser för social hållbarhet

God hälsa, trygghet och säkerhet

Planförslaget bedöms bidra till stora positiva konsekvenser för en God hälsa, trygghet och säkerhet och uppmärksammar flera problem samt föreslår en rad åtgärder som går i linje med de parametrar som anges för detta område. Detta grundar sig dock på att det redan idag råder goda förhållanden i kommunen i denna fråga. Planförslaget föreslår en ökad och förbättrad tillgänglighet genom utveckling av gång- cykel- och kollektivtrafik. Detta ger positiva konsekvenser i och med en bättre tillgänglighet till områden och platser för rekreation och friluftsliv samt har även direkta hälsovinster i form av ökad vardagsmotion. Anläggandet av en aktivitetspark bidrar till positiva konsekvenser för sysselsättning för ungdomar och fokus på att offentliga miljöer utformas så trygga som möjligt skapar goda förutsättningar när det kommer till trygghet och säkerhet i offentliga rum.

Nollalternativet bedöms ange förutsättningar för måttligt positiva konsekvenser vad gäller God hälsa, trygghet och säkerhet.

Nollalternativet kan medföra en något mer spridd bebyggelse då riktlinjer och kriterier för bebyggelsen på glesbygden här är mindre strikta, vilket bedöms negativt avseende tillgång till service och kommunikationer i dessa delar av kommunen. Brist på förslag för att möta frågan om fritidssysselsättning för ungdomar och otydlig strategi för utbyggnad av bredband och telekommunikation är annat som i större utsträckning kan bidra negativt. Nollalternativet är något svagare och inte lika tydligt som planförslaget när det gäller gröna stråk och sammanlänkning av dessa samt tillgång till grönytor. Positivt i nollalternativet är dock att det läggs stort fokus på kommunens parker med tydliga målsättningar för dessa, vilket bedöms kunna ge goda förutsättningar för att möta olika medborgares behov.

God boendemiljö

För God boendemiljö bedöms planförslaget innebära små positiva konsekvenser. Åtgärder och riktlinjer i planförslaget som bedöms gynnsamma för en God boendemiljö inkluderar den flerkärniga utbyggnadsstrategin, vikten av att bygga ut skola, grönstruktur samt gång- och cykelvägar parallellt med utbyggnaden av bostäder, och att ny bebyggelse ska ske i kollektivtrafiknära lägen. Planförslaget vill även erbjuda och utveckla möjligheterna till närrecreation för kommuninvånarna och förordar att tillgängligheten ska vara hög för bland andra barn, äldre och funktionshindrade. Sammantaget ger planförslaget tydliga direktiv om att tillgodose efterfrågan hos en bredd av målgrupper, vilket är bedöms som positivt för en god boendemiljö. Planförslaget bedöms dock inte i tillräcklig grad kunna möta det identifierade bostadsbehovet i kommunen då planförslaget anger en avsevärt lägre utbyggnadstakt än vad som uppges behövas för att möta planerad och önskad befolkningstillväxt till år 2045.

Nollalternativet uppmärksammar och bidrar positivt till flertalet parametrar och målgrupper som är aktuella inom ramen för God bebyggd miljö, exempelvis genom att på ett tydligt sätt lyfta fram tillgänglighetsanpassning för funktionshindrade. Nollalternativet bedöms dock inte kunna möta den identifierade bristen på bostäder för äldre, unga vuxna och andra grupper lika väl som planförslaget. Nollalternativet betonar heller inte lika tydligt utbyggnaden av telekommunikation och bredband samt vikten av att ny bebyggelse ska lokaliseras nära kollektivtrafik. Detta bedöms i lägre utsträckning bidra positivt till boendemiljön. Nollalternativet bedöms innebära små positiva konsekvenser för möjligheten att uppnå God boendemiljö i Svedala.

Möjlighet till utbildning och försörjning

Planförslaget bedöms ange förutsättningar för måttligt positiva konsekvenser för Möjlighet till utbildning och försörjning. Riktlinjerna för utbyggnad, den planerade expansionen och satsningen på att stärka centra i tätorterna är sådant som ger ett gott underlag för utveckling

och etableringar av verksamheter och bedöms därför medföra positiva konsekvenser för sysselsättning och möjlighet till försörjning. För möjligheten till utbildning är en positiv aspekt att hänsyn tas till behov av barnomsorg och skola vid utbyggnad i kommunen. Planförslagets fokus på utökad och förbättrad gång-, cykel- och kollektivtrafik samt ombyggnaden av stationsområdet är sådant som förbättrar tillgängligheten till både skola och arbete för flera målgrupper och bedöms ge positiva konsekvenser.

Nollalternativet bedöms ange förutsättningar för små positiva konsekvenser för Möjligheten till utbildning och försörjning. Nollalternativet hanterar flertalet av de frågor som bedöms som relevanta för aspekten men är något vagare på ett antal punkter av vikt. Exempelvis betonar nollalternativet inte lika starkt som planförslaget att ny bebyggelse ska lokaliseras nära kollektivtrafik och har inte lika strikta kriterier och riktlinjer för bebyggelsen på glesbygden vilket skulle kunna bidra till en mer spridd bebyggelse. Telekommunikation och bredbandsutbyggnad lyfts heller inte fram lika konkret som i planförslaget. Sammantaget bedöms detta ge något sämre förutsättningar för fler att på ett tryggt och enkelt sätt ta sig mellan hemmet, skola och arbetsplats inom kommunen eller på annan ort. Nollalternativet bedöms också ge sämre förutsättningar avseende sysselsättning och försörjning på landsbygden.

Samhörighet och identitet/Demokrati och delaktighet

I den sociala bedömningen beaktas även aspekterna Samhörighet och identitet och Demokrati och delaktighet. De är grundläggande för en (socialt) verkningsfull översiktsplan i stort och grundar sig till stora delar på medborgardialog. I föreliggande sociala bedömning konsekvensbedöms de inte i samma bemärkelse som övriga aspekter, utan finns med mer som checkpunkter att ha med sig i fortsatt arbete med ÖP 2018. Planen har preliminärt bedömts bidra positivt (+) till dessa då Svedala kommun planerar för en bred samrådsprocess, vilket är en

förutsättning för att Samhörighet och identitet och Demokrati och delaktighet över huvud taget ska anses beaktade.

Samlad bedömning social hållbarhet

Sammantaget är bedömningen att planförslaget bidrar positivt till social hållbarhet, men att ÖP 2018 skulle kunna göras än mer verkningsfull och föredömlig genom förhållandevis enkla åtgärder. Viktigt är också att ha med sig frågorna om Samhörighet och identitet samt Demokrati och delaktighet i den fortsatta planprocessen och att samråd utformas med hänsyn till dessa.

Effekter och konsekvenser för ekonomisk hållbarhet

Näringsliv

Översiktsplanen bedöms få positiva effekter på näringslivsutvecklingen i Svedala kommun. De infrastrukturinvesteringar som redovisas i planen, tillsammans med lokaliseringen av tillkommande bebyggelse, kan antas ge en förbättring av kommunens tillgänglighet/marknadspotential. Det finns därtill god planberedskap för att hantera etablering av ytkrävande verksamheter inom branscher där Svedala har en komparativ fördel.

Sammantaget, när vi beaktar den stora osäkerhet som råder kring framtida infrastruktursatsningar med statlig och regional finansiering, blir bedömningen att planen vad avser näringslivsutvecklingen ger små, men positiva konsekvenser.

Skillnaderna mellan nollalternativet, det vill säga ÖP 2010, och föreliggande översiktsplan är små, med undantag för inställningen till externhandel. I förslaget till ny översiktsplan medges ny etablering av externhandel i kommunen och särskilt omnämns möjligheten att skapa ett område för sällanköps- och volymhandel på norra och östra industriområdet i Svedala tätort.

Att öppna upp för storskalig handel i Svedala tätort kan ge ett betydande tillskott av nya verksamheter och arbetstillfällen. Det

utpekade området, med sin närhet till de stora flödena längs E65 och väg 108, har stor kommersiell potential då det även fångar upp köpkraft som härrör från en långt mycket större geografi än Svedala kommun.

En potentiell nackdel med det föreslagna handelsområdet är att det kan försvåra möjligheterna att bedriva handel i Svedala centrum, vilket står i konflikt med ambitionen att utveckla tätortens kärna till en attraktiv mötesplats. Det kan i synnerhet antas gälla vid etablering av en eller flera dagvarubutiker på det nya handelsområdet.

Markanvändning och utbyggnad

Översiktsplanens konsekvenser för den kommunala ekonomin är svårbedömd. En hög befolkningstillväxt genererar ökade intäkter, men också högre kostnader och huruvida den kommunala nettoeffekten är positiv eller negativ är i allt väsentligt en öppen fråga. Framtida effektiviseringar av den kommunala verksamheten kan dock öka sannolikheten för att befolkningsökningen stärker den kommunala ekonomin, och den täta och tillgängliga struktur som planen vilar på har förutsättningar att bidra till en sådan utveckling. Sammantaget är ändå vår bedömning att planen ger *inga eller obetydliga konsekvenser för den kommunala ekonomin*.

Precis som företagen gynnas hushållen av att översiktsplanen bidrar till att öka tillgängligheten. Det ger lägre transportkostnader för hushållen och skapar åtkomst till en större marknad för arbete, konsumtion och utbildning. När vi beaktar att tillgänglighetsökningen till stor del förutsätter en rad infrastrukturinvesteringar med osäker framtid blir den sammantagna bedömningen att planen ger små, men positiva konsekvenser för hushållen.

Samhällsekonomisk nytta och kostnad

En regelrätt kostnads-nyttoanalys fordrar ett tydligt referensscenario. I detta fall utgörs referensscenariot av nollalternativet, det vill säga ÖP 2010, som till väsentliga delar överensstämmer med aktuellt förslag till översiktsplan. Vidare förutsätts att man på detaljnivå har en klar uppfattning om både kostnader och nyttor av på planen.

Sammantaget innebär detta att vi bedömer det som varken lämpligt eller möjligt att genomföra en kostnads-nyttokalkyl.

Effekter och konsekvenser för ekosystemtjänster samt areella näringar

Totalt sett bedöms planförslaget medföra små negativa konsekvenser för ekosystemtjänsterna, och i vissa fall positiva. Hänsyn har tagits till ekosystemtjänster i planförslaget, och ställningstaganden gör att vidare arbete och utveckling kommer att ske.

Nollalternativet bedöms kunna leda till en sämre möjlighet för kommunen att styra bebyggelseutvecklingen vilket kan resultera till en mer spridd bebyggelse. Effekten av detta är att fler och mer svårlösta konflikter med naturvärden jord- och skogsbruksmark kan uppstå.

I översiktsplaneförslaget har tydliga ställningstaganden redovisats för vad som gäller med ianspråktagande av jordbruksmark. I gällande plan är ställningstagandena mer svårdefinierade och inte så tydliga vilket kan medföra en osäkerhet om vad som egentligen gäller. Nollalternativet bedöms kunna medföra att mer jordbruksmark tas i anspråk än i översiktsplaneförslaget, då översiktsplaneförslaget fokuserar bebyggelseutvecklingen till serviceorterna. Utöver detta kommer utbyggnaden att vara begränsad.

I nollalternativet har kommunen inte identifierat ekosystemtjänster, eller hur de skall utvecklas och bevaras inom kommunen, vilket bedöms som negativt. Nollalternativet bedöms därmed leda till större negativa konsekvenser än planförslaget.

4 INLEDNING

4.1 BAKGRUND – BEHOVET AV EN NY ÖVERSIKTSPLAN

Svedala kommun håller på att revidera Svedala översiktsplan 2010 för den tänkta utvecklingen i kommunen fram till år 2045. År 2045 förväntas kommunen ha vuxit till 30 000 invånare. Expansionen ska ske framför allt i Svedala, Bara och Klågerup. Samtidigt ska kommunen möjliggöra utveckling av landsbygden med verksamheter i anslutning till jordbruket och en begränsad nybebyggelse, i första hand i anslutning till befintlig bebyggelse. Hänsyn ska tas till jordbrukets intressen samt landskapets natur- och kulturvärden.

Kommunens mål om hållbar utveckling innebär bland annat att planarbetet utgår från att åstadkomma ett samhälle där klimatutsläppen når en hållbar nivå. Fokus på hållbara transporter och sammanlänkande cykelstråk lockar invånare att leva det goda, hälsosamma, klimatsmarta livet där buller och föroreningar har minimerats och upplevelsen av den vackra bebyggelsen, folklivet samt natur- och kulturlandskapet har stärkts. Klimatutsläppen har nått en hållbar nivå i enlighet med klimatforskningen och globala avtal.

Ekosystemtjänster utvecklas och bevaras för att uppnå en långsiktig hållbar utveckling. Samtidigt stärks möjligheterna att stå emot klimatförändringar, minskad biologisk mångfald och negativa effekter av föroreningar.

4.2 HÅLLBARHETSBEDÖMNINGENS SYFTE OCH GENOMFÖRANDE

Svedala kommun har valt att göra en hållbarhetsbedömning av föreliggande reviderade översiktsplanen. Omfattningen är således bredare än vad som krävs av en miljöbedömning enligt miljöbalken och plan- och bygglagen, men inkluderar även de delar som enligt lag ska ingå i sådan. Syftet är att integrera hållbarhetsfrågorna i planeringen, vilket främjar en hållbar utveckling. Dokumentet belyser aspekter där

planen på ett betydande sätt antingen kan bidra till eller motverka en hållbar utveckling.

Den reviderade översiktsplanen är i sina huvuddrag mycket lik gällande översiktsplan från år 2010. Därmed är konsekvenserna av planen och nollalternativet mycket lika. Under rubriken "Konsekvenser av nollalternativet" redovisas på vilket sätt nollalternativets konsekvenser skiljer sig från planens.

Hållbarhetsbedömningen har utgått från befintligt underlagsmaterial som tillhandhållits av Svedala kommun och av länsstyrelsen. En förteckning över underlagsmaterial finns i referenslistan längst bak i Hållbarhetsbedömningen.

Bedömningen har genomförts av WSP Sverige AB på uppdrag av Svedala kommun, parallellt med framtagandet av den reviderade översiktsplanen.

4.3 SAMRÅD

Kommunen genomförde ett samrådsmöte med länsstyrelsen 2017-03-30. De aspekter som länsstyrelsen framförde vara viktiga att behandla i översiktsplanen var bland annat påverkan på riksintresseområden, en framtida parallellbana inom Malmö Airport, lokaliseringen av en kriminalvårdsanstalt etc. Länsstyrelsen förespråkade även utbyggnadsområden i anslutning till befintliga eller planerade kollektivtrafikstråk.

Samråd med länsstyrelsen om avgränsningen av hållbarhetsbedömningen 2017-08-24. Då redovisades ett förslag till avgränsning, omfattande bland annat vilka hållbarhetsaspekter som bedömts vara betydande och vilka alternativ som planerades redovisas.

Länsstyrelsens synpunkter vid samrådsmötena har beaktats i det fortsatta arbetet med hållbarhetsbedömningen.

5 AVGRÄNSNING OCH METOD

5.1 AVGRÄNSNING

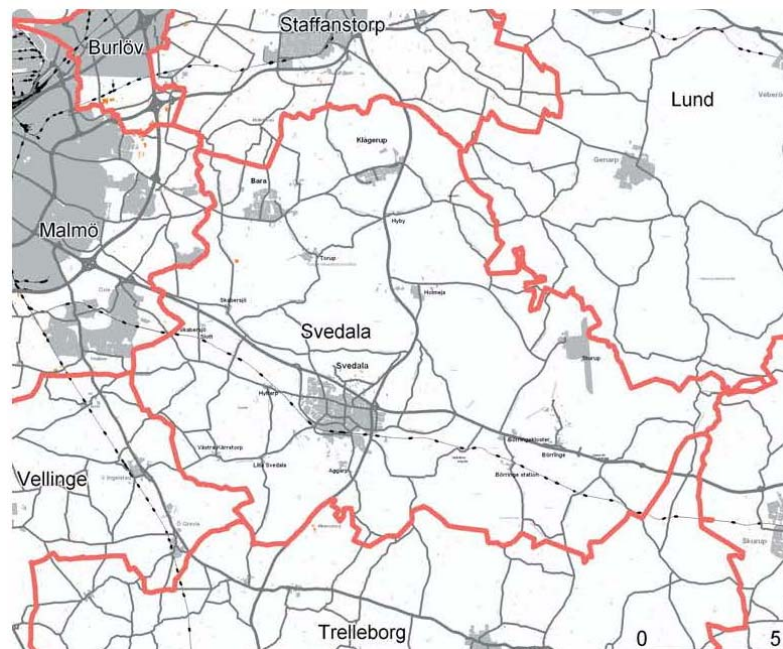
5.1.1 Förutsättningar

Kommunens yta är 21 897 ha, varav 770 ha eller 3,5 procent utgörs av tätortsareal. Bostadsbeståndet består till stor del av villor. I februari år 2016 fanns ca cirka 5 300 personer i Svedalahems lägenhetskö. I tomtkön fanns i februari 2016 till Svedala 162 anmälda där en tredjedel önskade grupphus och två tredje-delar ville bygga styckehus. Tomtkön till Bara innehöll 92 hushåll, medan 60 hushåll ville bosätta sig i Klågerup.

Inriktningen är 30 000 invånare år 2045, vilket innebär en ökning med ca 9 000 nya invånare.

5.1.2 Geografisk avgränsning

För de flesta aspekter är den geografiska avgränsningen av hållbarhetsbedömningen densamma som avgränsningen av översiktsplanen, det vill säga kommungränsen, men ibland kan bedömningen följa naturliga gränser i landskapet. När det gäller klimat (utsläppen av växthusgaser) är konsekvenserna globala. I bedömningen beaktas dock endast de utsläpp som sker i Svedala. Utsläpp som sker på annan plats, till följd av t ex konsumtion i Svedala kommun, beaktas inte.

Kommunens gränser

5.1.3 Aspekter och nivå

En hållbar utveckling av staden bygger på ett samspel mellan ekologisk, social, kulturell och ekonomisk hållbarhet. I bedömningen hanteras dessa fyra dimensioner av hållbarhet. Inom varje dimension hanteras aspekter som har en tydlig koppling till utvecklingen av den fysiska miljö som kommunen har rådighet över och som beskrivs i översiktsplanen. Många hållbarhetsfrågor påverkas dock i stor utsträckning även av andra faktorer, till exempel nationella lagar och regler, den ekonomiska utvecklingen globalt, nationella investeringar och samhällsutvecklingen i stort. En översiktsplan är kommunens avsiktsförklaring och strategiska dokument för utvecklingen av den fysiska miljön i kommunen. Översiktsplanen är vägledande vid till exempel upprättande av fördjupade översiktsplaner, detaljplaner och områdesbestämmelser samt vid prövning av bygglov, liksom när kommunen eller andra myndigheter fattar andra beslut som rör mark- och vattenanvändningen i kommunen. Planen är inte juridiskt bindande. Att bedöma konsekvenser av en översiktsplan kan således göras endast på en övergripande nivå, utifrån de intentioner och riktlinjer för fysisk planering som framhålls i planen.

En bedömning på vilket sätt planen riskerar att medföra betydande miljöpåverkan har gjorts grovt i detta inledande skede. De frågor som föreslås prioriteras i hållbarhetsbedömningen (inklusive MKB) redovisas nedan:

Ekologisk hållbarhet:

- Klimat, transporter och energi
- Naturvärden, hushållning med naturresurser samt rekreation och friluftsliv
- Vatten
- Ekosystemtjänster
- Kulturvärden
- Hälsa

Social hållbarhet:

- Trygghet och säkerhet
- Demokrati och delaktighet
- Möjlighet till utbildning och försörjning
- God boendemiljö
- Samhörighet och identitet

Integrerat i ovanstående är ett jämlikhetsperspektiv, dvs. att alla grupper i samhället har likvärdiga förutsättningar och möjligheter vad gäller ovanstående.

Ekonomisk hållbarhet:

- Näringsliv
- Effektiv markanvändning och utbyggnad
- Samhällsekonomisk nytta och kostnad

5.1.4 Tidsmässig avgränsning

Enligt den vision som översiktsplanen utgår ifrån är det tänkt att Svedala kommun skall vara 30 000 invånare år 2045. Bedömningarna av planförslaget och nollalternativet görs därför utifrån en tänkt situation år 2045 med prognos/bedömningar mot år 2050 (Generationsperspektivet).

5.2 METOD

5.2.1 Bedömningsgrunder

Konsekvenserna kommer att relateras till det värde som berörs, men också till miljöpåverkans relation till miljökvalitetsnormer och miljömål samt övriga hållbarhetsfaktorer.

5.2.2 Skala för konsekvensbedömning

En fyrgradig skala föreslås för beskrivning av planens positiva och negativa konsekvenser. Skalan grundar sig på en relation mellan effekternas omfattning och storleken på de värden som påverkas.

Stora konsekvenser - Betydande påverkan på riksobjekt eller regionalt intressanta objekt.

Måttliga konsekvenser - Begränsad påverkan på riksobjekt eller värden av regionalt intresse, eller betydande påverkan på värden av kommunalt intresse.

Små konsekvenser - Liten påverkan på värden av nationellt eller regionalt intresse, eller begränsad påverkan på värden av kommunalt intresse, eller omfattande påverkan på värden av lokalt intresse.

Inga eller obetydliga konsekvenser - Begränsad påverkan på värden av lokalt intresse eller inga konsekvenser (ingen märkbar påverkan).

5.2.3 Bedömning av påtaglig skada på riksintressen

Med påtaglig skada avses skada på värden som har betydelse från allmän synpunkt och som inte kan återskapas eller ersättas om de en gång förstörs. Bedömning av påtaglig skada har tagits från Naturvårdsverkets *Handbok med allmänna råd för tillämpningen av 3 kap. 6 §, andra stycket, Miljöbalken – Riksintresse för naturvård och friluftsliv*. Vid bedömningen av om en åtgärd kan påtagligt skada ett område av riksintresse bör det analyseras:

Arten och omfattningen av påverkan - Hur mycket, på vilka sätt och för hur lång tid åtgärden kan inverka negativt på de värden som utgör grund för att området har bedömts vara av riksintresse.

Områdets känslighet och återhämtningsförmåga - Olika områden är olika känsliga för påverkan.

Vid bedömningen bör även tidigare ingrepp och/eller skador beaktas. Ett mindre ingrepp kan i sig ge en liten påverkan i området, men om det följs av fler kan det sammantaget medföra stora negativa konsekvenser.

5.2.4 Osäkerhet vid bedömning

MKB är alltid förknippad med osäkerheter. Det finns dels genuina osäkerheter i alla antaganden om framtiden och dels finns det osäkerheter förknippade med analytisk kvalitet och kunskapsläge, så kallade hävbara osäkerheter. Osäkerheter ligger också i att de underlag och källor som använts för miljöbedömningen kan vara behäftade med olika brister. Prognoser och beräkningar kan exempelvis vara missvisande på grund av felaktiga antaganden, felaktiga ingångsvärden eller begränsningar och brister i bakomliggande modeller. Arten och omfattningen av osäkerheter framgår inte alltid av källrapporten.

De utbyggnadsområden som studeras i denna MKB bör endast ses som principiella utbyggnadsstrategier och inte som exakta eller färdiga utbyggnadsområden. Detta medför att detaljerade konsekvenser för enskilda områden inte kan bedömas i detta skede. I samtliga avsnitt i MKB:n anges ett övergripande resonemang kring om, hur och på vilket sätt alternativen medför stora eller små konsekvenser för respektive miljöaspekt. I kommande planeringsskeden (planprogram, detaljplaner etc.) får sedan avgöras om det finns behov av mer detaljerade utredningar och/eller upprättande av MKB för detaljplan.

6 ÖVERSIKTSPLAN OCH ALTERNATIV

6.1 ALTERNATIVA UTVECKLINGSMÖJLIGHETER

En MKB ska enligt 6 kap 12 § miljöbalken identifiera, beskriva och bedöma rimliga alternativ med hänsyn till planens syfte och geografiska räckvidd. Den geografiska räckvidden av en översiktsplan är lagstadgad varför det i detta fall endast kan handla om alternativa utformningar av planen.

Vid bedömning av vad som i lagens mening kan anses vara "rimliga alternativ" behöver hänsyn bland annat tas till hur preciserat planens syfte är i det aktuella planeringsskedet. Att söka rimliga alternativ, utvärdera dem och välja alternativ är Boverkets vägledning (Miljöbedömningar för planer enligt plan- och bygglagen, mars 2006) en del av själva planarbetet.

6.2 ALTERNATIVDISKUSSION

Planarbetet för översiktsplan år 2010 inleddes 2004 med ett projekt kallat "Välgång för Svedala" som genomfördes med Inregia som konsult.

Arbetet inleddes med en serie föreläsningar:

- Omvärlds- och utvecklingsperspektiv
- Utvecklingsmöjligheter som bostadsort
- "Det goda livet", Svedalas speciella förutsättningar

Föreläsningarna följdes av tre framtidsseminarier:

- Arbeta
- Boende
- "Det goda livet"

"Det goda livet" är resultatet av arbetet och har sammanfattats i en vision i översiktsplanen, se kap 6.4.

I Inregias arbete jämfördes fyra utvecklingsalternativ. Dessa alternativ har beskrivits och jämförts i rapporten "Konsekvensbedömning av scenarier Svedala" underlag till översiktsplan för Svedala kommun, Inregia januari 2006. Inregias arbete låg till grund för kommunens strategi för översiktsplan år 2010, och ligger även till grund för föreliggande översiktsplaneförslag, då den nya planen utgör en revidering av översiktsplanen från år 2010.

Nedan följer en sammanfattning och diskussion samt slutsatser från rapporten "Konsekvensbedömning av scenarier Svedala".

6.2.1 Beskrivning av studerade scenarier

I rapporten "Konsekvensbedömning av scenarier Svedala" har en konsekvensbedömning av fyra olika scenarier för kommunen år 2020, med avseende på markanvändning, trafik, miljö och kommunal ekonomi, genomförts. Scenarierna är konstruerade efter två alternativa befolkningsnivåer, 25 000 eller 30 000 personer, och två alternativa bebyggelsestrukturer, mångkärnigt eller fåkärnigt.

I de fåkärniga alternativen (F 25 och F 30) sker utbyggnaden främst i orterna Svedala, Bara och i viss utsträckning i Klågerup. I de mångkärniga alternativen (M 25 och M 30) sker utbyggnaden, förutom i nämnda orter, dessutom i orterna Hyltarp, Holmeja, Sjödiken och som alternativ till Holmeja eventuellt även i Västra Kärrstorp. I scenarierna finns också ett antal övergripande förändringar som antas skett i kommunen jämfört med idag, bland annat avseende transportsystemet.

Utifrån ett regionalt perspektiv är Svedala väl lämpad att växa med ett stort antal människor. Efter en måttlig tillväxt under åren 1985 till 2005, är en befolkningsökning mellan 6 500 och 12 500 invånare fram till år 2020 jämförbar med perioden 1970 - 1985 då kommunen växte med cirka 7 000 personer. En sådan kraftig tillväxt framöver innebär många fysiska och sociala förändringar i kommunen, och det krävs naturligtvis utökade planeringsansträngningar och en del kommunala nyinvesteringar.

6.2.2 Sammanfattande bedömning av scenarierna

Analysen visar att en fåkärnig utveckling ger fördelar avseende ett mindre anspråk på mark och en effektivare markanvändning genom exempelvis en mer omfattande förtätning av Svedala tätort, samt en mindre påverkan av känsliga områden med högt naturvärde. Nackdelen med den fåkärniga inriktningen är att närmast 100 procent av den nyexploaterade marken tas från högklassig åkermark.

Sammanlagt bedöms F 25 scenariot som mest fördelaktigt vad gäller markanvändningen. Även den samlade bedömningen av konsekvenserna för trafik och transporter pekar på F 25 som det mest fördelaktiga alternativet. Den fåkärniga strukturen är mer effektiv ut kollektivtrafiksynpunkt och leder sannolikt till färre bilresor än motsvarande mångkärniga scenario. Samtidigt ökar antalet resor med en ökande befolkning, och den totala negativa påverkan är därför mindre i F 25 än i F 30.

Svedala har förutsättningarna för en hållbar tillväxt där den fysiska miljön värnas och utvecklas och där det finns möjligheter att skapa goda livsmiljöer. Utifrån ett regionalt perspektiv är Svedala väl lämpad att växa med ett stort antal människor. Den fåkärniga inriktningen har återigen fördelar gentemot den mångkärniga utvecklingen och skulle lägga grunden för goda förutsättningar att bevara värdefulla natur- och kulturmiljöer, för en god hushållning med mark (dock ej högklassig åkermark) och för en effektiv energiförsörjning samt effektiva VA lösningar.

Bedömningen av de kommunalekonomiska konsekvenserna visar att det med de fåkärniga alternativen finns goda möjligheter att ta tillvara skalfördelar i investeringar. De mångkärniga alternativen med antagandena om en större andel småhusbebyggelse kan ge effekt på andelen höginkomsttagare som flyttar in i kommunen, men med det nya systemet för inkomstutjämnning bedöms effekten vara marginell.

6.2.3 Val av alternativ

Sammanfattningsvis anges att en sammanhållen utveckling koncentrerad till ett fåtal tätorter, alltså en sådan som det föreslås i de fåkärniga scenarierna, ger bättre skydd åt Svedalas natur och grönområden och minskar tillväxtens miljöpåverkan. En fåkärnig utveckling är effektivare, mer resurssparande, miljövänligare och ger bättre förutsättning för effektiva transportlösningar samt fördelar för den kommunala ekonomin. Fåkärnighet stödjer även idén om Svedala som en framtida småstad med utökad service och kollektivtrafik.”

Med utgångspunkt av ovanstående resonemang beslutade kommunen att bedriva översiktsplanarbetet år 2010 mot ett fåkärnigt alternativ. Kommunen har också beslutat att arbeta vidare utifrån denna strategi inför revideringen av översiktsplanen.

Kommunens val av att arbeta utefter det fåkärniga alternativet stöds också av den publikation som är upprättad av Region Skåne år 2012 - "Vilka fysiska strukturer genererar mest tillväxt?". I denna publikation utvärderas och konsekvensbeskrivs fyra scenarier för region Skåne år 2030. Dessa scenarier utgörs av följande:

- Utspridd
- Flerkärning
- Enkärnig
- Fåkärnig

Den samlade bedömningen i rapporten visar att det är den få- och flerkärniga ortstrukturen som är fördelaktigast. Denna typ av struktur erbjuder många alternativ för både verksamheter och människor och har goda förutsättningar att skapa attraktivitet. Kärnornas kompletterande egenskaper är en viktig faktor, liksom möjligheterna att på ett fåtal platser skapa förutsättningar för storstadsmiljöer och därmed hög specialisering. Strukturernas attraktivitet ger goda förutsättningar för den befolkningsutveckling som krävs för att fylla dem. Samtidigt ställer strukturen höga krav på att den inomregionala tillgängligheten måste fungera och likaså krav på stadsmiljöutformning så att attraktiva

stadsmiljöer kan skapas samtidigt som gränsvärden för buller och partiklar inte får överskridas. Den offentliga servicen kan bedrivas effektivt och koncentrerat och den funktionella rollfördelningen ger förutsättningar för uthållig efterfrågan. Vardagslivet förenklas för flertalet om den grundläggande sociala och kommersiella servicen som behövs i vardagen finns inom rimliga gång- och cykelavstånd.

6.3 VAL AV UTBYGGNADSLTERNATIV

Nedan följer en redogörelse för vilka utbyggnadsområden som diskuterats och en kort motivering av valet av alternativ.

6.3.1 Svedala tätort

I samrådshandlingen för översiktsplan 2010 redovisades alternativa utbyggandsområden i Svedala. En förtätning av centrum ingick i alternativen liksom utbyggnad söder om stationen. Alternativen visade olika utbyggnadsområden mot Aggarp och kring Krågeholmsvägen.

Möjligheten att bygga öster om väg 108 prövades innan förslaget gick ut på samråd men valdes bland annat bort på grund av att väg 108 är en barriär som skiljer området från centrum. Väg 108 planeras nu att byggas om till planskild korsning med Ystadbanan. Efter ombyggnad planeras Börringevägen att ligga i plan och väg 108 kommer inte längre utgöra en barriär. Därför föreslås i översiktsplaneförslaget några utbyggnadsområden öster om väg 108.

Ett utvecklingsområde för bostäder norr om Svedala har förkastats i den process som nämns ovan, då bebyggelsen ligger allt för långt från stationen och centrum samt på andra sidan motorvägen, som utgör en kraftig barriär i samhället.

Kommunen valde år 2010 att arbeta vidare med utbyggnadsförslagen söder om tätorten då de har närhet till centrum och stationen, vilket gör det möjligt att utveckla kollektivtrafiken och minska klimatpåverkan. I föreliggande översiktsplaneförslag har kommunen arbetat vidare på

denna linje och utvecklingsområdena har ytterligare förfinats och avgränsats.

6.3.2 Bara

Tidigare har kommunen arbetat utefter möjligheten att utveckla spårbunden kollektivtrafik mot Bara och Klågerup. I översiktsplanen från 2010 avsattes två reservat för eventuella sträckningar. Reservaten har nu tagits bort, och ersatts med att utveckla kollektivtrafik.

Under översiktsplaneprocessen framkom synpunkter på kommunens intentioner på att skapa bostäder i anslutning till Tjustorps industriområde. Detta har tagits bort.

Del av utpekade område för besöksnäring/fritid öster om Torupsvägen har utgått, då detta område begränsas starkt av riksintresse för kulturmiljö enligt synpunkter från länsstyrelsen.

Kommunen har inför utställningshandlingen förkastat Sjöhusen med 250 bostäder utifrån Länsstyrelsens yttrande om att utbyggnadsområdet inte var kollektivtrafikförsörjt och kan innebära att MKN överskrids i Malmö. Samt att området kan ge en negativ påverkan på berörda riksintressen.

6.3.3 Klågerup

Utbyggnadsmöjligheterna i Klågerup är begränsade medan skolan har god kapacitet och kollektivtrafiken kan utvecklas. De utredningsområden som redovisats i översiktsplanen år 2010 har tagits bort på grund av konflikt med riksintresse för kulturmiljö. I översiktsplaneförslaget redovisas utbyggnadsområden istället norr och sydväst om Klågerup. Dessa områden integreras bättre med tätorten än de utredningsområden som redovisas för Klågerup i nu gällande översiktsplan.

6.3.4 Yddinge strand

Under processens gång har det varit stora diskussioner om Yddinge strand. För planområdet har ett planprogram upprättats. Tanken med planläggningen är att pröva möjligheter till bostadsbebyggelse.

Eventuellt kommer den nya byggnationen även att innefatta en samlingslokal och café. En del av området föreslås planläggas som allmän platsmark, natur, för att säkra tillgängligheten till stranden och till sjön. Befintlig äldre torpbebyggelse närmast väg 108 bevaras medan barack-byggnader från 1947 rivs. Anläggning av en ny in- och utfart till väg 108 samt ett gång- och cykelstråk mot befintlig busshållplats i Holmeja föreslås.

Planområdet omfattar ca 2,5 ha och berörs av riksintressen för naturvård, rörligt friluftsliv och kulturmiljövård. Strandskyddet gäller inom stora delar av planområdet. Området används idag för bostadsändamål i form av tillfälligt boende för asylsökande flyktingar och kommer även fortsättningsvis att vara ianspråktaget för bostadsändamål med liknande verksamhet om en planläggning inte blir aktuell. Barack-byggnaderna är uppförda och nyttjade av hemvärnet från år 1949 till år 1992 och den äldre torpbebyggelsen har länge använts som bostad. Området är i dagsläget ianspråktaget på ett sätt som gör att det saknar högre naturvärden och upplevs inte som en allmänt tillgänglig plats. Yddinge strand har varit bebyggt sedan innan strandskyddslagstiftningen trädde ikraft och har en tomtplatsavgränsning, inom vilken den nya bostadsbebyggelsen föreslås placeras.

Genom en planläggning kan en rad värden kopplade till berörda riksintressen för naturvård, rörligt friluftsliv och kulturmiljövård, säkras och utvecklas. Den föreslagna typen av bebyggelse kommer att samspela bättre med det omgivande landskapet än de byggnader som finns på platsen idag. Genom en planläggning kommer den allmänna tillgängligheten till området och till Yddingesjön att öka. Med det lämpliga läget och de goda kommunikationsmöjligheterna (bil, cykel och kollektivtrafik) kan Yddinge strand utvecklas till en knutpunkt för friluftslivet och bli en naturlig startpunkt och ett delmål för vandrare, skridskoåkare, kanotister etc. Området kan även fungera som ett lockande utflyktsmål för boende i närliggande tätorter, däribland Svedala och Malmö, och därmed bli ett attraktivt komplement till närbelägna rekreationsområden.

Genom ovanstående resonemang, har kommunen avsatt Yddinge strand i översiktsplaneförslaget som ett utbyggnadsområde för bostäder under planperioden.

6.3.5 Övriga utbyggnadsområden

Svedala kommun ligger nära Öresundsregionen. Många vill bosätta sig på landet nära staden. Kommunen visar en positiv inställning till binärningar och nya kompletterande verksamheter i befintliga jordbruksbyggnader. Det finns ett intresse för att exploatera på landsbygden, bland annat från ett flertal privata exploitörer.

I föreliggande översiktsplaneförslag föreslås expanderingen knytas till de tre större tätorterna Svedala, Bara och Klågerup, men en begränsad utbyggnad i hela kommunen krävs för att behålla en levande landsbygd. Det innebär bland annat att de natur- och kulturvärden på landsbygden man värnar om kan bevaras och utvecklas.

Kommunen avser att bedriva en utveckling inom de områden som i översiktsplaneförslaget redovisas som utbyggnadsområden, samt de områden på landsbygden som följer de uppställda kriterier som anges under landsbygdsutveckling, bland annat skall fokus ligga på besöksnäring och turism, verksamheter i anslutning till jordbruket och en begränsad bebyggelse i anslutning till befintlig bebyggelse. De förfrågningar av privata exploitörer med områden som inte stämmer överens med översiktsplanens kriterier för landsbygdsutveckling, kommer inte att beviljas. Utbyggnad i Lindholmen och Västra Kärrstorp har utgått, sedan översiktsplanen från år 2010.

Efter samråd har synpunkter inkommit avseende lämpligheten av det västra verksamhetsområdet vid Hyltarp, då området berör jordbruksmark. Kommunen har beslutat att låta verksamhetsområdet utgå, och istället utöka det östra verksamhetsområdet i Hyltarp i stället.

Olika lägen för en kriminalvårdsanstalt har utretts. Enskilt läge har inte valts och kan därför inte pekas ut i översiktsplanen.

6.4 ÖVERSIKTSPLANENS INNEHÅLL

Översiktsplanens roll är att vara vägledande för användningen av mark och vatten i kommunen. Kommunens mål för framtiden är att bli mer attraktiv för boende, företag och besökare. Tillväxten i kommunen ska ske genom utveckling av besöksnäringen, prioritering av ortsutveckling och förtätning. Översiktsplanens roll är att skapa förutsättningarna för kommunen att uppnå dess vision och framtidsmål.

Planen utgår ifrån stadens vision "Det goda livet", och är till viss del strategisk, men även relativt konkret. Svedala kommunens målsättning är att växa till cirka 30 000 invånare till år 2045. Om Svedala kommun ska kunna växa enligt visionen måste i genomsnitt 120 bostäder byggas per år. En stor del av nyproduktionen av bostäder ska även fortsättningsvis vara småhus, för att kommunens karaktär inte ska gå förlorad. Expansionen ska ske "fåkärnigt", framför allt i Svedala, Bara och Klågerup. Visionen om en befolkningsökning innebär en ökning med ca 9 000 nya invånare. Med i medeltal 2,5 personer per bostad behöver ca 3 700 nya bostäder byggas i kommunen. I smålägenheter som byggs centralt i Svedala och Bara kommer endast en eller två personer att bo. Planförslaget visar 2 600 nya bostäder i utpekade utbyggnadsområde fördelat på följande:

- Svedala 1450 bostäder
- Bara 700 bostäder
- Klågerup 350 bostäder
- Övrigt 100 bostäder

Detta innebär att kommunen i framtiden har planberedskap. Idag finns det antagna detaljplaner för ca 1 000 nya bostäder som inte är utbyggda. I kommunen pågår också detaljplanearbete för ca 350 nya bostäder inom utpekade områden i översiktsplanen. En viktig utgångspunkt är att de tre större tätorterna ska utvecklas utifrån sina respektive förutsättningar. I ambitionen att bli "staden på landet" ligger en tanke att förtäta kommunens tre centra och göra dem mer stadsmässiga och levande. Med bostäder för alla åldrar, i olika

upplåtelseformer och med god närhet till kollektivtrafik och olika typer av service, skapas möjligheter för fler människor att bo kvar längre. Följande strategier anges för en hållbar utveckling:

- Svedala ska huvudsakligen växa i tätorterna Svedala, Bara och Klågerup.
- Utbyggnad av Svedala kommun ska främst ske i lägen där det finns eller kan skapas förutsättningar för framtida god kollektivtrafik för att skapa en hållbar utveckling.
- Bebyggelsen i orterna bör vara blandad, med olika lägenhetsstorlekar och upplåtelseformer samt utvecklas utifrån orternas unika förutsättningar.
- Attraktiviteten i de tre större tätorternas centrum ska stärkas, vilket förbättrar förutsättningar för fler arbetsplatser och ökad handel.
- Kollektivtrafiken på Ystadbanan ska förstärkas genom dubbelspår och ökad robusthet.
- Kollektivtrafikförsörjningen ska utvecklas till och från Malmö Airport med buss på kort sikt och tåg på längre sikt. En ny station vid Börringe station med en pendel till Malmö Airport möjliggör en bättre kollektivtrafikförsörjning till flygplatsen.
- Vid en byggnation av en ny tågstation vid Börringe station ska orten utvecklas och växa med stationsnära bebyggelse.
- Värdefulla natur- och kulturmiljöer ska skyddas och utvecklas samt kompenseras vid förlust av natur- och kulturvärden.
- Redovisade gröna värdekärnor som innehåller flera ekosystemtjänster är särskilt viktiga för den biologiska mångfalden. Gröna samband är även viktiga ekologiska sammanlänkade spridningskorridorer eller spridningsöar för växter och djur.
- Brukningsvärd jord ska värnas.

6.5 NOLLALTERNATIVET

Nollalternativet utgörs av planförslaget i översiktsplan 2010. Skillnaden mellan nollalternativet och planförslaget är följande:

- Nya utbyggnadsområden har tillkommit i Klågerup, Holmeja, Bara och Svedala samt Yddinge strand och Börringe station.
- Nytt verksamhetsområde i Svedalas östra infart har tillkommit.
- I de centrala delarna av Bara, i de norra delarna av Klågerup samt söder om Svedala har utredningsområden tagits bort.
- I anslutning till Bara och Klågerup har ett utredningsområde för spårburen kollektivtrafik Malmö – Bara – Klågerup tagits bort.
- I nollalternativet avses befolkningen öka till 25 000 invånare till år 2025. I föreliggande översiktsplaneförslag är visionen 30 000 invånare år 2045. Andelen befolkningsökning är per år likvärdig, men ökar på längre sikt i planförslaget.
- Tydligare ställningstaganden för landsbygdsutveckling i planförslaget än i nollalternativet.

Föreliggande översiktsplaneförslag är i sina huvuddrag mycket lik gällande översiktsplan från 2010. Därmed är konsekvenserna av planen och nollalternativet mycket snarlika. Under rubriken "Konsekvenser av nollalternativet" redovisas på vilket sätt nollalternativets konsekvenser skiljer sig från planens.

7 EKOLOGISK HÅLLBARHET

En grundläggande svårighet ligger i frågan vilken inverkan översiktsplanen har på den miljömässiga utvecklingen. Översiktsplanen kan tex. uttrycka målsättningar i fråga om markanvändningen, men råar bara i begränsad utsträckning över de investeringar som behövs för att förverkliga målen. Konsekvenserna, såväl positiva som negativa är svåra att bedöma i sin helhet eftersom genomförandet av planen är beroende av en rad faktorer som kommunen inte råder över. Dessa faktorer kan handla om privata initiativ, regional utveckling, företagsamhet i kommunen, den privata sektorns investeringskapacitet m.m. En förhållandevis mindre kommun som Svedala kommun är i likhet med många andra svenska kommuner – beroende av vad som händer i omvärlden. Planeringsförutsättningarna förändras också med tiden, och vad som händer i framtiden är okänt. Ett genomförande av de intentioner och riktlinjer som anges i översiktsplanen kan ge både positiva och negativa konsekvenser. Båda redovisas i miljökonsekvensbeskrivningen. Miljökonsekvensbeskrivningen behandlar frågeställningar på en översiktlig nivå motsvarande översiktsplanens nivå. Beskrivningen avser peka på vilka konsekvenser som behöver studeras i fortsatt planering samt konsekvenser av planförslaget och vad som behöver förtydligas i den vidare planeringsprocessen.

7.1 KLIMAT, TRANSPORTER OCH ENERGI

7.1.1 Nuläge

Halten av växthusgaser i atmosfären ska i enlighet med FN:s ramkonvention för klimatförändringar stabiliseras på en nivå som innebär att människans påverkan på klimatsystemet inte blir farlig. Detta innebär att utsläppen av växthusgaser måste minska drastiskt. För att klara det så kallade tvågradersmålet behöver Sverige minska sina utsläpp med 85 procent mellan åren 2005 och 2050.

Inom Svedala kommun liksom resten av världen sker utsläpp av koldioxid främst från förbränning av fossila bränslen för uppvärmning och transport. De i dagsläget kända utsläppen av växthusgaser, räknat i koldioxidekvivalenter, är 5,4 ton per invånare och är vilket är en minskning med 2,4 ton sedan 1990 eller 30 % per invånare (Nationella emissionsdatabasen, 2013). Det är dock högre än riksgenomsnittet pga 5,1 ton per person. För att miljö kvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan ska kunna nås måste koldioxidutsläppen sänkas till som mest med 4,5 ton per invånare och år. Växthusgasutsläppens i Svedala har minskat med en dryg femtedel de senaste 20 åren även om minskningen har avstannat. För riket som helhet har växthusgasemissionerna ökat, om än marginellt, de senaste åren.

Strax öster om Holmeija pekar Energimyndigheten ut ett riksintresseområde för vindbruk. Riksintresseområdet omfattas även av riksintresse för influensområde för Försvaret.

Drygt 41 % av energianvändningen i Svedala härrör från transportsektorn och ca 22 % från hushållen, vilket innebär en väsentlig skillnad från år 1990 då förhållandet nästan var det omvända. Det skiljer mindre än 1 % i den totala energianvändningen mellan åren 1990 och 2008 (Energimyndigheten, 2008). En övergång till mer energieffektiva transporter skulle med största sannolikhet vara av betydelse för att nå delmålet begränsad klimatpåverkan. Siffrorna visar också på att det skett en energieffektivisering inom kommunen med tanke på att befolkningen inom kommunen ökat sedan 1990.

SMHI har, på uppdrag av Svedala kommun, gjort en detaljerad översvämningskartering för en cirka 6,5 km lång sträcka längs Sege å mellan Lilla Svedala och cirka 500 m uppströms Ugglarp svägen. I denna kartering har hänsyn tagits till framtida klimatpåverkan på flödet i Sege å. Resultaten visar att översvämningsrisk främst föreligger vid området nedanför Aggarpsmölle sydväst om Svedala, söder om Kalkemadsvägen. Osäkerheten i översvämnings utbredning är dock större här än på övriga sträckor eftersom endast en grov höjddatabas

funnits tillgänglig för vattendragets omgivande terräng på den södra sidan. Vid högre flöden, historiskt och framtida 100-årsflöde, föreligger dessutom översvämningsrisk vid industriområdet nedströms Länsmansvägen och längs biflödet som ansluter Sege å nedströms Aggarpsvägen.

Kommunen är delägare i SYSAV som ägs av 14 kommuner i södra Skåne och har som uppdrag att ta hand om regionens hushållsavfall. Genom SYSAV arbetar kommunerna enligt kretsloppsprincipen för en ökad återvinning och återanvändning av hushållsavfall. Omkring 96 % av avfallet återvinns eller återanvänds. I kommunen finns en återvinningscentral för mottagning av grovavfall, producentmaterial och farligt avfall från hushåll. En del material kan även lämnas av småföretag mot betalning.

7.1.2 Bedömningsgrunder

Kommunens mål om hållbar utveckling innebär bland annat att planarbetet utgår från att åstadkomma ett samhälle där klimatutsläppen når en hållbar nivå. Den samlade klimatforskningen fastslår att temperaturökningen behöver hållas under två grader, med målet 1,5 grader. Sverige och 174 andra länder undertecknade ett klimatavtal den 22 april 2016. För att uppnå avtalet behöver samhället enligt klimatforskningen anpassas så att klimatutsläppen snarast stabiliseras till 1 ton koldioxidekvivalenter/invånare och år.

Kommunstyrelsen antog år 2014 ett miljömålsprogram. I denna finns konkreta åtgärder för att minska utsläppen från olika sektorer.

Den nya plan- och bygglagen anger att planläggning ska ske med hänsyn till bland annat klimataspekter.

7.1.3 Konsekvenser av översiktsplan (ÖP 2018)

I översiktsplaneförslaget har kommunen lagt stor vikt vid att skapa förutsättningar för hållbara transporter och hållbart resande. I förslaget presenteras konkreta förslag för att kunna uppnå klimatavtalet och ett hållbart resande år 2045. Bland annat föreslås nya plankorsningar med

Ystadbanan vid Svedala station och väg 108 för att skapa en trafiksäker och god tillgänglighet för gång- och cykeltrafik. För att höja trafiksäkerheten finns även ett behov av en standardhöjning på E65:an, väg 108 och 841. I översiktsplanen anges också att det är mycket viktigt med en attraktiv kollektivtrafik till Malmö Airport. I ett första skede skapas en busslinje Hyllie-Malmö Airport. På längre sikt är Sturupspendeln en länk till det regionala tågsystemet via Ystadbanan. Kollektivtrafiken inom kommunen avses fortsätta utvecklas. Detta innebär att det finns goda förutsättningar för att minska resandet med bil inom kommunen.

Ett framtida tågstopp i Börringe station har föreslagits i Regionala kollektivtrafikmyndighetens tågstrategiska underlag för 2020-2050, vilket kommunen ställer sig mycket positiv till i översiktsplanen. Vid en byggnation av en tågstation finns det möjligheter för Börringe att utvecklas och växa med en ny stationsnära bebyggelse.

Förslaget till översiktsplan innehåller utbyggnader där det för närvarande inte är uteslutet att det kan riskera att påtagligt skada riksintresset för Malmö Airport, då den i praktiken försvårar möjligheterna att bygga ut flygplatsen med ännu en landningsbana. Det kan även ske påverkan på befintlig kommunikationsutrustning som kan innebära en risk som innebär en påtaglig skada på riksintresset Malmö Airport.

Inom kommunen finns två riksintressen för totalförsvaret. Inom dessa områden behöver alla plan- och lovärenden remitteras till Försvarmakten. Det finns utpekade utvecklingsområden i form av verksamhet och bostäder som ligger inom ett av områdena. Kommunen avser att ha tidig dialog med Försvarmakten i samband med detaljplaneområden som berör riksintresset. Detta medför att en negativ påverkan på riksintresset och försvarets möjligheter med pågående verksamhet undviks.

Strax öster om Holmeija pekar Energimyndigheten ut ett riksintresseområde för vindbruk. Riksintresseområdet berörs inte av de föreslagna utbyggnadsområdena i översiktsplanen. I översiktsplanen är området markerat som kärnområde för rekreation, vilket innebär att

riksintresseområdet är skyddad för en större exploatering av bostäder eller verksamheter. Riksintresseområdet omfattas även av riksintresse för influensområde för Försvaret. I detta område begär Försvaret samråd om vindkraft och master.

Planens inriktning på förtätning är positiv ur klimatsynpunkt. Förtätningen ger goda förutsättningar för att använda fjärrvärme, och förtätning i kombination med funktionsblandning (inte minst tillgång till service) ger förbättrade förutsättningar för gång-, cykel- och kollektivtrafik. Det finns flera studier som visar på tydliga kopplingar mellan energiåtgången för transporter och befolkningstäthet respektive närheten till service. Sammantaget bedöms planen därmed leda till att utsläppen av växthusgaser minskar, per person räknat. En ökad befolkning innebär dock att det finns risk för att de totala utsläppen ändå kan öka.

Inriktningen i översiktsplaneområdet visar att kommunen är på rätt väg för att nå målen i Klimatavtalet. Dock bedöms inte dessa åtgärder vara tillräckliga. För att uppnå klimatavtalet och ett hållbart resande år 2045 ska kollektivtrafik, gång och cykelresor utgöra 85 % och biltransporterna 15 % av det totala antalet resor. För att kunna nå målet krävs bland annat en ytterligare förtätning inom tätorterna inom goda kollektivtrafiklägen och därmed en effektivare markanvändning. Det krävs också en mer utbyggnad av separata GC-vägar för snabb pendlingscykeltrafik samt en parkeringsreglering för kommunen. Dock finns det andra faktorer som påverkar andelen utsläpp inom kommunens gränser, som kommunen inte har rådighet över, som exempelvis utsläpp från andra intilliggande kommuner och utsläpp från flyget.

En del av problematiken av att minska antalet resor inom kommunen, ligger dock utanför kommunens ramar. Förutom fysiska åtgärder krävs också satsningar på attitydförändring. Insatser inom mobility management är tillvägagångssätt för att få människor att ompröva sina resvanor. En hållbar resandekultur behöver fortsatt stödjas och vidareutvecklas, där kommunen tillsammans med Region Skåne och

Trafikverket satsar på de befintliga stråken och utveckla dem. Det krävs också en större turtäthet. Tekniken av elbilar är också på framfart.

Region Skåne har antagit ett mål om att en tredjedel av alla resor år 2050 görs till fots eller med cykel. Detta arbetar även Svedala kommun efter. Enligt översiktsplanens intentioner vill kommunen i framtiden utveckla cykelvägnätet för pendling och rekreation. Därav föreslagna gång- och cykelvägar i översiktsplaneförslaget. De gång- och cykelvägar som föreslås, kommer att binda samman kommunen både kommunalt och regionalt, och stora möjligheter kommer att ges till cykelpendling. En ökad befolkning och inflyttning till kommunen ger goda förutsättningar och underlag för att kunna bygga fler gång- och cykelvägar inom kommunens gränser.

I översiktsplaneförslaget föreslås ett område för extern handel. Detta kommer att medföra en ökning av biltransporterna, och motverkar till viss del målet om att biltrafiken skall minska. Dock ligger handelsområdet ca 2 min från Svedala centrum som är ett gångavstånd. Dock kan man ändå misstänka att bilen kommer att användas när man åker dit för att handla. Detta bedöms som negativt, och utgör en målkonflikt med det hållbara samhället som kommunen försöker att skapa.

Klimatförändringar, erosion och översvämningar är naturliga företeelser som alltid har, och alltid kommer att existera. Det råder emellertid stor osäkerhet kring detaljerna om hur klimatet kommer att förändras i olika regioner och vilka konsekvenser detta kommer att få, och det kommer nya forskningsrön hela tiden. Den fysiska planeringen behöver anpassas för att både människor och bebyggelse inte ska komma till skada på grund av det förändrade klimatet.

Klimatförändringarna kommer att påverka Svedala kommun på flera olika sätt. Framför allt handlar det om mer vatten och ett varmare klimat, vilket medför mer regn och mer omfattande översvämningar. Översvämninganalyser har utförts över kommunens tätorter, och har utgjort underlag för framtagande av utvecklingsområden. Översvämningarnas utbredning har identifierats vid regn med

återkomsttid på 100-år samt 400-år, så väl som vattendragens utbredning vid 100-årsflöde. Ett värde som har en återkomsttid på 100 år uppnås eller överträffas i genomsnitt en gång på 100 år. Kartmaterial i översiktsplanen redovisar vilka områden som bör reserveras för större regnmängder. De är markerade som översvämningssytor och avvattningsstråk. Att peka ut dessa ytor i översiktsplanen medför att kommunen har en bra strategi för att hantera eventuella översvämningarna inom kommunen. Rinnvägarna till dessa reserverade områden är dock inte säkerställda, vilket innebär ett långsiktigt arbete där prioriteringar måste ske. För att undvika stora skador på bebyggelse och infrastruktur vid stora regn krävs det att säkra avrinningsvägar skapas för vattnet och att rätt höjdsättning sker av byggnader. Ytor som t.ex. torg, fotbollsplaner, parker och gräsytor kan användas som uppsamling för dagvattnet vid stora regn. Genom att skapa dessa multifunktionella ytor blir markutnyttjandet effektivt.

Segeå rinner genom utbyggnadsområdena i Svedala. Ån avvattnar i stort sett hela kommunen och leder ut till Öresund. Vattnet från hårdgjorda ytor i tätorten och utdikad jordbruksmark rinner snabbt undan och risken för översvämningar är stor där åfåran är smal. Översvämning förväntas inträffa oftare och på fler ställen på grund av klimatförändringar som påverkar nederbörds mängderna. Översvämningssrisken och förutsättningarna att fylla upp marken för att bygga hus i de lägre partierna bör utredas vidare, tidigt i planprocessen.

Svedala kommun, har genom Tyrens AB, upprättat en svämplananalys. Utredningen visar en allmänt god överrensstämmelse med Länsstyrelsen Skånes framtagna svämplananalys, 2,5 m ökning i höjdded vid kontrollanalys med högupplöst höjddata på 1 m upplösning. Vid kontroll med högupplöst höjddata indikerar utredningen att små marginaler i höjddata kan ha en avgörande roll i svämplanets utbredning. Man bör således stämna av med högupplöst data vid riskklassning av sårbara områden som riskerar att drabbas av översvämning vid höga flöden. Att stämna av med högupplöst höjddata är av rekommendation för att göra en marginalbedömning av risken för svämplanutbredning. Man

bör således beakta höjdsättning vid planerad bebyggelse av områden som är inom svämplanets utbredning. Utredningen tar även upp områden som inte är en del av Länsstyrelsen Skånes svämplan, men som vid analys med högupplöst data har lägre höjdsättning och riskerar att drabbas av översvämning. Detta tyder på att höjddata blivit interpolerat till ett högre höjdvärde vid framtagning av Länsstyrelsens upplösta höjddata på 10 m. Att stämna av Länsstyrelsens Skånes framtagna svämplan med en högupplöst höjddata är även här av rekommendation. Länsstyrelsen Skånes svämplanskarteringen visar en stor utbredning av Sege Å över Svedala. Vid jämförelse med det klimatjusterade 100-årsflöde som tagits fram av SMHI för Sege å, kan en viss korrelation observeras. Dock är det tydligt att detta 100-årsflöde har en betydligt mindre utbredning. Svämplanen tar inte hänsyn till delsträckor längs med vattendrag som pga. Kraftig lutning ger upphov till höga flöden med lägre vattendjup. Att dessa delsträckor får en lägre utbredning är en viktig faktor vid översvämning utredning av vattendrag. Svämplanen med buffringshöjd på 2.5 m visar således en förvärrad situation och detta bör beaktas vid exploatering. Då det är vanligt att välja lägsta golvhöjd utifrån 100årsflöde kan det vara relevant att göra en ny modellberäkning av Sege å där andra flöden beräknas tex. 200- och 400- årsflöden. Detta resultat kan sedan jämföras med den svämplansanalys Länsstyrelsen tagit fram och ett resonemang föras kring vilka säkerhetsmarginaler en dimensionering utifrån svämplan skulle innebära. I denna utredning har inte kulvertar inkluderats i analysen. Sege å som går genom Svedala, Spångholmsbäcken som går genom Bara samt det vattendrag som går genom Klågerup har delar av vattendragen kulverterade vid korsning med väg. Vid fortsatt översvämning utredning av vattendrag vid höga flöden bör kulvertar beaktas för att kartera eventuella risker för dämning.

Ekologgruppen har utrett förutsättningar för restaurering och anläggning av våtmarker och dammar runt Svedala, daterad 2009-02-06. Utredningarna visar områden som bör undantas från exploatering då byggnader, mark och anläggningar riskerar att ta skada vid framtida

översvämningar. Utredningen har utgjort underlag för utpekandet av utvecklingsområden i Svedala, vilket har medfört att de områden som pekas ut inte kommer i konflikt med områden som förväntas översvämmas. En utbyggnad söder om Klågerup kräver dock ytterligare studier av grundläggningsförhållandena och översvämningens risker kring Klågerupsbäcken. Kring bäcken ligger marken lågt. Grundförhållandena kan vara besvärliga och det finns risk för översvämning vid kraftiga regn, och negativa konsekvenser bedöms kunna uppstå. Kommunen håller på att ta fram en svämplansanalys för vattendragen inom kommunen. När denna är färdig, kommer miljökonsekvensbeskrivningen att kompletteras med denna.

Potentialen för produktion av biobränsle inom kommunen är mycket stor. Enligt översiktsplanen är målet att öka andelen förnyelsebar energi samtidigt som energianvändningen effektiviseras. Målet är att Svedala kommun år 2045 har fossilfria verksamheter och har ingen fossil energianvändning i byggnader, inget fossilt bränsle i transporterna och ingen användning av fossil el. En utfasning av de fossila bränslena kommer att leda till att utsläppen av klimatpåverkande koldioxid i Svedala kommun minskar avsevärt.

Översiktsplanen anger att ny bebyggelse inom Svedala och Bara kan anslutas till fjärrvärme. I Svedala är ett fjärrvärmeverk färdigbyggt år 2017/2018 vid Ågatan. Fjärrvärmeverket i Bara ligger inom det område där Bara centrum planeras växa med bostadsbebyggelse. Bara fjärrvärmeverk drivs idag med naturgas och Svedala fjärrvärmeverk kommer att drivas med bland annat flis och överskottsvärme. I Klågerup är fjärrvärme fortfarande inte aktuellt, vilket innebär en svårighet att erhålla en fossilbränslefri energianvändning i orten, vilket bedöms som negativt.

Fördjupning av översiktsplan för vindkraftverk, antagen 2008, är utbyggd och det finns inte förutsättningar för fler storskaliga vindkraftverk i fördjupningen. Däremot är gårdsverk möjliga. Energimyndigheten pekar inte ut något område av riksintresse för vindkraft inom Svedala kommun.

7.1.4 Sammanfattande bedömning av planförslaget

Totalt sett bedöms små negativa konsekvenser uppstå på grund av ökad befolkning och ökade transporter. Översiktsplaneförslaget skapar dock förutsättningar för hållbara transporter och en utveckling av kollektivtrafiken, vilket medför positiva konsekvenser.

7.1.5 Konsekvenser av nollalternativ (ÖP 2010)

Nollalternativet bedöms kunna medföra en något mer spridd bebyggelse, där exploatörens önskemål i större utsträckning får styra. Detta kan bero på att tydligheten för kriterierna av utvecklingen av landsbygden är otydligare och mer vidlyftigare i nollalternativet än i planförslaget. Detta riskerar att generera ett större transportbehov, att en större andel av resorna sker med bil och en ökad energiåtgång. Detta skulle motverka den utveckling som Svedala kommun eftersträvar.

I gällande översiktsplan (nollalternativet) föreslås ett reservat för snabbspårväg, sk Light-rail, mellan Malmö Central, Bara och Klågerup. Detta reservat har tagits bort i översiktsplaneförslaget, vilket bedöms som negativt då spårreservatet är en åtgärd som ytterligare skulle kunna medverka till att uppnå målen i Klimatavtalet.

I övrigt bedöms nollalternativet och översiktsplaneförslaget vara likvärdigt.

7.1.6 Förslag på uppföljning och fortsatt arbete

- En prioritering bland utbyggnadsområdena motverkar risken att områden byggs ut i "fel ordning" och säkerställer på ett bättre sätt att service, kollektivtrafik, gång- och cykelstråk mm kan byggas ut i samma takt som bostäderna. För att kollektivtrafikutbyggnad ska vara samhällsekonomiskt genomförbar måste det finnas tillräckligt stort resandeunderlag. Av den anledningen kan man behöva koncentrera bostadsbyggande och kollektivtrafik till vissa orter åt gången.
- Svedala kommun ska föra dialog med Skånetrafiken för att öka kollektivtrafikresandet genom utveckling av t ex snabbare

restider, högre komfort, utbyggt linjenät, trevliga hållplatser, god framkomlighet genom t ex bussfiler.

- Det är viktigt att planera även för en fungerande infrastruktur för framtidens fordon och drivmedel, exempelvis "tankställen" för eldrivna fordon samt anlägga pendlarparkeringar inom kommunen.
- Kommunen kan i exploateringsavtalet påverka exploatörer att i så stor utsträckning som möjligt ansluta ny bebyggelse till fjärrvärmenätet. Där sådant saknas kan kommunen påverka exploatörer att delta i uppbyggnad av närvärmeverk. I exploateringsavtalet kan även kommunen ställa extra höga krav på isolering och där fjärrvärmeanslutning inte är möjlig verka för enskilda energilösningar med minsta möjligt miljöpåverkan, som exempelvis i Klågerup som inte kan anslutas till fjärrvärmenätet.
- Kommunen kan i upphandlingar kräva att de egna transporterna såsom skolskjutsar, hemtjänst m.m. går på icke-fossila bränslen.
- För nya utbyggnadsområden krävs en dagvattenutredning för att utreda möjligheten för att utjämna, rena och avleda dagvatten samt säkerställa att omgivande områden inte påverkas negativt.
- På lång sikt föreslår Strukturplan för MalmöLund-regionen även att metro/spårväg/lightrail ska utvecklas i de regionalt viktiga stråken som binder samman Malmö/Lundregionens städer och orter där det inte finns järnväg idag. För dessa stråk är en förbättrad busstrafik en viktig satsning för att på sikt kunna utveckla spårburen trafik.
- Det krävs också en utbyggnad av separata GC-vägar för snabb pendlingscykeltrafik. Detta medför att det blir attraktivare för människor att cykla till bland annat arbetsplatser och fritidsaktiviteter.
- För att minska biltransporterna till bland annat Svedala centrum, bör kommunen ta fram en parkeringspolicy.

- Kommunen bör satsa ännu mer på förtätning, och procentuellt ytterligare öka andelen bostäder och verksamheter inom tätorterna än vad översiktsplaneförslaget föreslår.

7.2 NATURVÄRDEN, HUSHÅLLNING MED NATURRESURSER, REKREATION OCH FRILUFTSLIV

7.2.1 Nuläge

I Svedala kommun präglar det så kallade Sydsånska backlandskapet terrängen i området. Kring områdena i norr (Klågerup och Bara), väster (Törringe och Skabersjö) och i sydväst (Kärrstorp, Svedala och Aggarp) är terrängen småkullig men bitvis relativt slättbetonad. Området domineras av sydostmoränen med en klass 8 enligt den moderna värderingen av den svenska jordbruksmarken som delas in i 10 klasser, där 10 är det högsta värdet. I kommunens inre och östra delar är landskapet kraftigare kuperat med skogsklädda kullar och ett stort antal vattenfyllda dödisgröpar, märkegravar, samt några större sjöar. Jordarterna varierar från grus till styv lera inom området vilket också avspeglas i jordbruksmarksklassningen som varierar mellan 6 och 7. Backlandskapet norr om Bara och Klågerup omfattas av landskapsbildsskydd för att skydda landskapsbilden.

Större delen av det skogsklädda backlandskapet ingår i riksintresseområde för natur och friluftsliv enligt 3 kap 6 § MB avseende "Backlandskapet söder om Romeleåsen" respektive 4 kap 2 § MB avseende Sjö- och åslandskapet vid Romeleåsen i Skåne. Kärnområdena för natur har definierats som de områden där naturreservat, Natura 2000, samt de högst klassade områdena i länsstyrelsens och i kommunens naturvårdsprogram eller rekreationsområden ligger inom riksintresseområdet. Dessa kärnområden utgör värdet i riksintresset.

För Torupsområdet har ett riksintresseanspråk för friluftsliv enligt 3 kap 6 § MB föreslagits av Naturvårdsverket och länsstyrelsen.

Inom kommunen finns totalt fem Natura 2000-områden av gemenskapsintresse enligt habitatdirektivet: Lemmeströtorp (SE 0430132), Eksholm (SE 0430133), Yddingen (SE 0430135), Hunneröds mosse (SE 0430145) och Torup (SE 0430178). Det finns inga Natura 2000-områden som avsatts enligt fågeldirektivet i kommunen.

Inga nationalparker finns i kommunen, men det finns fem naturreservat enligt 7 kap 4-8 §; Eksholm, Hunnerödsmosse, Prästaskogen, Norre Wång samt Lemmeströtorp. Områdena har stora landskapsestetiska värden och biologiska värden samt stort värde för friluftslivet. Länsstyrelsen avser bilda ett nytt naturreservat för Törringelund, som är ett lövskogsområde i ett kuperat odlingslandskap. Området innehåller gamla ekar och bokar samt ett rikt fågelliv.

Strandskydd enligt 7 kap 13-18 § MB "omfattar land- och vattenområden intill 100 meter från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd (strandskyddsområde). Området får av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer utvidgas till högst 300 meter från strandlinjen, om det behövs för att tillgodose något av strandskyddets syften." De större sjöarna i kommunen har utökat strandskydd (300 m), medan Sege å och de mindre sjöarna har 100 meters strandskydd.

Svedala har inte gjort sig känd som någon turistkommun, men har goda förutsättningar att bli en sådan. Kommunikationerna är goda, det är lätt att komma hit med flera olika färdmedel. Utvecklingen för turist- och kultursektorerna är tätt sammanflätad med upplevelseindustrin. I Svedala finns många gods, slott och herrgårdar som erbjuder såväl natur- som kulturupplevelser. Kulturmiljöer och naturvärden kommer att dra till sig intresse även i framtiden, kanske skapas också större upplevelser kring dessa platser än idag.

7.2.2 Bedömningsgrunder

I miljöbalkens 3 kap. finns grundläggande bestämmelser för hushållningen med mark- och vattenområden. Bestämmelserna anger bland annat följande:

- Att mark- och vattenområden skall användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Företräde skall ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning.
- Att mark- och vattenområden samt fysisk miljö i övrigt som har betydelse från allmän synpunkt på grund av deras naturvärden eller kulturvärden eller med hänsyn till friluftslivet skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada natur- eller kulturmiljön. Behovet av grönområden i tätorter och i närheten av tätorter skall särskilt beaktas.
- Att brukningsvärd jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.

7.2.3 Konsekvenser av översiktsplan (ÖP 2018)

När befolkningen växer behövs många nya bostäder och arbetsplatser. Exploateringarna i översiktsplaneförslaget bedöms kunna leda till risk för konflikt med grön- och naturområden som har biologiska värden och/eller rekreativvärden. Även små gröna plättar eller överblivna ytor i tätorter kan ha betydelse för människor och det är viktigt att bedömningen av vilka ytor som är värdefulla inte enbart görs ur ett expertperspektiv, utan att även områdets brukare (även barn) hörs. Konsekvensernas omfattning på de olika platserna beror till stor del på hur bebyggelsen utformas, vilken hänsyn som tas till ekologiska värden och funktioner samt i vilken mån kompensatoriska åtgärder genomförs. Innehållet i kommande detaljplaner blir direkt avgörande för påverkan på naturmiljön. Konsekvenserna för dessa områden är svåra att bedöma eftersom detaljutformningen i dagsläget är oklar. Planens inriktning på förtätning och en utbyggnad i anslutning till samlad bebyggelse, bedöms dock ge en god hushållning med grönytor. Detta medför att andra områden kan lämnas oexploaterade, vilket ger positiva

konsekvenser för bevarandet av den biologiska mångfalden och kommuninnevärnans möjligheter till rekreation. Planens inriktning bedöms medföra att planen är förenlig med preciseringen av miljö kvalitetsmålet "En god bebyggd miljö". Enligt miljömålet ska det finnas "natur- och grönområden och grönstråk i närhet till bebyggelse som har god kvalitet och tillgänglighet". Planens ställningstagande för att öka möjligheterna till rekreation är även positiv för människors hälsa.

De tre större tätorterna Svedala, Klågerup och Bara ligger alla i åkerlandskapet där det krävs förbindelser ut till naturen. Det finns relativt mycket parkmark i kommunen, men en stor del av den består av gräsytor. Med en varierad vegetation och funktion i parkerna kan en rik naturupplevelse erbjudas på nära håll. Enligt översiktsplanen skall kommunens grönstrukturplan fortsätta att utgöra underlag för planering och byggande. Målet är också att grönstrukturplanen i framtiden skall uppdateras och i samband med detta avses grönområdenas sociala värden kartläggas. Detta medför att planen kommer att utgöra ett ännu bättre planeringsunderlag och komplement till översiktsplanen än idag, vilket är positivt. Planerade översvämningsområden kan tillföra staden nya rekreativvärden och en ökad biologisk mångfald. Planen anger även att ett grönstråk skall skapas längs med Sege å inom tätorten. Eftersom ån och dess strandzon hyser stora natur- och rekreativvärden är det mycket positivt att de undanhålls exploatering och istället bevaras för friluftsliv och rekreation. Sammantaget medför detta positiva konsekvenser såväl för biologisk mångfald som för rekreation och friluftslivsintressen.

Översiktsplaneförslaget medför följande intrång i dokumenterade bevarandevärda områden (se sid 27).

Bevarandevärd område	Område	Intrång av
Natura 2000	-	Inget intrång
Naturresevat	-	Inget intrång
Ramsar	-	Inget intrång
Riksintresseområde naturmiljö enligt 3 kap MB	Backlandskapet söder om Romeleåsen	Utvecklingsområden för verksamheter i Svedala norr om E65 och för bostäder öster om tätorten. Samtliga utvecklingsområden för bostäder i Klågerup. Samtliga utvecklingsområden för bostäder i Bara. Samtliga utvecklingsområden för bostäder i Holmeja. Utvecklingsområden för bostäder strax sydöst om Holmeja.
Riksintresseområde friluftsliv enligt 3 kap MB	-	Inget intrång
Riksintresseområde rörligt friluftsliv enligt 4 kap 2 §	Sjö- och åslandskapet vid Romeleåsen i Skåne	I princip alla utpekade utvecklingsområden i översiktsplaneförslaget
Riksintresseområde högexploaterad kust 4 kap 4 §		

Ett antal utvecklingsområden som föreslås medför intrång i riksintresseområde för naturmiljö enligt 3 kap miljöbalken (Backlandskapet söder om Romeleåsen). Moränbacklandskapet sydväst om Romeleåsen är ett av de mest välutvecklade landskapen med dödistopografi i landet. Backlandskapet är beläget över den s k Alnarpsränkan, en förkastningsdal i berggrunden, orienterad nordväst/sydöstlig riktning. Förkastningsdalen uppvisar avlagringar med en komplex kvartär stratigrafi från bl.a. äldre istider. Vid Stenberget på Romeleåsen finns Sveriges mest intressanta lokal med sediment från tidigare istid och värmeperiod (Eem). I det säreget småkuperade landskapet finns platåer, som är unika för landet, och tappningsdalar från små isdämda sjöar. Torvhålor och småsjöar är spår efter kvardröjande dödisrester. Backlandskapets geologiska bildningshistoria är en av de mest komplicerade i landet och är endast delvis känd. Gränsen mellan baltisk morän och nordostmorän påträffas i området. I området finns rika typer av lövskog, torr- och fuktängar, rik- och fattigkärr. Omväxlande expositionsförhållanden ger upphov till stor vegetationsvariation. Sydligaste förekomsten av flera fattigmarksväxter. Landskap av mellaneuropeisk typ. Mycket rik fauna. Viltrikt område, med bl a kronhjort och dovhjort. Rik häckfågelfauna, bl.a. glada, svarttärna, grågås, kungsörn, pungmes och sommargylling. Huvudsakligt utbredningsområde i landet för ätlig groda. Lövgroda förekommer i området. Sjöarna i östra delen är limnologiskt intressanta.

I registerbladet för riksintresseområdet anges ett antal punkter för att säkerställa bevarandet. Följande anges:

- Naturresevatnen Humlarödshus fälad, Stenberget, Hästhagen, Risen, Dörröds fälad, Riddarhagen – Simontorp, Prästaskogen, Eksholm, Häckeberga-Skoggård, Häckeberga-Husarahagen och Häckeberga- Degebergahus och Norre Wång
Kommentar: Naturresevatnen berörs inte av föreslagna utvecklingsområden.

- Landskapsbildsskydd enligt 19 § NVL i dess lydelse före 1975.
Kommentar: För områden som omfattas av landskapsbildsskydd avser kommunen inte tillåta ändrad markanvändning som inverkar negativt på landskapsbilden. Nya exploateringar får inte ändra området karaktär. Inga nämnvärda negativa konsekvenser bedöms uppstå.
- Ingår i nationell bevarandeplan för odlingslandskapet (objekt M6301, M8102, M8702, 63-1, 81- 196/202/213(NR)/217(NR9) och i länsstyrelsens program för bevarande av natur- och kulturmiljövärden i odlingslandskapet (objekt 63-1:1/14/17, 81-6/2:5/60).
Kommentar: Översiktsplanen fokuserar bebyggelseutvecklingen till serviceorterna. Utöver detta kommer utbyggnaden att vara begränsad. Tydliga riktlinjer ges för byggande på landsbygden. Inom jordbruksmark som är brukningsvärd skall jordbruksmark prioriteras. Detta ger ett bevarande av odlingslandskapet som därmed inte riskeras splittras av stora nya utbyggnader. Då en stor del av den jordbruksmark som tas i anspråk för en exploatering ligger i kantzonen för tätorterna eller den samlade bebyggelsen, bedöms de negativa konsekvenserna som begränsade. Förutsättningarna för ett fortsatt jordbruk med åkerbruk, naturvårdsinriktad betesdrift och skötsel av landskapselement bedöms inte förändras påtagligt.
- Skogsgårds ängar ligger inom naturreservatet (f d naturvårdsområde) Härkeberga.
Kommentar: Naturreservatet berörs inte av föreslagna utvecklingsområden.
- Våtmarkerna ingår i myrskyddsplan för Sverige.
Kommentar: Våtmarkerna berörs inte av föreslagna utvecklingsområden. Våtmarkerna kan bevaras och områdenas hydrologi påverkas inte av översiktsplaneförslaget.

- Natura 2000-områden: Ugglarps mosse, Hunneröds mosse, Lemmeströtorp, Eksholm, Humlarödshus, Yddingen, Hästhagen, Härkeberga-Degebergahus, Härkeberga-Skoggård och Härkeberga-Husarahagen
Kommentar: Inga natura 2000-områden berörs av föreslagna utvecklingsområden.

Mot ovanstående bedömning bedöms inte översiktsplaneförslaget medföra någon påtaglig skada för riksintresseområdet för naturmiljö.

För Torupsområdet har ett riksintresseanspråk för friluftsliv enligt 3 kap 6 § MB föreslagits av Naturvårdsverket. Svedala kommun anser att riksintresset utbredning är för stort och påverkar kommunens planerade utveckling. Kommunen anser att området bör begränsas till det i Svedala kommuns översiktsplan angivna kärnområde för rekreation. Eftersom det är där de högkvalitativa natur- och kulturvärdena finns med såväl friluftsanläggningar som Natura 2000-områdena Torup och Yddinge. Inga utvecklingsområden i översiktsplaneförslaget berör dessa områden med kärnvärden.

Riksintresse för rörligt friluftsliv regleras i miljöbalken 4 kap 2§ och utpekades av Naturvårdsverket. Friluftslivet har betydelse för hälsan och bidrar till livskvalitet. Områden som berörs av riksintresset för rörligt friluftsliv är Sjö- och åslandskapet vid Romeleåsen i Skåne. Kustturism och friluftsliv är ett riksintresse med geografiska bestämmelser enligt regeringsbeslut SFS 1987:247, 1987-07-01, enligt 4 kap 2 § MB. I princip alla utpekade utvecklingsområden i översiktsplaneförslaget berörs av riksintresseområdet. Riksintressets kärna är att skydda unika sjö- och åslandskapet vid Romeleåsen. Området karakteriseras av en variation mellan öppna jordbruksmarker och till stor del lövskogsbevuxna områden. Området utpekades på 1970-talet som ett primärt rekreativt område med inriktning på turismens och friluftslivets intressen.

Då den största andelen av utvecklingsområden ligger i direkt anslutning till tätorter och samlad bebyggelse, bedöms exploateringen i många fall vara en naturlig förlängning av tätorter och samlad bebyggelse, och

bedöms inte stor i konflikt med riksintressets viktiga målsättning att bevara variationen mellan öppna jordbruksmarker och lövskogsbevuxna områden. I dagsläget bedöms ingen påtaglig skada uppstå på riksintressområdet om hänsyn tas till områdets värde i samband med detaljplaneläggning, då detaljutformning studeras.

I den sydvästra delen av Bara planeras en galoppplanläggning som planeras att samverka med PGA:s golfbana samt en ny hotell- och konferensanläggning vid Spångholmsgården. Galoppplanläggningen kommer att utgöras av en publik del med tävlingsbanor, läktare och byggnad för jockeys/tränare. Andra delen av galoppplanläggningen kommer att innehålla stallar och hagar för hästarna samt träningsbanor. Området omfattas av riksintresse för naturmiljö och delvis av riksintresse för friluftsliv samt rörligt friluftsliv. Med hänsyn till friluftslivet och tillgängligheten till natur samt rekreationsvärden föreslås den publika delen placeras utanför riksintresse för friluftsliv. I den fortsatta planeringen ska hänsyn tas till skyddade biotoper och arter. Vid påverkan ska kompensationsåtgärder studeras.

Översiktsplanens inställning är att fortsätta ge fler människor tillgång till friluftaktiviteter samt att utveckla besöksnäringen. Önskvärda satsningar är en fortsatt utbyggnad av vandringsleder, ökad tillgängligheten och parkeringsmöjlighet till sjöarna för fiske, bad och paddling, fler rid- och cykelvägar, fler lokaler för kultur samt utvecklat utbud av service till besökare. Översiktsplanens inställning följer riksintresseområdets intentioner.

Generellt biotopskydd gäller för alléer, trädrader, källor med omgivande våtmark i jordbruksmark, odlingsrösen i jordbruksmark, pilevallar, småvatten och våtmarker i jordbruksmark, stenmurar i jordbruksmark och åkerholmar. Med jordbruksmark menas här mark som används som åker, äng eller betesmark. Flera av de föreslagna utvecklingsområdena ligger inom eller i direkt anslutning till jordbruksmark som kan tänkas innehålla denna typ av objekt. Dessa bör om möjligt bevaras så långt som möjligt

och kan integreras i bebyggelsen. Om detta är möjligt bedöms förslaget innebära små negativa konsekvenser på biotopskyddade objekt.

Strandskyddet ska slå vakt om allmänhetens tillgång till stränderna samt värna det växt- och djurliv som är beroende av vattenmiljöer. Dispens från strandskydd får endast lämnas om det finns särskilda skäl. Inget av föreslagna utbyggnadsområdena gör intrång i område som omfattas av strandskyddsbestämmelserna, förutom Yddinge strand. Dock kan strandskyddet vara upphävt idag, men återinträder vid detaljplaneläggning varmed en ansökan om upphävande av strandskydd behöver sökas.

Föreslaget exploateringsområde vid Yddingesjön omfattas av utvidgat strandskydd med samma geografiska avgränsning sedan beslut från 1975. Idag är delar av marken inom det strandskyddade området ianspråktaget. En utveckling av bebyggelsen här bedöms inte medföra någon påtaglig skada på riksintressena, se tidigare resonemang. Biologiska värden finns runt Yddingesjön, men inte just vid Yddinge Strand. Eftersom marken redan sedan ca 70 år är ianspråktagen med hus och gräsmattor är naturvärdena inom tomtplatsavgränsningen låga. Detta har visats genom en naturvärdesinventering. I översiktsplanen utpekat utbyggnadsområde är nu minskat till att endast omfatta den tomtavgränsade ytan. Utanför tomtplatsavgränsningen avses marken vara allmän platsmark där allmänhetens tillgänglighet till naturområdet förstärks. Yddinge strand har även stor betydelse för det tätortsnära och det lokala friluftslivet. Området fungerar som en baspunkt för friluftslivet och har goda förutsättningar för ytterligare utveckling med satsning på café, fiske, fågelskådning, skridskoåkning m.m. En grundförutsättning för att verksamheten ska upprätthålla angöring, parkering m.m. är att fastigheten också kan förädlas genom viss exploatering inom redan ianspråktagen tomtplats. Utan utvecklingsmöjligheter riskerar denna viktiga angöringspunkt till Yddingen att bli mer eller mindre otillgänglig. Yddinge Strand ligger dessutom kollektivtrafikhärlig. Yddingen är idag inte en populär badsjö, det enda badstället och den enda lämpliga angöringen till sjön finns vid fastigheten Yddinge 3:3. Det är genom

markägarens försyn som allmänheten har tillgång till parkering vid badstranden i dagsläget. Särskilda skäl bedöms finnas för att kunna upphäva strandskyddet på de delar som berörs av detaljplanen. Vidare utredning kommer att genomföras i samband med detaljplaneläggning.

Föreslagen exploatering kan komma att påverka sällsynta arter för både växt- och djurliv. För att undvika att konflikter uppstår bör man vid exploateringen undersöka om någon rödlistad art berörs. Sällsynta arter definieras främst utifrån de arter som finns upptagna i Sveriges nationella rödlista. Rödlistan uppdateras vart 4:e år av artdatabanken. Utöver de rödlistade arterna kan det finnas andra arter, underarter eller varieteter som kräver hänsyn lokalt. Rödlistade arter behöver inte betyda något hinder för en exploatering, om exploateringen görs på ett varsamt sätt med hänsyn till de rödlistade arter som finns inom området.

Många arter i Sverige omfattas av artskyddsförordningen. Enligt artskyddsförordningen är alla fåglar, grod- och kräldjur och ytterligare cirka 300 djurarter, växter, svampar och lavar fridlysta. Det innebär att man inte får döda, skada, fånga eller störa dem. Man får inte heller skada eller förstöra arternas fortplantningsområden eller viloplatsar. I bilagorna till art- och habitatdirektivet och fågeldirektivet preciseras vilka arter som inte får skadas och listorna omfattar ett tusental arter, bland annat däggdjur, insekter, reptiler, grod- och kräldjur, växter och alla vilda fåglar. I samband med detaljplaneläggning bör planområdet undersökas om några arter som omfattas av Artskyddsförordningen berörs. Berörs fridlysta arter måste en bedömning göras om dispens behöver sökas. Länsstyrelsen kan i särskilda fall medge dispens från fridlysningsbestämmelserna i 4-9 §§ artskyddsförordningen (2007:845). En dispens får ges endast om:

- Det inte finns någon annan lämplig lösning
- Dispensen inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde. Alltså att artens möjligheter att finnas kvar i framtiden inte på något sätt försämras.

Utvecklingen av besöksnäring och rekreation i Svedala kommun är tätt sammankopplad med reseanledningar inom kultur, natur, fritid. I Svedala erbjuds natur- och kulturupplevelser såsom, vandring, fågelskådning, golf, cykling, slott, gods, matkultur, hantverk och motorsport. När det gäller rekreation och besöksnäring är kommunens inställning positiv till att fortsätta ge fler människor tillgång till friluftaktiviteter samt att utveckla besöksnäringen. Åtgärder som gör att fler människor kan ta del av dessa miljöer innebär positiva konsekvenser för friluftslivet och därmed för människors hälsa. En ökad förståelse för natur- och kulturmiljön leder ofta till bättre förutsättningar för bevarande av natur- och kulturvärden, vilket ger positiva konsekvenser även för dessa aspekter.

Planens riktlinjer gällande turism och friluftsliv kommer att leda till att kommunens får bättre rekreativmöjligheter och generellt underlag för framtida anläggningar för fritidsändamål samt bättre cykelmöjligheter. Kommuninvånarna får därmed bättre förutsättningar för en fysiskt aktiv fritid. Planen bedöms därför vara förenlig med preciseringen av miljö kvalitetsmålet "En god bebyggd miljö", enligt vilken det ska finnas "natur- och grönområden och grönstråk i närhet till bebyggelsen med god kvalitet och tillgänglighet". Översiktsplanen bedöms ha potential att öka antalet besökare i kommunen vilket ligger väl i linje med kommunens mål och strategier.

7.2.4 Sammanfattande bedömning av planförslaget

Totalt sett bedöms planförslaget medföra små negativa konsekvenser för naturvärden samt hushållning med naturresurser och rekreation och friluftsliv. I vissa fall kan även planförslaget bidra med positiva konsekvenser, som till exempel för friluftsliv och rekreation.

Ny bebyggelse kommer oundvikligen att ta naturmark i anspråk. I samband med att mark tas i anspråk vid exploatering uppstår ofta konflikter med naturmiljön. Antingen direkta där naturmiljöer försvinner eller att exploatering sker i närheten och får en indirekt påverkan då förutsättningarna för naturmiljön förändras. Hänsyn och

ställningstaganden har dock gjorts i översiktsplaneförslaget som medför att de negativa konsekvenserna minskas eller elimineras.

7.2.5 Konsekvenser av nollalternativ (ÖP 2010)

Skillnaderna avseende konsekvenser för naturmiljö, hushållning med mark samt friluftsliv och rekreation mellan planförslaget och nollalternativet är små. Nollalternativet bedöms dock leda till en sämre möjlighet för kommunen att styra bebyggelseutvecklingen och en mer spridd bebyggelse, vilket kan leda till att fler och mer svårlösta konflikter med naturvärden, rekreationsområden och jord- och skogsbruksmark. Nollalternativet bedöms därmed leda till större negativa konsekvenser än planförslaget för dessa aspekter.

7.2.6 Förslag på uppföljning och fortsatt arbete

- Kommunen bör redovisa en tydlig utbyggnadsordning för föreslagna bostadsområden.

7.3 VATTEN

7.3.1 Nuläge

Ytvatten

Kommunen innehåller stora vattenområden med fyra större sjöar; Börringesjön (247 ha), Yddingesjön (198 ha), Fjällfotasjön (170 ha) och Havgårdssjön (54 ha). Det finns gott om mangelgravar och dödissjöar. Under 1800-talet grävde man upp kalkhaltig jord, "mangel", för att använda som jordförbättringsmedel. Groparna som blev kvar kallas mangelgravar. Dödisgroparna är ett resultat av att isblock blivit kvar när inlandsisen drog sig tillbaka. När isen sedan smälte bildades groparna.

Hela Svedala utom en liten del kring Sturup avvattnas till Sege å. Ån är uträtad och rinner huvudsakligen genom jordbruksmarker. Segeå-projektet drivs av Segeåns vattendragsförbund och Vattenråd och omfattar alla sju kommunerna kring ån. Projektet har hittills resulterat i

cirka 50 ha dammar varav 40 ha i Svedala kommun. Kommunen omfattar ungefär halva Sege ås avrinningsområde. Områden som kan drabbas av översvämningar är Sege å i södra delen av Svedala, Klågerupsbäcken vid industriområdet och Nötesjön kan stiga så att risk för översvämning föreligger. Sturup har stora områden med hårdgjorda ytor och avvattnas till största delen genom ett dikningsföretag som saknar kapacitet för stora flöden.

Våtmarker har positiv betydelse för naturlig vattenrening, flödesdämpning, livsmiljöer för undanträngda växter och djur. De kan fungera som närnaturområden och rekreationsmiljöer. Svedala kommun har tagit fram en utredning, Våtmarkslägen i Segeåns avrinningsområde (mars 2008), som bygger på Segeån tillbaka till naturen - Vattenvårdsplan (1997), Våtmarkslägen i Segeåns avrinningsområde (2006) och arbetsmaterial för Segeå-projektet, från Ekologgruppen i Landskrona (nov 2007). Den sammanställer materialet i dessa utredningar och föreslår möjliga lägen för våtmarksanläggning i Sege åns avrinningsområde. Ekologgruppen i Landskrona AB har på uppdrag av Svedala kommun gjort en utredning, Våtmarker och dammar runt Svedala - Förutsättningar för restaurering och anläggning (feb 2009).

Grundvatten

Under kommunen rinner Alnarpsströmmen, en djupt liggande förkastning i kalkberget där stora mängder grundvatten samlas. Grundvattnet står högt i många sänkor, bland annat i Sjödiken där det i svackorna är i nivå med markytan. Även detta är ett resultat av det Sydsånska sjö- och backlandskapets geologi.

Dagvatten

Kommunen har idag ansvar för dagvattenhanteringen i tätorterna Svedala, Bara, Klågerup och Holmeja. Här finns utbyggt ledningsnät sedan 1970-talet och tidigare.

Kommunen har upprättat en dagvattenstrategi med en tillhörande dagvattenplan från år 2017. I denna hanteras fyra olika problemområden med dagvatten och strategier:

1. Flöden: Minska dagvattenbildningen, motverka uppkomsten av höga dagvattenflöden och utjämna dagvattnet nära källan.
2. Översvämningar: Undvika skadliga och kostsamma översvämningar
3. Vattenkvalitet: Minska dagvattnets negativa påverkan på recipienterna.
4. Mångfunktionella ytor: Nyttja dagvatten som en resurs så att mångfunktionella ytor kan skapas. Detta leder även till effektivt användande av mark.

Kommunen håller också på att ta fram en handlingsplan för dagvattenhanteringen inom kommunen. Handlingsplanen för dagvatten syftar till att visa vilka konkreta fysiska åtgärder som är lämpliga att genomföra för att uppnå en hållbar dagvattenhantering. Handlingsplanen visar också vilka kompletterande utredningar/åtgärder som rekommenderas för att öka kunskaper om översvämningrisker och behov av åtgärder. Handlingsplanen kommer att användas av kommunen för att förebygga allvarliga konsekvenser vid skyfall och översvämningar men också för att vid planering till Översiktsplan och av detaljplaner, vid ombyggnad av gator samt vid nybyggnation kunna ta hänsyn till behov av dagvattenåtgärder.

Spillvatten

Det finns ett avloppsreningsverk i Svedala som renar avloppsvatten från centralorten Svedala och Malmö Airport samt de mindre orterna Nötesjö, Börringe, Börringe stationssamhälle, Börringe kloster, Östra Svenstorp, Tittente, Holmeja, Sjödiken, Bjeret, Hyllarp, Skabersjö station och Krågeholm. Från Bara och Klågerup avleds spillvattnet till Sjolunda reningsverk i Malmö.

7.3.2 Bedömningsgrunder

Rent vatten är kanske vår viktigaste resurs. För att skydda vattnet mot föroreningar instiftade EU år 2000 ett ramdirektiv för vatten. I svensk lagstiftning har ramdirektivet implementerats i form av miljökvalitetsnormer för vatten.

Övergripande mål är att uppnå god status för alla yt- och grundvatten och att vattenkvaliteten inte får försämrats. Samtliga ytvatten- och grundvattenförekomster över en viss storlek har klassificerats enligt Naturvårdsverkets föreskrifter. Klassificeringen delas in i ekologisk och kemisk status eller potential för ytvatten och i kvantitativ och kemisk status för grundvatten. Miljökvalitetsnormen innebär att samtliga vatten ska uppfylla god status senast år 2015. För vissa vatten finns dock undantag. Då ett vattenområde inte är naturligt (t ex en hamn) är det omöjligt att uppnå god ekologisk status enligt vattenmyndighetens definition. Då ska vattnet istället uppfylla god potential. För andra vatten finns en tidsdispens att uppfylla normen senast år 2021, eftersom vattenmyndigheten har bedömt att det är omöjligt att uppnå god status redan till år 2015.

7.3.1 Konsekvenser av översiktsplan (ÖP 2018)

Ytvatten

Översiktsplanen bedöms medverka till en förbättring av miljökvalitetsnormerna för vatten och vattenförekomst inom kommunen, då ett antal ställningstaganden och beskrivningar anges för att förbättra vattenkvaliteten inom kommunens gränser. Ställningstagandena visar att kommunen är på rätt väg, men det krävs en stor insats och ytterligare åtgärder än de som omnämns i översiktsplanen för att kunna öka vattenkvaliteten i vattenförekomsterna. De ställningstaganden som är gjorda inom översiktsplaneförslagets ramar visar på att föreslagen exploatering inte motverkar miljökvalitetsnormerna för vatten och vattenkvalitet. Angiven exploatering bedöms inte försämra statusen i vattendragen, utan kan i stället medverka till åtgärder kan anläggas i

samband med utbyggnaden som i sin tur kan förbättra statusen för vattenförekomsterna inom kommunen. För Segeå gäller att år 2027 uppnå god status.

Olyckor eller farligt gods är extra farliga i anslutning till bebyggelse och i de känsliga naturområden som finns inom kommunen. Särskilt känsliga är det där transportlederna följer eller korsat vattendrag. Även små vattendrag kan leda farliga ämnen långt ut i naturen där de kan orsaka stor skada. Vattentäkter är extra känsliga eftersom de försörjer många människor med dricksvatten.

För ytterligare bedömning se kap 12 Miljökvalitetsnormer.

Grundvatten

Sedan 2013 levererar Sydsvatten AB allt kommunalt dricksvatten från Vombsjön till specifika leveranspunkter i Svedala kommun. Svedala vattentäkt kan i dagsläget användas som en reservvattentäkt, vilket innebär att det finns möjlighet att leverera obehandlat grundvatten från tälten till Svedala tätort med intilliggande mindre byar, vid en nödsituation. För att reservvattnet skall kunna användas som ett fullgott dricksvatten krävs det installation av reningsanläggning, men det kan användas som bl.a ett hygienvatten. Tälten kan även användas som en framtida dricksvattentäkt. Ett förslag till vattenskyddsområde finns framtaget, men skyddsnivån för vattentälten skall fortsatt utredas. I princip hela Svedalas befintliga bebyggelse ligger inom vattentälten gränser. Ett förslag till vattenskyddsområde finns framtaget, men skyddsnivån för vattentälten skall fortsatt utredas. Ett utpekad utbyggnadsområde vid den östra infarten ligger inom grundvattenförekomsten. Grundvattenförekomsten påverkar sättet på hur området kan bebyggas, exempelvis så är det inte lämpligt att ansluta till bergvärme. Hänsyn skall tas till tälten vid en byggnation.

Tillgången till dricksvatten bedöms täcka vattenbehovet till följd av den tänkta befolkningsökningen fram till 2045. Enligt översiktsplanen är kommunen positiv till en minskad vattenförbrukning för att hushålla med

vattenresurserna och det är av stor vikt att nya detaljplanlagda områden ska planeras så att anslutning kan ske till kommunalt vatten- och spillvattennät. Det ska även utredas hur hantering av dagvattnet ske och om kommunen eller enskilda fastighetsägaren ska ansvara för omhändertagandet. Vid utbyggnad av nya områden kan det krävas att befintligt ledningsnät förstärks.

För större enskilda dricksvattentäkter och samfälligheter ska kommunen enligt Vattenmyndighetens åtgärdsprogram för södra Östersjön se till att dessa vattentäkter har ett långsiktigt skydd som säkrar vattenkvaliteten. I kommunen finns två täkter som ingår i detta krav.

Några av kommunens utvecklingsområden i Bara och Klågerup berör inströmmningsområdet till Alnarpsströmmen som utgör grundvattentäkt. För grundvattentälten finns ett skyddsområde. Detta skyddsområde är under revidering och kommer troligtvis att få nya avgränsningar. Skyddet avser Grevie vattentäkt, som förser delvis Malmö med dricksvatten. Vid en exploatering av de områden som ligger inom skyddsområdet, skall särskild hänsyn tas till de föreskrifter som anges för grundvattentälten. Skyddsföreskrifterna skall följas, och åtgärder skall uppföras som medför att påverkan på grundvattentälten undviks.

Spillvatten

Svedala reningsverk, som idag tar emot spillvatten från kommunens södra delar, bedöms klara av en ökad belastning med ytterligare några 1000 personer, innan större utbyggnader krävs. Slamhanteringen samt kvävereningen behöver förstärkas för att möta den ökade belastningen på reningsverket. I en framtid kan det bli aktuellt med skärpta krav på rening av läkemedelsrester, hygienisering av slam samt åtgärder för att motverka bräddningar på ledningsnätet. Ikraftträdande av nya lagar är i dagsläget oklart. Förutsättningarna för reningsverket att klara sig med skyddsavståndet 300 m finns kvar, men kan behöva utredas i samband med att reningsverket utökar sin kapacitet.

I kommunens norra del är överföringsledningen av spillvatten till Malmö begränsad till anslutning av ytterligare några 1000 personer, innan överföringsledningen behöver förstärkas.

Det finns fastigheter som inte är anslutna till det kommunala avlopps nätet och som därmed har enskilt avlopp. Uppföljning av de enskilda avloppen pågår för att säkerställa att de uppfyller gällande lagstiftning och målet är att samtliga enskilda avlopp ska vara godkända till år 2020. Detta bedöms vara positivt, och är ett led i att gällande miljö kvalitetsnormer för vatten och vattenförekomst uppnås.

Totalt sett bedöms kommunen ha tagit hänsyn till den kapacitet och resurser som idag finns gällande spillvatten, vid en utbyggnad av översiktsplaneförslaget.

Dagvatten

Dagvattenproblemet växer i takt med exploateringen och bebyggelsens utbredning. I tätorter med stora hårdgjorda ytor rinner vattnet snabbt av på ytan, vilket kan leda till översvämningar i ledningsnät och dikessystem. Även grundvattenbalansen kan rubbas. Vattnet kan förorenas med tungmetaller och svårnedbrytbara ämnen från till exempel trafik och byggnadsmaterial, samt näringsämnen från bland annat atmosfäriskt nedfall. Vattnet rinner via genomsläpplig mark, diken och ledningar och når så småningom åar, sjöar och grundvatten.

För att klara framtiden med tillfredställande säkerhetssystem krävs åtgärder vid dimensionering av ledningssystemet. Dagvattensystemet bör förbättras och fortlöpande kompletteras med anläggningar för rening och utjämning av dagvatten i befintliga områden. Kommunen har idag ansvar för dagvattenhanteringen i tätorterna Svedala, Bara, Klågerup och Holmeja. Här finns utbyggt ledningsnät sedan 1970-talet och tidigare.

Utbyggnaden av nya områden samt förtätning av befintlig bebyggelse ökar mängden hårdgjorda ytor, som följd av detta minskar den naturliga infiltrationen och mer vatten rinner av från ytan. Samtidigt står alla inför utmaningen att hantera konsekvenserna av klimatförändringarna med extrema vädersituationer som ökar risken för översvämning med ökad nederbörd av högre intensitet. Vid en utbyggnad enligt planförslaget kommer kommunens ledningsnätssystem att behöva utvecklas tillsammans med lösningar för lokala fördröjningar. Detta för att dels bibehålla och förbättra säkerhetsnivån i takt med att förtätning sker och dels för framtida klimatförändringar. Det är viktigt att beakta flöden, översvämningar, vattenkvalitet samt mångfunktionella ytor vid planering av ny bebyggelse och vid förändring i befintlig bebyggelse. Vid anläggandet av konstgräsplaner samt gummimattor vid lekplatser för avrinningen av dagvattnet beaktas.

I översiktsplanen har områden avsatts som översvämningssytor. Områdena är reserverade för större regnmängder och är undantagna från exploatering. Områdena utgör naturliga fördröjningsmagasin och rena även dagvattnet på väg mot recipient. Detta bedöms som positivt.

För nya utbyggnadsområden krävs en dagvattenutredning för att utreda möjligheten för att utjämna, rena och avleda dagvatten samt säkerställa att omgivande områden inte påverkas negativt.

7.3.2 Sammanfattande bedömning av planförslaget

Bedömningen är att en tillfredställande vatten- och avloppshantering för planerad bebyggelse kan anordnas, dock kan det saknas kapacitet på vissa platser. Åtgärder kan krävas vid dimensionering av ledningssystemet. Dagvattensystemet bör förbättras och fortlöpande kompletteras med anläggningar för rening och utjämning av dagvatten i befintliga områden. Då det på vissa platser råder kapacitetsbrist i ledningarna ställer detta ännu högre krav på att ta hand om dagvattnet lokalt och fördröja avrinning i samband med nyexploatering. I utrednings- och planskede är det viktigt att förutsättningarna för dagvattenomhändertagandet studeras så att negativa konsekvenser

som till exempel översvämning, ökad föroreningsgrad etc undviks. Vattenkvaliteten i såväl ytvatten som grundvatten bedöms inte försämrats till följd av utbyggnaden. Men det behövs fler insatser för att verkligen uppfylla miljökvalitetsnormerna. Totalt sett bedöms inga eller obetydliga negativa konsekvenser uppstå.

7.3.3 Konsekvenser av nollalternativ (ÖP 2010)

I nollalternativet kan det finnas risk för fler bostadsetableringar utanför tätorter och kommunalt VA-område, vilket kan leda till fler enskilda avlopp eller mindre reningsverk. Det finns också risk att dagvattenhanteringen inte beaktas i planeringen på samma sätt som med översiktsplanen. Tillsammans innebär det risk för större utsläpp av föroreningar och näringsämnen, vilket kan leda till negativa konsekvenser för vattenkvaliteten och naturvärden i vattenmiljön.

I gällande översiktsplan finns inga områden avsatta för dagvattenhantering och översvämning, och inga tydliga riktlinjer eller mål anges för att hantera klimatförändringarna eller hanteringen av dagvatten. Detta kan medföra att de områden som i gällande översiktsplan är utpekade, kan drabbas av översvämningar. Nollalternativet bedöms medföra måttliga negativa konsekvenser.

7.3.4 Förslag på uppföljning och fortsatt arbete

För ny enstaka bebyggelse utanför sammanhållen bebyggelse bör kommunen ställa krav att fastighetsägaren vid avstyckning och bygglov utreda och säkerställa en teknisk lösning för dricksvatten antingen genom anslutning till det kommunala ledningsnätet eller genom enskilda anläggningar som uppfyller krav enligt miljöbalken. Bedömningen är att en tillfredsställande avloppshantering kan anordnas, utan negativa konsekvenser uppstår.

Vid fortsatt planering behöver särskild hänsyn tas till risken för att Alnarpsströmmens grundvatten förorenas vid utsläpp från verksamheter eller transportleder.

7.4 KULTURVÄRDEN

Landskapet omkring oss har formats av såväl naturkrafter som mänskliga aktiviteter. Kulturmiljön omfattar hela den av människan påverkade fysiska miljön. Allt i kulturmiljön kan tillskrivas kulturvärden, allt har dock inte höga kulturvärden. Begreppet kulturvärden definieras av Boverket som en "sammanfattande benämning för vad som i den fysiska miljön bedöms som värdefullt ur kulturhistoriskt, estetiskt och socialt hänseende". Kulturvärden kan i varierande grad tillskrivas enskilda byggnader, anläggningar och lämningar såväl som hela miljöer och stora landskapsavsnitt. Kulturvärdena kan därmed sägas innefatta även det som ingår i begreppen kulturmiljövärden och landskapsvärden.

Sverige har ratificerat den europeiska landskapskonventionen, vilket innebär att Sverige åtagit sig att skydda, förvalta och planera landskapet i enlighet med konventionens intentioner. Landskapskonventionen lyfter bland annat fram landskapets sociala betydelse och understryker vikten av att människor kan delta aktivt i värdering och förvaltning av landskapet.

Alla människors rätt till och ansvar för kulturmiljön fastställs även i Kulturmiljölagens portalparagraf som säger att "Ansvaret för kulturmiljön delas av alla" (KML 1 kap. 1§). Det finns flera lagar som omfattar kulturmiljön.

Riksintressen för kulturmiljövärden och kulturmiljöer av allmänt intresse regleras i miljöbalken 3 kap. 6§.

De riksintressanta kulturmiljöerna är miljöer där ett betydelsefullt historiskt skeende eller företeelse särskilt väl går att utläsa eller uppleva i dagens landskap. Sammantaget ska de ge en bred, nyanserad och övergripande bild av samhällets historia och de ska belysa ett brett spektrum av tidsperioder, utvecklingskedan och händelser som har varit av betydelse för samhällsutvecklingen. Det är sammansatta miljöer där landskapet, bebyggelse av olika slag, kommunikationsstrukturer eller andra fysiska uttryck tillsammans bildar en komplex helhetsmiljö.

Riksintressen för kulturmiljövården är områden som förändras i takt med samhällsutvecklingen, men där de kulturhistoriska värdena ska utgöra en särskilt tungt vägande aspekt vid beslut om ändrad markanvändning.

Riksintressen *skall* skyddas mot påtaglig skada, medan allmänna intressen *skall så långt möjligt* skyddas mot påtaglig skada.

Påtaglig skada kan uppstå om:

- en åtgärd mer än obetydligt skadar något eller några av de värden som utgör grunden för riksintresset
- den negativa inverkan blir så stor att området i något avseende förlorar sitt värde som riksintresse

Detta medför att både bestående negativ påverkan och tillfälligt mycket stor negativ påverkan på de värden som skyddas i riksintresset kan innebära påtaglig skada. Om en åtgärd kan antas medföra påtaglig skada på riksintresset ska miljön skyddas från åtgärden.

Fornlämningar är skyddade enligt kulturmiljölagen (1988:950), 2:a kapitlet. Fornlämningar är lämningar efter människors verksamhet under forna tider, de ska antas ha tillkommit innan år 1850 och "genom äldre tiders bruk" samt vara "varaktigt övergivna". Det är förbjudet att på något sätt förändra, ta bort, skada eller täcka över en fornlämning utan tillstånd från länsstyrelsen.

En byggnad som har ett synnerligen högt kulturhistoriskt värde eller som ingår i ett bebyggelseområde med ett synnerligen högt kulturhistoriskt värde kan skyddas som byggnadsminne enligt Kulturmiljölagens 3:e kapitel.

Svenska kyrkans byggnader och begravningsplatser samt de kyrkliga inventarierna skyddas genom Kulturmiljölagens 4:e kapitel. Alla kyrkor och begravningsplatser uppförda före 1940 innehar ett lagskydd som innebär att de inte får ändras på något väsentligt sätt utan tillstånd från Länsstyrelsen. Tillståndsplikten gäller även en del nyare kyrkor med höga kulturhistoriska värden.

7.4.1 Nuläge

I Svedala visar lämningar från äldre stenålder och framåt att människor har verkat och levt i området under årtusenden. I modern tid har godssamhället, stationssamhället, brukssamhället och tätortsutvecklingen under 1900-talet satt sin prägel på landskapet i kommunen.

Det finns tre områden av riksintresse för kulturmiljövården i Svedala kommun:

- Görslöv – Bara – Torup – Hyby [M116]
- Skabersjö [M117]
- Börringe – Anderslöv [M122]

Det finns 261 registrerade fornlämningar i Svedala kommun.

Skabersjö skola i Skabersjö by, uppförd 1942, är kommunens enda byggnadsminne. Byggnadsminnet ingår i riksintresset för kulturmiljövården Skabersjö [M117].

Det finns nio kyrkliga kulturminnen i Svedala kommun.

För Skåne finns ett regionalt kulturmiljöprogram. Programmet är upprättat av Länsstyrelsen och är uppdelat på två delar: Särskilt värdefulla kulturmiljöer och Kulturmiljöstråk. I kommunen finns tre områden av Särskilt värdefulla kulturmiljöer i form av Börringe-Lindholmen, Skabersjö-Bara-Mölleberga och Svedala, samt ett stråk i form av Grevebanan Malmö-Ystad järnväg.

Under 2016 och 2017 har kulturmiljöprogram tagits fram för tätorterna Svedala, Bara och Klågerup. Underlagen ger en historisk bakgrund till samhällenas framväxt. De innehåller även en bebyggelseinventering med klassificering av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse.

7.4.2 Bedömningsgrunder

Bedömningen är uppdelad i en övergripande del och en detaljerad del.

Övergripande konsekvensbedömning

Den övergripande delen bedömer konsekvenserna av översiktsplanens viljeinriktning och strategier för kulturmiljön. Denna övergripande bedömning grundar sig på Boverkets tre värderingsperspektiv för kulturvärden; kulturhistoriskt, estetiskt och socialt.

- Värdering ur ett *kulturhistoriskt perspektiv* avser en bedömning av möjligheterna att genom exempelvis bebyggelsen och landskapet utvinna och förmedla kunskaper om olika skeenden och sammanhang och därigenom även förståelse av människors livsvillkor, i skilda tider – inklusive de förhållanden som råder idag. Denna bedömning förutsätter kunskaper inom bland annat arkeologi, historia, etnologi och kulturgeografi.
- Värdering ur ett *estetiskt* perspektiv gäller en bedömning av bland annat rumsliga, visuella och akustiska egenskaper i kulturmiljön. Värdering ur ett estetiskt perspektiv bygger på kunskaper inom bland annat konstvetenskap och arkitektur.
- Värdering ur ett *socialt* perspektiv innebär att bedöma människors relationer till kulturmiljön – hur olika grupper av individer använder, uppfattar och värdesätter exempelvis bebyggelsen och landskapet. En sådan bedömning kan ha sin utgångspunkt i bland andra ekonomiska, sociologiska eller psykologiska metoder.¹

De olika perspektiven är överlappande men till stora delar åtskilda. Detta möjliggör exempelvis att en miljö kan tillskrivas höga sociala kulturvärden, samtidigt som det kulturhistoriska värdet är relativt lågt.

Detaljerad konsekvensbedömning

Bedömningen på den detaljerade nivån utgår ifrån översiktsplanens utpekade förtättningsområden och utbyggnadsplaner. Med utgångspunkt i dessa områden har ett antal bedömningsytor identifierats, se karta på sid 39. Konsekvensbedömningen sker utifrån befintligt underlag för tätort, respektive landsbygd.

Berörda kulturvärden i tätorterna bedöms utifrån kulturmiljöprogrammen för tätorterna där det ingår en bebyggelseinventering med klassificering i tre värdeklasser 1-3. Inventerad bebyggelse har också delats in i kategorier – offentlig bebyggelse, små- och enbostadshus, flerbostadshus och så vidare, vilket tillsammans med klassificeringen ger en indikation på det påverkade kulturvärdet i översiktsplanen samt nollalternativet.

Delar av Bara och Klågerup tätorter är även riksintresse för kulturmiljövården och här ingår därför också riksintressebeskrivningar, riksintressepreciseringar som underlag för bedömningen. Bedömningar av påtaglig skada utgår från Riksantikvarieämbetets handbok för riksintressen.

Berörda kulturvärden på landsbygden bedöms utifrån befintliga underlag för riksintressen; riksintressebeskrivningar för kommunens alla riksintresseområden och riksintressepreciseringar för Spångholmen, Klågerup, Hyby och Yddinge. Därutöver har även lämningar i FMIS (fornminnesinformationssystem) och landskapsanalyser för Klågerup, Vinninge och Spångholmen ingått i bedömningen.

För riksintressena görs en bedömning om planen kan innebära påtaglig skada. I denna bedömning utgås från områdets läsbarhet, det vill säga hur väl miljön fortsättningsvis kommer att karaktäriseras av eller återspegla det riksintressanta sammanhang som ligger till grund för

utpekandet. I denna bedömning utgås från påverkan på miljön som helhet samt påverkan på enskilda objekt som har betydelse för riksintressets läsbarhet. I Riksantikvarieämbetets handbok för kulturmiljövårdens riksintressen lyfts fyra frågor i bedömningen av påtaglig skada:

1. Vad försvinner och vad tillkommer?
2. Är påverkan visuell eller funktionell?
3. Är påverkan direkt eller indirekt?
4. Är påverkan tillfällig eller bestående?

Dessutom lyfts i handboken några principer för ett riksintresseområdes känslighet och tålighet:

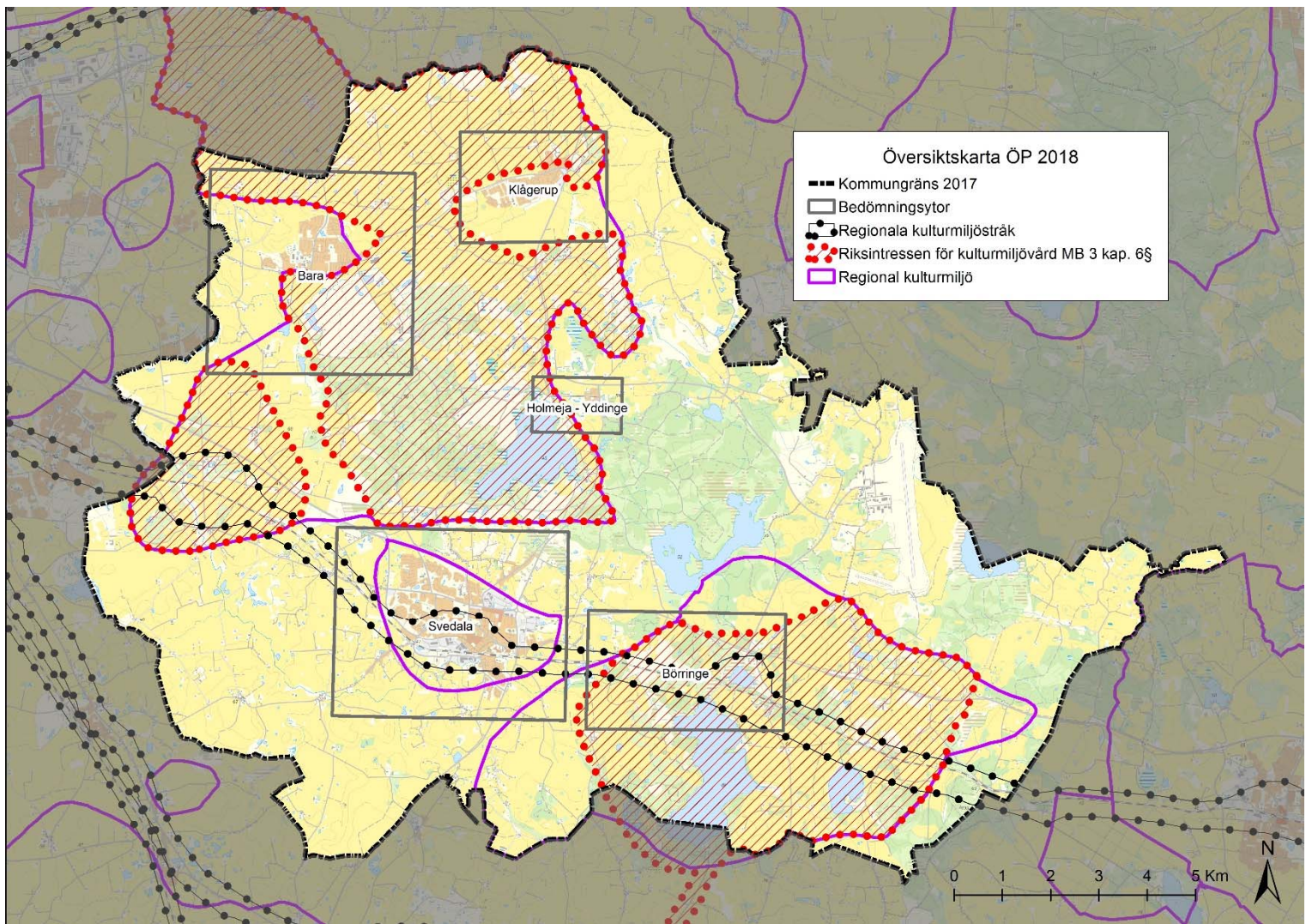
1. Ett riksintresse där värdena är knutna till uttryck för en avgränsad historisk period kan vara känsliga för dominerande nutida tillägg.
2. Ett riksintresse där landskapet är präglad av och värdena är knutna till utvecklingen av en viss verksamhet eller aktivitet över tid, kan vara känsliga för tillägg som saknar samband med verksamheten eller aktiviteten.
3. Ett riksintresse där uttrycken återspeglar olika tiders kontinuerliga nyttjande av en viss plats kan vara känsliga för tillägg som förändrar eller bryter mot platsens specifika förutsättningar och egenskaper.

Identifierade bedömningsytor för detaljerad konsekvensbedömning

Utifrån kända kulturvärden och markanvändningskartorna för planförslaget respektive nollalternativet (ÖP 2010) har några bedömningsytor för detaljerad konsekvensbedömning identifierats:

1. Svedala med omgivning
2. Börringe med omgivning
3. Holmeja (enbart planförslaget)
4. Klågerup med omgivning
5. Bara med omgivning

Se karta på sid 39.

Identifierade bedömningsytor.

7.4.3 Konsekvenser av översiktsplan (ÖP 2018)

Svedala växer, bland annat på grund av det nära läget till Malmö. Det är attraktivt att bosätta sig med närhet till både storstad och landsbygd. Detta riskerar att innebära negativa konsekvenser för kulturvärden, särskilt sett ur ett kulturhistoriskt perspektiv.

Övergripande konsekvensbedömning

Sett till de sociala och estetiska kulturvärdena kan en utbyggnad av exempelvis ett nytt bostadsområde vara positivt. Ny bebyggelse kan innebära fler människor som brukar kulturmiljön och kulturvärdena lever därmed vidare sett ur ett socialt perspektiv. Estetiskt kan det innebära en förbättring, då fler människor oftast innebär en underhållen bebyggelse. Det kan också innebära en försämring i och med ett högre förändringstryck med mindre genomarbetade nybyggnationer vad gäller till exempel den nya bebyggelsens skala, materialbehandling och placering i landskapet.

I tätorterna kan förtätning, utförd på ett genomtänkt sätt med hänsyn till kulturvärdena, binda samman områden och bidra till ett attraktivare samhälle. Utbyggnadsplaner som tar sin utgångspunkt i befintliga värden – kulturhistoriska, sociala och estetiska – bemöts mer positivt av kommuninvånarna då de ses som en förstärkning av dessa värden.

På landsbygden kan nya bostadsområden innebära ett större kundunderlag för lantbruksprodukter vilket hjälper till att hålla uppe hävden av betesmarker och åkrar i kulturlandskapet. Detta är positivt för de sociala och estetiska kulturvärdena. Det nya området kan dock innebära negativa konsekvenser för kulturhistoriska värden, då de kan innebära en ny stadsmässig karaktär som kontrasterar mot det agrara sammanhang som miljön haft historiskt.

Utgångspunkten för att begränsa negativa konsekvenser för kulturhistoriska värden samt estetiska och sociala kulturvärden är ett heltäckande kunskapsunderlag (kulturmiljöprogram, kulturmiljö- och landskapsanalyser, kulturundersökningar) för värdena både i staden och

på landsbygden. Det krävs en viljeinriktning för hur värdena som pekas ut i underlagen ska tas tillvara.

I översiktsplanen anges att kommunen vill:

- Bevara och utveckla kulturmiljövärdena i kommunen.
- Att kulturmiljöprogrammen för Svedala, Bara och Klågerup antas för att utgöra underlag för bedömning av de kulturhistoriska värdena i orterna vid detaljplanering och bygglovsprövning. Klass 1 är undantagna från reglerna om Attefallshus och föreslås få skyddsbestämmelser vid detaljplanläggning. Klass 2 föreslås få varsamhetsbestämmelser vid detaljplanläggning. Klass 3 och 4 ger vägledning om övriga kulturmiljövärden för bebyggelseområden, offentliga platser och grönområden
- Skapa ett heltäckande kulturmiljöprogram där även byarna i kommunen ingår
- Bevara och göra delar av kommunens historiska samlingar tillgängliga för medborgarna. Ett "Kulturum" och mötesplats bör skapas som levandegör utvecklingen från forntiden till nutid
- Ta fram en handlingsplan för turism, som sprider kännedom om kommunens historia och stora kulturvärden samt ökar stoltheten över bygden. Arbetet utförs bland annat genom att sprida kunskap hos skoleleverna och genom samarbete med Malmö Stad om Torup.
- Ta fram kulturmiljöprogram för alla byar för att säkerställa de kulturhistoriska värdena samt göra en samlad bedömning av utbyggnadsmöjligheter för respektive by. På landsbygden kan varsam, småskalig försiktig komplettering med enstaka hus, i anslutning till befintliga bebyggelsegrupper prövas enligt de skisser som redovisas i översiktsplanen.

Viljeinriktningen i Översiktsplanen visar upp en kombination av övergripande strategiska ställningstaganden och mer handfasta planeringsprinciper som ska tillämpas för att bevara och utveckla kulturvärden både i tätorterna och på landsbygden. Viljeriktningarna och ställningstagandena bedöms som tydliga och medför att hänsyn tas till kulturmiljövärdena inom kommunen.

Viljeinriktningarna kombinerat med ställningstagandena bedöms på en övergripande nivå, innebära positiva konsekvenser för kulturhistoriska värden samt sociala och estetiska kulturvärden i kommunen.

Detaljerad konsekvensbedömning för respektive bedömningsyta

Svedala

Cirka hälften av Svedalas centrala delar är utpekade som område för förtätning och stora delar av de södra randområdena är utpekade som utbyggnadsområden. Sammanlagt är målet i översiktsplanen att bygga 1450 nya bostäder i Svedala tätort.

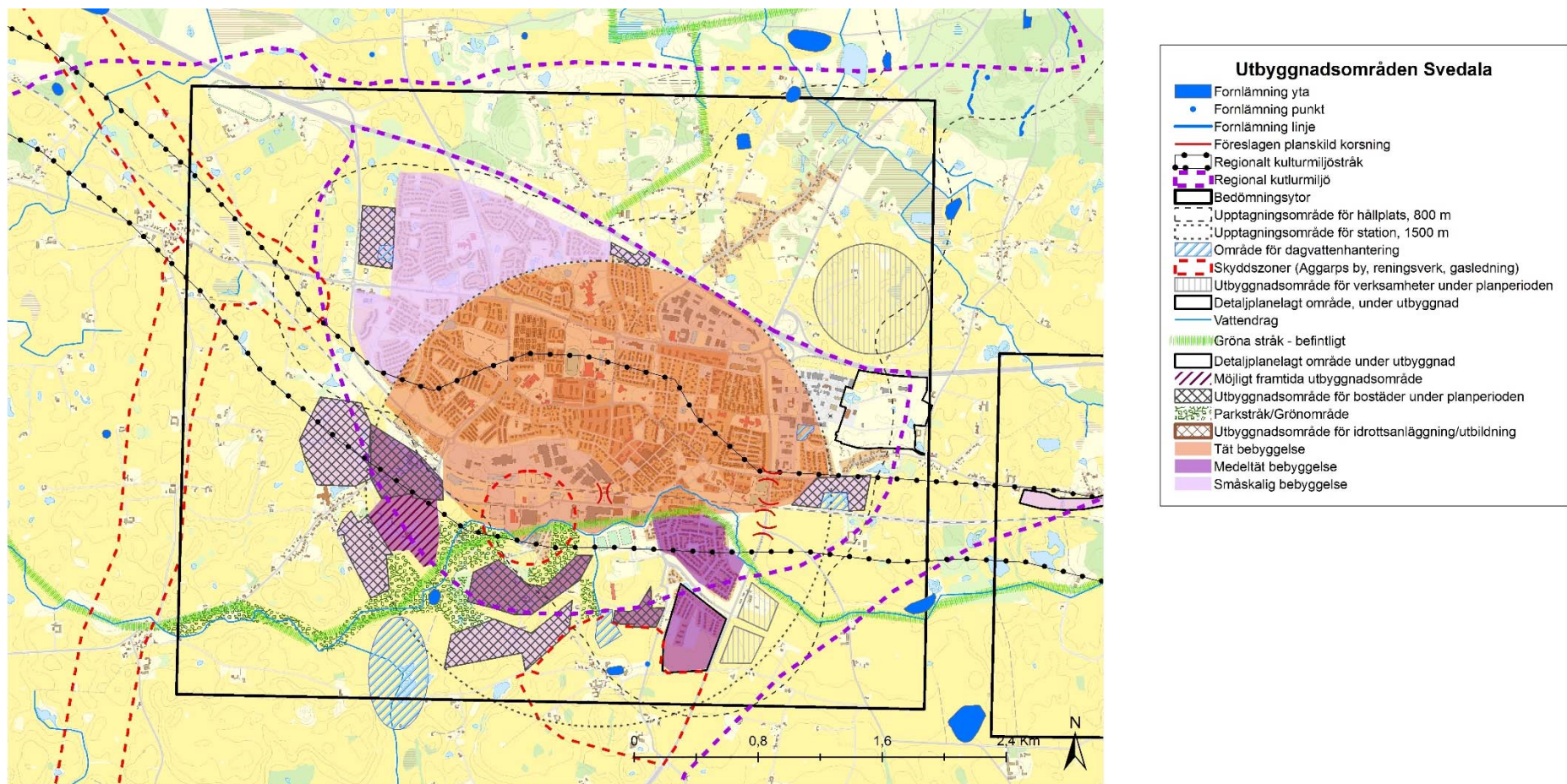
Vad gäller förtätningsområdet inom Svedalas centrala delar, berörs några av kommunens mest värdefulla byggnader och kulturmiljöer. Viljeinriktningen för skyddsbestämmelser och varsamhetsbestämmelser förutsätts dock kunna innebära att den utpekade bebyggelsen kommer att behållas, och att hänsyn tas till kulturvärdena i samband med att nya byggnader anläggs i anslutning till dessa.

För utbyggnadsområdena i de södra delarna av Svedala, bedöms kulturvärdena vara generellt låga. Det finns få utpekade värden i bebyggelseinventeringar och FMIS (fornminnesinformationssystem), och inget riksintresseområde för kulturmiljö berörs. För att minimera ett nytt bostadsområdes påverkan på landskapsbild och kulturhistoriskt värdefulla noder i landskapet krävs en tydlig koppling till befintliga strukturer; bland annat vägsystem, noder (gårdsmiljöer, bymiljöer osv) samt placering i förhållande till topografi och växtlighet. Föreslagna utbyggnadsområden ligger i direkt anslutning till Svedalas tätort och är

knutna till det vägnät som finns i området. Intentionen i översiktsplanen bedöms kunna innebära att den negativa påverkan på kulturmiljölandskapet begränsas.

I översiktsplanen anges Aggarps by som intressant ur kulturmiljösynpunkt. För att minimera påverkan på byn avses det fastslagna skyddsavståndet på 200 m bevaras. Det är också viktigt att i kommande detaljplaner i anslutning till Aggarps by studera exploateringsgraden. Det vore fördelaktigt om exploateringsgraden är av lägre karaktär i anslutning till Aggarps by och skydds-zonen, så att det sker någon form av nedtrappning. Detta medför att anslutningen mellan den nya bebyggelsen och den gamla bebyggelsen i Aggarps by kan knytas samman, och påverkan minimeras.

Sammanfattningsvis kan anges att viljeriktningen i översiktsplanen för Svedala bedöms innebära en begränsad påverkan på kulturmiljön. Bedömningen innebär måttligt negativa konsekvenser för bedömningsytan. Detta mot bakgrund att de kulturhistoriska värdena bedöms som begränsade inom området och inget riksintresseområde för kulturmiljö berörs. Dock saknas det detaljerat kunskapsunderlag för kulturlandskapets värden söder om Svedala. Innan detaljplaner upprättas för delen södra om Svedala bör en kulturmiljöanalys tas fram som tar ett helhetsgrepp om de södra delarna. Även känslighets- och tålighetsbedömningar bör utföras. Kulturmiljöanalysen kan då användas som ett planeringsunderlag som möjliggör prioriteringar mellan olika områden och kulturhistoriska värden, samt vid utformning av kommande detaljplaner.

Kartan redovisar kulturmiljövärden samt föreslagna utbyggnadsområden i Svedala.

Böringe med omgivning

Inom bedömningsytan finns två ytor som är utpekade i översiktsplanen som utbyggnadsområde för bostäder.

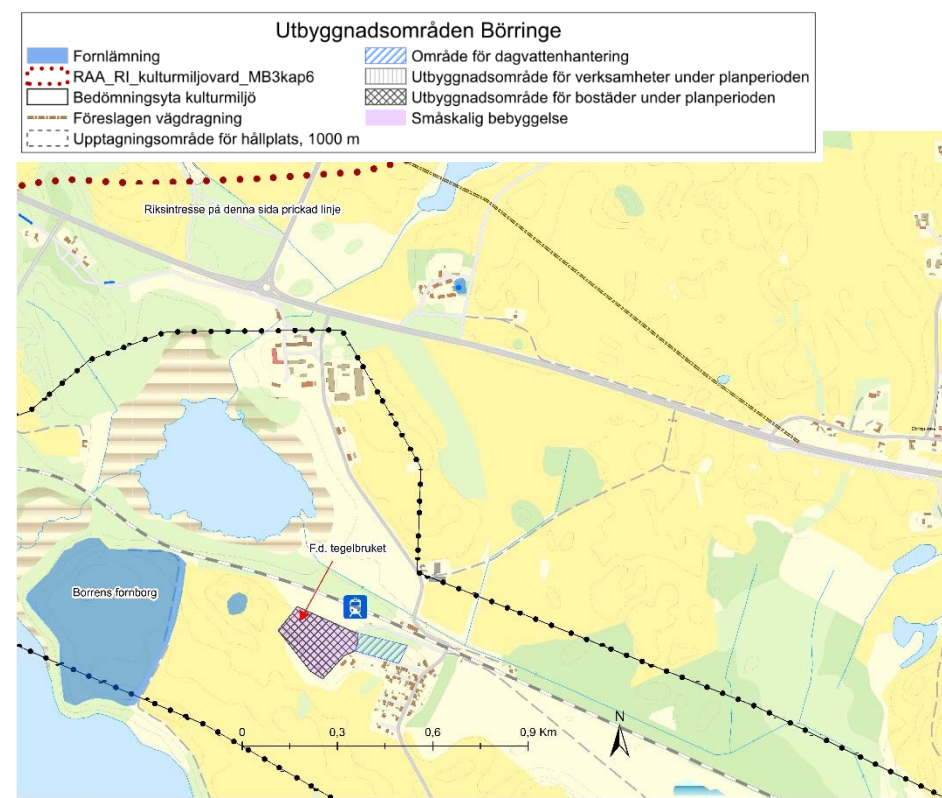
- Delstorp
- Böringe station

Utbyggnadsområdet för Delstorp ligger i den södra delen inom eller på gränsen till riksintresse (Böringe). Som uttryck för riksintresset nämns boplatslämningar från stenåldern, fornborgen Borren samt Böringe kloster. Området ingår även i det regionala kulturmiljöområdet Böringe-Lindholmen. Den negativa påverkan på riksintresset för Delstorp bedöms som begränsad. Detta då inget intrång eller påverkan sker på de värdekärnor som anges för riksintresset. Exploateringen sker också på norra sidan av Tittentevägen där det idag saknas en visuell kontakt mellan värdekärnorna på grund av en tät trädvegetationsridå.

Området "Böringe station" ligger mitt i riksintresseområde för kulturmiljö (Böringe). Som uttryck för riksintresset nämns boplatslämningar från stenåldern, fornborgen Borren samt Böringe kloster. Området ingår även i det regionala kulturmiljöområdet Böringe-Lindholmen. Tegelbruket var kring sekelskiftet ett av Skandinaviens största tegelbruk och har höga lokala kulturvärden.

För bedömningen av påverkan på riksintresset och övriga kulturmiljövärden, beror i allra högsta grad på detaljutformningen av utvecklingsområdet. Påverkan på riksintressets grundläggande värdeuttryck beror på exploateringens storlek och inpassning i landskapet, t.ex. skala, färgsättning och placering. Närhet och bibehållna samband mellan Böringekloster, stationssamhället samt Böringe tegelbruk och fornborgen Borren är viktig för riksintresseområdets kulturhistoriska kontinuitet och helhet. Viktigt är också att ta hänsyn till fornborgen Borren samt dennas koppling till Borravallen.

Konsekvenserna för kulturmiljön i området bedöms kunna bli begränsad eller betydande, beroende på eventuell rivning av bebyggelse tillhörande f.d. tegelbruket samt den nya bebyggelsens anpassning i landskapet. Skadeförebyggande åtgärder för riksintresse och regional kulturmiljö kan vara att i kommande detaljplan bevara befintliga byggnader i tegelbruksområdet samt ange förhållningsätt för den nya bebyggelsens anpassning av skala, material och lokalisering till platsens kulturvärden. Ny bebyggelse som innebär att f.d. tegelbruket får en långsiktig användning är positivt för kulturvärdena. I samband med kommande planering behöver en kulturmiljöanalys utföras.

Kartan redovisar kulturmiljövärden samt föreslagna utbyggnadsområden i Böringe.

Holmeja - Yddinge

Inom Holmeja och Yddinge finns tre planerade utbyggnadsområden. De två områdena på södra och sydöstra sidorna av Holmeja är kopplade direkt till orten och bedöms kunna ansluta till befintlig bystruktur på ett naturligt sätt. Bebyggelsen är tänkt att bli småskalig med blandad bebyggelse i form av småhus och verksamheter, och anses vara passande till ortens karaktär. De kulturhistoriska värdena inom området bedöms vara begränsade. Andelen berörda fornlämningar är låg och områdena ligger utanför riksintresseområde för kulturmiljö (Görslov-Torup m.m.). Med utgångspunkt från ovanstående bedöms ingen påtaglig skada uppstå på riksintresseområdet, och risken för en indirekt påverkan bedöms vara låg, då inriktningen av utbyggnadsområdena bedöms ansluta till befintlig karaktär och bystruktur på ett lämpligt sätt.

Det tredje föreslagna utbyggnadsområdet ligger inom riksintresset för kulturmiljö (Görslov-Torup m.m.) på Yddingesjöns östra strand, än i kanten på de östra delarna av riksintresset. Riksintressebeskrivningens uttryckstext tar fasta på strandängarna och boplatzlämningar från stenålder. Delar av utbyggnadsområdet är idag redan ianspråktaget av bostadshus och tomter. Det planerade utbyggnadsområdet är beläget mellan två boplatzlämningar. Enligt uppgift ligger boplatzlämningarna framförallt osynliga under mark, och risk för påverkan kan uppstå i samband med schaktning etc. Det är idag oklart i befintligt kunskapsunderlag om strandängar med betydelse för riksintresset berörs. Den negativa påverkan på riksintresseområdet bedöms kunna bli begränsat, förutsatt att de strandängar som omnämns som värdekärna för riksintresset inte exploateras.

Inom Yddinge strand finns också odlingsmark och alléer som kan anses ha lokala kulturvärden ur ett estetiskt och socialt perspektiv. Dessa kan komma att beröras av utbyggnaden. Det bedöms vara viktigt att i kommande planer ta vara på äldre strukturer i form av träd och alléer samt odlingsmark. Om detta genomförs bedöms det ske en begränsad påverkan på kulturvärden av lokalt intresse.

I samband med att detaljplan upprättas behöver landskap och lämningar vid Yddingesjöns strand utredas mer fördjupat avseende de kulturhistoriska värdena samt dessa värden eventuella koppling till riksintresset (Görslov-Torup m.m.). Skademinimerande åtgärder kan vara att bevara äldre strukturer som träd och alléer. Andra åtgärder bör vara att förstärka visuell och fysisk tillgänglighet till strandängar i området. Innan detaljplanen uppförs för Yddinge strand bör en arkeologisk undersökning genomföras för att analysera boplatzlämningarnas utbredning. Hänsyn till dessa kan tas i samband med detaljutformning av området.

Sammantaget bedöms konsekvenserna bli små för kulturvärdena för bedömningsytan.

Kartan redovisar kulturmiljövärden samt föreslagna utbyggnadsområden i Holmeja.

Klågerup

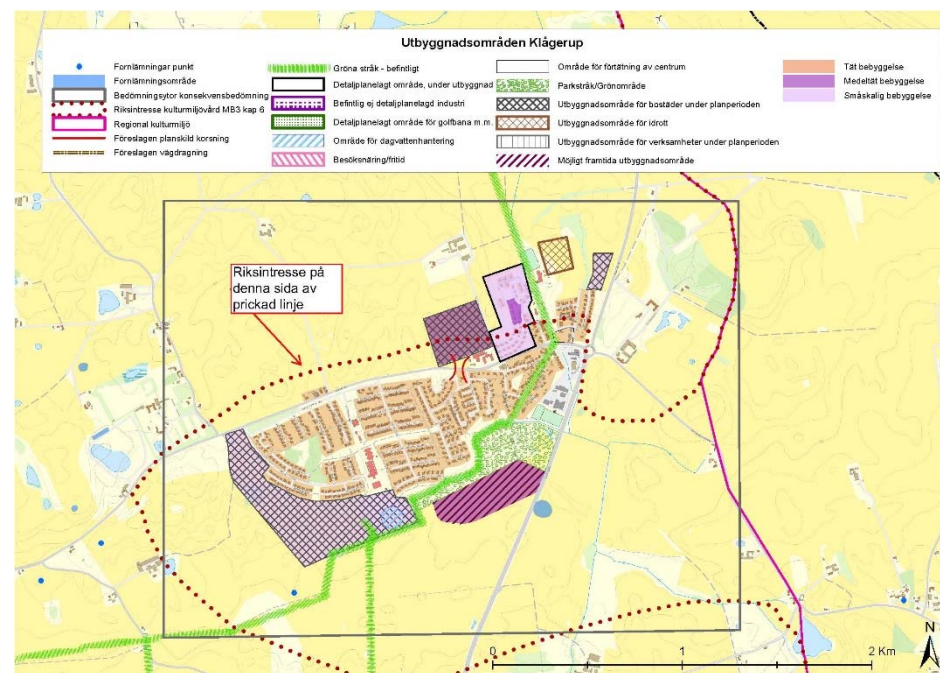
Föreslagna utvecklingsområden i de södra delarna av Klågerup bedöms inte påverka riksintresseområdet för kulturmiljö (Görslov-Torup m.m.), då dessa ligger utanför riksintresseområdet. Då utvecklingsområdena är kopplade direkt till orten och ansluter till befintlig bystruktur på ett naturligt sätt, bedöms även risken för indirekt påverkan på riksintresset att vara liten. Andelen fornlämningar som berörs av utbyggnaden är mycket begränsad.

Utifrån ett landskapsbildsperspektiv bedöms landskapet söder om Klågerup att vara relativt okänsligt. Landskapet är okomplicerat i form av fullåkersbygd. Utifrån ett estetiskt perspektiv bedöms utbyggnaden kunna komplettera befintlig bebyggelse på ett sätt som upplevs som naturligt i landskapet. Det är dock viktigt att bebyggelsen förtydligar landskapets topografi samt får en mjuk övergång mot odlingslandskap genom exempelvis trädrader och buskar.

Planerad utbyggnad på den norra sidan av samhället är mer känslig då den angränsar till eller ligger inom riksintresseområde för kulturmiljö (Görslov-Torup m.m.). Dock ligger utbyggnadsområdena i kanten av riksintresseområdet och berör inte några av de värdekärnor som uttrycks för riksintresset. Andelen fornlämningar som berörs av utbyggnaden är liten. Utvecklingsområdena norr om orten är placerade i direkt anslutning till befintlig tätortsbebyggelse (idrottsplats och villabebyggelse), och utgör en komplettering till befintlig bebyggelse. Detta gör att eventuella lokala kulturmiljövärden redan bedöms vara påverkade av befintlig bebyggelse. Ett av områdena (det västra) är beläget på sluttande jordbruksmark, vilket medför att exploateringen med största sannolikhet främst berör tätortens landskapsrum samt ianspråktagande av jordbruksmark, och inte kulturmiljövärden. Det norra området är en komplettering i en lucka vid idrottsplatsen. Det område som ligger allra mest åt öster avses att vara en fortsatt utbyggnad av Klågerups östra del norrut. För området föreslås småskalig bebyggelse. Bebyggelsen bör placeras inom den öppna ytan mellan väg 108 och

träddridån för att göra en mindre påverkan på landskapsbilden. Mot bakgrund av ovanstående bedöms därför sårbarheten för kulturmiljö som låg, och ingen påtaglig skada bedöms uppstå på riksintresseområdet.

Negativa konsekvenser bedöms bli inga eller obetydliga för bedömningsytan.

Kartan redovisar kulturmiljövärden samt föreslagna utbyggnadsområden i Klågerup.

Bara

Kring Bara föreslås i översiktsplanen ett antal utvecklingsområden. Dessa utgörs av följande:

- Väster om tätorten vid Malmövägen, utbyggnadsområde för bostäder, småskalig bebyggelse (1)
- Sydväst om tätorten: större område för besöksnäring fritid (2) samt mindre anslutande område för bostäder med medeltät bebyggelse (3)
- Söder om tätorten och Malmövägen flera utbyggnadsområden:
 - o två områden direkt söder om Malmövägen med medeltät bebyggelse (4)
 - o Fyra mindre ytor längs Spångholmsvägen på båda sidor om Spångholmens gård (5) samt en yta öster om gården (6) och ytterligare en i Spångholmsvägens södra del (7)
 - o En avlång yta längs Malmövägen vid Värby, småskalig bebyggelse (8)

På kartan på sid 48 finns utvecklingsområdena redovisade tillsammans med numreringen ovan.

Utvecklingsområde 1 omfattar ett område som innehar en landskapsbild med höga lokala värden. Området är beläget utanför riksintresseområde för kulturmiljö (Görslöv-Torup m.m.). Det sydvästra området (2) samt anslutande bostadsområde (3) ligger, bortsett från en mindre flik i söder, utanför riksintresset. Föreliggande områden bedöms inte medföra några nämnvärda negativa konsekvenser för kulturmiljö, då kulturvärdena inom dessa områden bedöms som begränsade. Andelen fornlämningar som berörs är låg, och de lokala värdena är mycket begränsade. Riksintresseområde för kulturmiljö bedöms inte beröras indirekt, då inga av värdekärnorna berörs av föreslagen exploatering.

Mellan Malmövägen, Spångholmens gård och Värby by är flera utbyggnadsområden (4, 5, 6, 7, 8) för bostäder föreslagna. Dessa ligger inom riksintresse för kulturmiljö (Görslöv-Torup m.m.). Riksintresset motiveras bland annat av förhistorisk bruknings- och bosättningskontinuitet och jordbrukslandskap präglad av storgodsens förvaltning. Spångholmens storskaliga jordbruksbebyggelse samt det omgivande åkerdominerade landskapet är tydliga uttryck för storgodsets stordrift och detta kopplar också till riksintressebeskrivningens uttryckstext: *"... en för övrigt av stordrift präglad omgivande jordbruksbygd"*. Förutom Spångholmen berörs även resterna av Värby by. Värby by har genom påträffade fynd kunnat härledas tillbaka till 800-talet. Ytan mellan storgården och Värby by har i riksintressepreciseringen bedömts ha mycket stort värde för riksintresse för kulturmiljö. Förutom nämnda värden har även Spångholmens gård klassificerats som klass 1 i det lokala kulturmiljöprogrammet.

Föreslagna utvecklingsområden (4, 5, 6, 7, 8) medför att gränsen för att tätorten (Bara) förflyttas och storgodslandskapet blir mindre omfattande. Detta medför i sin tur att gränsen mellan tätort och storgodslandskap blir mindre tydlig. I översiktsplanen anges dock intentionen att bebyggelsens placering utmed Malmövägen ska utgå från att ta tillvara utblickar mot det öppna landskapet söder om Malmövägen och mot Spångholmsgården. Dock visar den skiss som redovisas i översiktsplanen på ett vägnät som bryter de gamla siktlinjerna, vilket inte är i linje med intentionerna.

Historiskt sett har människor rört sig mellan Värby och Spångholmsgården, och det är viktigt för den agrara karaktären och förståelsen för sambandet mellan Värby by och Spångholmens gård att denna bevaras. I översiktsplanen anges att kommunen avser att återskapa och förstärka kopplingen med en ny vägsträckning med lägre bostadsbebyggelse. Ny bebyggelse avses anpassas till Spångholmsgården som kommer att ligga som en solitär i landskapet där den gamla miljön bibehålls. Kommunens inriktning är god och ambitiös, men genom att ny bebyggelse uppförs längs med vägen

bedöms sambandet mellan storgården och arbetarbostäderna att bli mindre tydliga. Dock kan buffertzonen och den obebyggda ytan söder om utbyggnadsområde (6) kan i viss grad mildra denna effekt. Även ett förhållningssätt enligt kulturmiljöprogrammet kan dock mildra konsekvenserna. Enligt översiktsplanen avses även Spångsholmens gård samt gårdens byggnader att förses med skyddsbestämmelser. Detta mildrar också de negativa effekterna något.

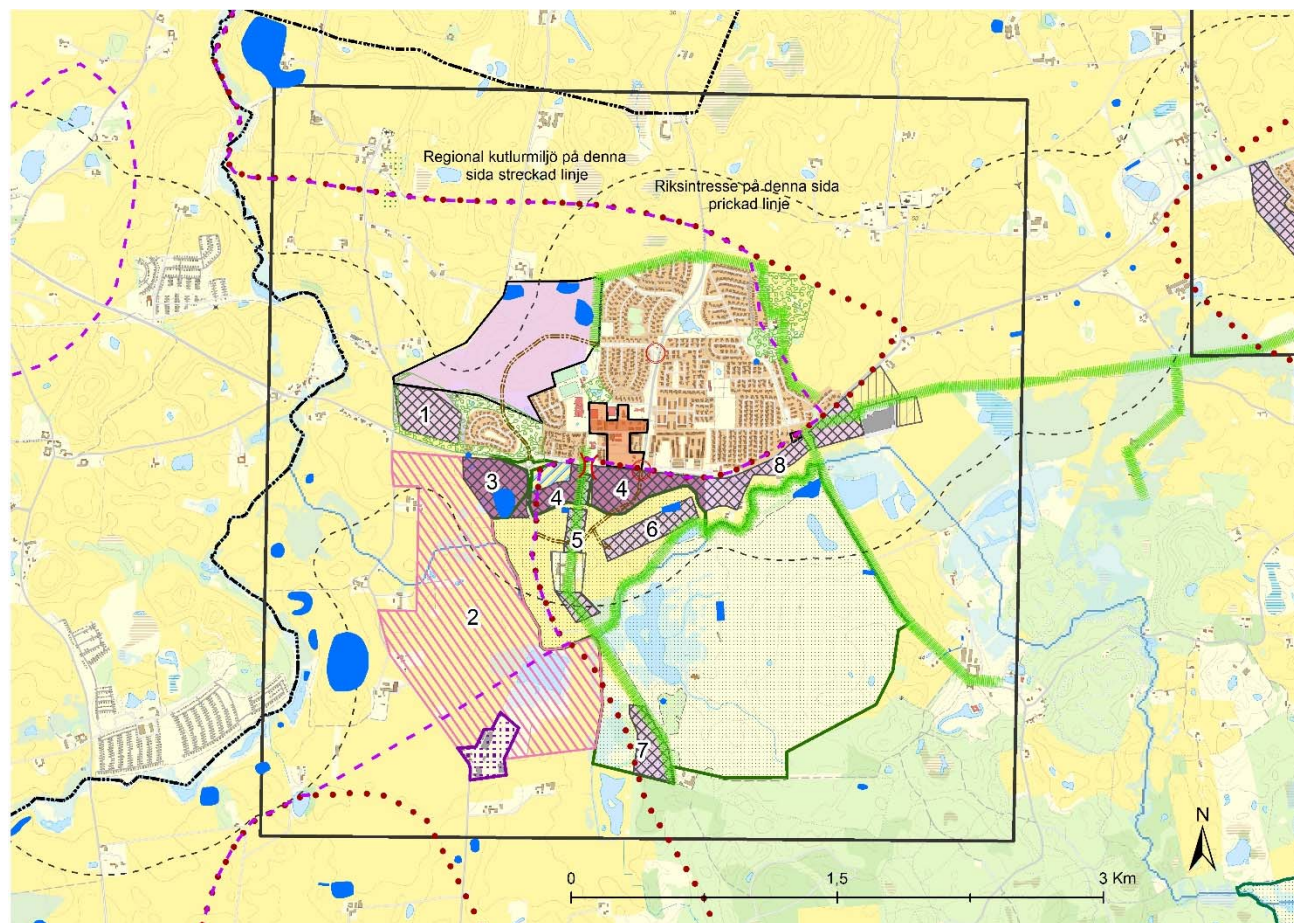
Omfattningen av planerade utbyggnadsområden (4, 5, 6, 7, 8) bedöms kunna medföra negativa konsekvenser för riksintresseområdet, då en visuell påverkan uppstår samt att områdena berör centrala värden för riksintresset kopplat till storgårdens stordriftslandskap. I dagsläget är kunskapsläget alltför begränsat för att kunna avgöra påverkans art på riksintresseområdet och om påtaglig skada uppstår. Översiktsplanen bedöms innebära måttliga-stora negativa konsekvenser för kulturvärdena för bedömningsytan. Måttliga negativa konsekvenser kan föreligga om ett fördjupat kulturmiljöunderlag med ett kulturmiljöperspektiv tas fram som specificerar riktlinjer avseende placering, färgsättning, skala och volymer på exploateringar i förhållande till landskapsbild, kulturhistoriska värden hos Spångholms gård och Värby by samt fornlämningar. Stora negativa konsekvenser föreligger om utbyggnadsområdenas negativa effekter beskrivna ovan, inte kompenseras med förstärkande åtgärder utifrån ett kulturmiljöperspektiv. Förslag på sådana åtgärder saknas i nuvarande kunskapsunderlag bortsett från kulturmiljöprogrammet för Bara, vars förhållningssätt enbart hanterar en liten del av de riksintressanta värden som påverkas.

Förslag på åtgärder som kan minska den negativa påverkan på riksintresset:

- Bibehållande av tätortens tydliga gräns mot det öppna odlingslandskapet kring Spångholmen. En buffertzon med kuperat öppet landskap har sparats mellan utbyggnadsområdena som delvis bibehåller denna gräns. Den

förskjuts dock och åkermarkerna kring gården minskar i omfattning vilket påverkar storgodskontexten.

- Bibehållande av kopplingen mellan Värby by och Spångholmen genom att landskapet behålls öppet mellan de två enheterna. Ett markavsnitt söder om utbyggnadsområde (8) lämnas öppet – här går en gångstig mellan Värby och Spångholm som säkerställer denna koppling.
- Kulturmiljöprogrammets angivna förhållningssätt tillämpas: "nya hus bör kunna ges en snarlik utformning med relativt generösa trädgårdar och med byggnader orienterade längs Spångholmsvägen. Det bör även ges plats för förträdgårdar så att inte ny bebyggelse förläggs ända ut mot vägen. Ny bebyggelse skall vara i ett plan, med sadeltak om minst 45 graders lutning."
- Enligt planprogrammet för Bara söder kommer det upprättas skyddsbestämmelser för befintliga byggnader på Spångholmsgården.
- Riktlinjer för ny bebyggelse som inte placeras i anslutning till Spångholmsvägen men inom riksintresset behöver tas fram. Riktlinjerna behöver tas fram inom ramen för en kulturmiljöanalys som underlag till framtagande av detaljplan. Beskrivningar av landskapets känslighet och tålighet behövs som tittar på berörda utbyggnadsområden söder om Bara i sin helhet. Detta saknas i nuläget.

Utbyggnadsområden i förhållande till riksintresset (högra sidan av prickad linje) samt kända fornlämningar (blå punkter och polygoner).

7.4.4 Sammanfattande bedömning av planförslaget

Planförslaget bedöms innebära svagt positiva konsekvenser för kulturvärdena på en *övergripande nivå*. Detta grundas på att:

- kulturmiljöprogrammen för tätorterna blir antagna för att utgöra underlag för bedömning av de kulturhistoriska värdena i orterna vid detaljplanering och bygglovsprövning. Klass 1 är undantagna från reglerna om Attefallshus och får skyddsbestämmelser vid detaljplanläggning. Klass 2 får varsamhetsbestämmelser vid detaljplanläggning. Klass 3 och 4 ger vägledning om övriga kulturmiljövärden för bebyggelseområden, offentliga platser och grönområden
- ett heltäckande kulturmiljöprogram skapas där byarna i kommunen ingår
- revidera befintliga områdesbestämmelser för Sjödiken
- Generell brist på fördjupade kulturmiljöunderlag för berörda utbyggnadsområden kring tätorterna samt på landsbygden

Planförslaget bedöms medföra måttliga negativa konsekvenser för bedömningsytorna på en *detaljerad nivå*. Detta grundas på:

- inga eller obetydliga negativa konsekvenser för Klågerup,
- små negativa konsekvenser för Holmeja-Yddinge,
- måttliga negativa konsekvenser för Börringe och Svedala samt
- måttliga-stora negativa konsekvenser för Bara.

7.4.5 Konsekvenser av nollalternativ (ÖP 2010)

Kommunens möjlighet att styra samhällsbyggandet minskar om ny översiktsplan inte antas/genomförs. I nollalternativet styrs lokalisering av ny bygd miljö i relativ hög grad av efterfrågetryck, infrastrukturkostnader och opinionstryck. Kommunen driver inte heller utvecklingsfrågor i samma utsträckning som i översiktsplanen. Detta innebär sannolikt att ambitionen för bevarande och utveckling av kommunens kulturmiljöer blir lägre jämförelse med nuläget och översiktsplaneförslaget. Negativa

konsekvenser för kulturvärdena i nollalternativet bedöms sammantaget som små eller måttliga.

7.4.6 Förslag på uppföljning och fortsatt arbete

- Fördjupade kulturmiljöunderlag inklusive konsekvensbedömningar och förhållningssätt för tillvaratagande av kulturvärden behöver tas fram där riksintressen eller regional kulturmiljö berörs av utbyggnadsplaner.

7.5 HÄLSA

7.5.1 Nuläge

Människors hälsa kan påverkas av en mängd faktorer i omgivningen. Detta kapitel behandlar buller, luftföroreningar, risker och andra störningar som kan orsakas av till exempel trafik och verksamheter. Människors hälsa påverkas också av sådant som möjligheten till rekreation, friluftsliv och annan fysisk aktivitet, sociala aspekter med mera, som beskrivs i andra kapitel.

I Svedala kommun är det främst de trafikerade vägsträckorna väg E65 och väg 108 som ger bullerstörningar från vägtrafik. Sträckning av såväl väg E65 som 108 går genom Svedala tätort. Ystadbanan som går genom Svedala tätort trafikeras av både person- och godståg som ger upphov till bullerstörningar. Malmö Airport omfattas av influensområde för flygbuller.

7.5.2 Bedömningsgrunder

Naturvårdsverket ansvarar för vägledning kring miljökvalitetsnormer som rör omgivningsbuller. Miljökvalitetsnormer för omgivningsbuller syftar till att skydda människors hälsa och miljö. Med omgivningsbuller avses väg-, järnvägs- eller flygplatsbuller.

Sedan 1 juni 2015 gäller förordningen (2015:216) om trafikbuller vid bostadsbyggnader. Denna ska tillämpas i planärenden som påbörjades efter den 2 januari 2015.

Nybyggda bostäder

- 60 dB(A) ekvivalent ljudnivå vid en bostadsbyggnads fasad och
- 50 dB(A) ekvivalent ljudnivå samt 70 dB(A) maximal ljudnivå vid en uteplats om en sådan ska anordnas i anslutning till byggnaden, får överskridas maximalt 5 gånger per maxtimme under dag/kväll.
Om riktvärdet vid en bostadsbyggnads fasad överskrids bör minst hälften av bostadsrummen i en bostad vara vända mot en sida där 55 dB(A) ekvivalent ljudnivå inte överskrids vid fasaden
- 65 dB(A) ekvivalent ljudnivå vid en bostadsbyggnads fasad under 35 m².
- 30 dB(A) ekvivalent nivå inomhus samt 45dB(A) maximal nivå inomhus nattetid, får överskridas högst 3 gånger per natt.

Befintliga bostäder

- 55 dB(A) ekvivalent ljudnivå vid en bostadsbyggnads fasad och
- 50 dB(A) ekvivalent ljudnivå samt 70 dB(A) maximal ljudnivå vid en uteplats
- 30 dB(A) ekvivalent nivå inomhus samt 45dB(A) maximal nivå inomhus nattetid

Riktvärdena för inomhusmiljön skall alltid klaras.

Föroreningar för luft

Miljökvalitetsnormer för luft är den svenska implementeringen av EU:s ramdirektiv för luft. Den är ett juridiskt bindande styrmedel för att förebygga och åtgärda miljöproblem. Regler beträffande miljökvalitetsnormerna finns i miljöbalken 5 kap. För närvarande finns miljökvalitetsnormer gällande utomhusluft för kvävedioxid, kväveoxider, svaveldioxid, bly, partiklar (PM10 och PM2,5), bensen, kolmonoxid, ozon, arsenik, kadmium, nickel och bens(a) pyren.

Farligt gods

Det finns även generella skyddsavstånd med mera att ta hänsyn till planeringen.

7.5.3 Konsekvenser av översiktsplan (ÖP 2018)

Farligt gods

Farligt godstransporter är alltid förknippade med risker. Olämpliga ämnen kan rinna ut i värdefulla vattenområden eller förorena grundvattnet. Några av kommunens utpekade utvecklingsområden, speciellt i anslutning till Svedala, Holmeja och Klågerup ligger i anslutning till de leder som är utpekade som transportleder med farligt gods (E65, väg 108, väg 813 samt järnvägen). Vid en exploatering i anslutning till dessa vägar måste skyddszoner uppföras mellan exploateringen och vägarna så att inte negativa konsekvenser uppstår vid en händelse av en olycka med farligt gods. En riskutredning bör genomföras för att reglera avståndet mellan vägen och exploateringsområdet.

I ett samhälle finns sårbara objekt, platser eller situationer där en olycka skulle kunna få extra svåra konsekvenser. Det kan vara förskolor, skolor, sjukhus men även platser där det samlas mycket folk vid festivaler, golftävlingar eller liknande. Känsliga naturmiljöer är också sårbara, ett utsläpp eller en brand kan slå ut hela ekosystem.

Genom att kartlägga riskfaktorer och känsliga miljöer kan man förebygga och om möjligt minimera riskerna. Om det inte är möjligt kan man bygga upp en beredskap för att kunna agera snabbt om något skulle hända. I den fysiska planeringen är det till exempel viktigt med god tillgänglighet för räddningstjänsten i hela kommunen.

Kringleder för farligt gods ska skyddsavstånd till bebyggelse finnas. Vid planering för bostäder och andra känsliga anläggningar närmare än nedan angivna riskhanteringsavstånd måste en riskbedömning genomföras för att utreda riskerna och vilka eventuella åtgärder som krävs för att minska riskerna.

RIKTSAM innehåller rekommendationer för markanvändning inom vissa avstånd från leder med transport av farligt gods. För avståndet 0-30 m bör markanvändningen begränsas så till den grad att stadigvarande vistelse inte uppmuntras. Inom 70 m från led rekommenderas markanvändningen som handel, industri, lager, parkering och dylikt. Från 70 -150 m kan de flesta markanvändningstyper tillåtas utan närmare åtgärder och analyser. Däremot undantas sådan markanvändning som innebär många eller särskilt utsatta människor.

Buller

Buller kan bland annat störa sömn och vila, skada hörseln, skapa stress och medföra koncentrationssvårigheter. Studier har visat att trafikbuller ger högt blodtryck hos människor som bott länge i bullriga områden. Högt blodtryck kan i sin tur leda till hjärt- och kärlsjukdom. Hälsoeffekterna och framför allt störningsupplevelsen är beroende av till exempel vilken typ av buller det är, vilken styrka och frekvens det har, hur det varierar över tiden samt vid vilken tid på dygnet det förekommer.

Bedömning av vad som är en god ljudmiljö bör inte göras enbart med utgångspunkt från riktvärden, utan man behöver även beakta den samlade ljudbilden med exempelvis förekomst av flera bullerkällor, tidpunkt för bullerstörningar och tillgången till tysta uteplatser och grönområden. Eftersom bostäders exakta placering och utformning avgörs först i senare planeringsskeden går det inte att bedöma om översiktsplanen leder till fler eller färre bullerstörda än idag. Om antalet bullerstörda ökar blir konsekvenserna för människors hälsa negativa. Förtätning och fler bostäder i tätorter kan leda till fler bullerstörda. Vissa av de bostäder som planeras bedöms i nuläget kunna få bullernivåer från väg över riktvärden.

Ett område som är särskilt utsatt för buller är det föreslagna utvecklingsområdet Delstorp. Risk finns även för översvämningar. I samband med detaljplan avses konsekvenserna av utbyggnadsområdet samt dess lämplighet särskilt utredas.

Svedala kommun verkar medvetet för att minska biltrafik och förbättra möjligheter till hållbart resande genom att planera utbyggnad av bostäder i kollektivtrafiknära lägen, förenkla för cyklister och gående med gena stråk och bra parkeringar. Kommunen arbetar för att öka användningen av fossilfria bränslen.

Eftersom bullerproblematiken rimligtvis kommer att hanteras i kommande planering, genom lämpliga lokaliseringar och vid behov åtgärder, bör betydande negativa konsekvenser inte uppstå. En åtgärd som kan övervägas är att se över vilken asfalt som används, eftersom asfalt med en mindre stenstorlek än den som vanligen används i Sverige är fördelaktig ur bullersynpunkt. Den har dock kortare livslängd och kräver mer underhåll, särskilt vid en hög användning av dubbdäck. Vid utbyggnad av nya bostäder ska en trafikbullerutredning utföras och vid behov ska åtgärder tillämpas för att minska eventuella bullerstörningar. Skolor, förskolor och annan känslig verksamhet ska utformas så att en utemiljö med god ljudmiljö kan skapas.

Områden som håller en ljudmiljö under 35 dB(A), så kallade tysta områden, bör värnas med speciell hänsyn då tysta miljöer blir allt mer sällsynta.

Trafikverket beslutade om precisering av riksintresseanspråk för en ny parallellbana år 2013 för Malmö Airport. Riksintresset omfattar såväl en avgränsning på marken för anläggningen som influensområde för bl a bullerpåverkan. Precisering av riksintresset för luftfart har avstyrkts av Svedala kommun i ett yttrande 2012-10-22. Utpekade riksintresse för luftfart försvårar kommunens planering. Framtagna prognoser i trafikverkets riksintresseprecisering visar inte tydligt behovet av en ny landningsbana är aktuell inom överskådlig framtid eller är aktuell överhuvudtaget. Kommunen anser att behovet av ett utpekade riksintresseanspråk för en parallellbana ligger så långt fram i tiden att riksintressets restriktioner är orimliga. Konsekvensen blir att privata markägare och kommunen inte kan planera för en utveckling av ny bebyggelse och verksamheter. Vidare föreslås att Swedavia får inom ovannämnda hinderytor yttra sig

över alla planärenden samt alla bygglovsärenden som avser byggnadsobjekt högre än 15 m över mark.

Ett av kommunens föreslagna utvecklingsområden, Sturup Park, ligger inom influensområdet för flygbuller trafikering 2045A. Planen har överklagats, och är nu hos regeringen.

Luftföroreningar

Förtätningen av gaturum kan leda till att dålig luft inte "ventileras ur" gaturummet lika effektivt som i mer öppna sådana och därför kan förtätningen i vissa fall leda till högre halter av luftföroreningar. Det är därför viktigt att i planeringen titta på hur bra luftkvaliteten är och göra en bedömning om gaturummet "tål" en förtätning utan att miljökvalitetsnormerna överskrids. Avgörande för mängden luftföroreningar är inte enbart trafikmängden utan även fordons- och drivmedelstyper samt användande av dubbdäck. Luftföroreningarna kan ge direkta hälsokonsekvenser men även indirekta genom t ex bildning av marknära ozon och sekundära partiklar. Hälsokonsekvenser kan uppstå både till följd av höga halter under enstaka timmar eller dygn och till följd av långtidsexponering vid höga årsmedelvärden. Vid höga kort idshalter drabbas särskilt människor med astma och lungsjukdom medan alla kan drabbas av sjukdom vid höga halter över lång tid. Eftersom det är få problemområden i Svedala kommun med dålig luftkvalitet idag, så förväntas de negativa konsekvenserna för människors hälsa på grund av dålig luftkvalitet bli små.

Risker från verksamheter

Översiktsplanen innehåller vissa riktlinjer för var olika typer av verksamheter bör etablera sig. Olika skyddsavstånd anges för ett antal verksamheter, bland annat från Malmö Airport, avloppsreningsverk, Foam Construction Ab etc. Inget utvecklingsområde ligger inom Malmö Airports skyddszon, men några utvecklingsområden i Svedala ligger i anslutning till andra verksamheter som kräver skyddsavstånd. Det är viktigt att vid fortsatt planering ta hänsyn till för att minimera störningar

framför allt i områden där bostäder finns eller planeras i närheten av miljöstörande verksamhet. Under förutsättning att riktlinjerna beaktas bedöms översiktsplanen innebära små negativa konsekvenser för hälsorisker och störningar från verksamheter. Vid tillståndsprövning för miljöfarlig verksamhet görs en lokaliseringssprövning utifrån miljöbalkens krav (bland annat lokaliseringsprincipen i 2 kap.). Då tas bland annat hänsyn till skyddsavstånd till bostäder. För mindre verksamheter som inte kräver tillstånd bör lokaliseringssprövningen göras i bygglovs- och anmälningsskedet. Då anmälan enligt miljöbalken ofta sker då bygglov redan lämnats har kommunernas miljönämnder i praktiken ofta svårt att påverka lokaliseringen och istället får en dålig lokalisering lösas med att verksamhetens miljöpåverkan begränsas genom restriktioner. Lokaliseringssprövning i tidigt skede är viktig både för kommunens planering, människors hälsa och för att verksamheten inte ska drabbas av restriktioner som påverkar dess möjlighet till utveckling.

Vad gäller djurhållning är intentionerna i översiktsplanen att de större tätorterna Svedala, Bara, Klågerup och Holmeja ska (inom detaljplanelagd mark) vara zoner som är fria från hästar och annan djurhållning som har rekommenderade skyddsavstånd. Inom utbyggnadsområden ska inte nyetablering eller utbyggnad av verksamheter med hästar eller annan djurhållning som har rekommenderade skyddsavstånd tillåtas. Befintliga verksamheter med djur ska kunna fortsätta att verka inom utbyggnadsområden. Detta medför att risken för att konflikter mellan människor och djur minskas. Dock begränsas utvecklingsmöjligheten för verksamheter som är kopplade till djurhållning.

7.5.4 Sammanfattande bedömning av planförslaget

Sammantaget bedöms översiktsplanen innebära att det finns risk för negativ påverkan för människors hälsa, främst till följd av förtätning och ökad funktionsblandning. De negativa konsekvenserna bedöms dock totalt sett att vara små genom att hänsyn tas och åtgärder kan genomföras i senare planeringskedan, som eliminerar eller minimerar de negativa konsekvenserna.

7.5.5 Konsekvenser av nollalternativ (ÖP 2010)

För nollalternativet görs samma bedömning som planförslaget.

7.5.6 Förslag på uppföljning och fortsatt arbete

- Undvik om möjligt att tillämpa avstegsfall för ljudnivåer vid planeringen. Detta kan undvikas exempelvis genom att beakta bullersituationen tidigt då ett område planeras, så att bostäder, verksamheter och vägar får en ur bullersynpunkt lämplig placering i förhållande till varandra.
- Vid förtätning av gaturum bör en bedömning göras om luftkvaliteten är tillräckligt god för att "tåla" en förtätning. Miljö kvalitetsnormer för luft får inte överskridas.
- Utveckla den översiktliga "lokaliseringsprövning" inom ramen för det fortsatta arbetet med översiktsplaner och detaljplaner, som ger en vägledning avseende var olika typer av miljöstörande verksamheter kan förläggas. Det underlättar både för kommunens fortsatta planering och för verksamheternas tillväxt i ett långt perspektiv. Kommunen undviker då att bygga in framtida problem.
- Kommunen bör utarbeta en miljö känslighetskarta för insats och planering vid en eventuell olycka som kan medföra negativa miljökonsekvenser.

8 SOCIAL HÅLLBARHET

En social konsekvensbedömning av en översiktsplan syftar i första hand till att integrera sociala perspektiv och aspekter i planprocessen för att planen ska utformas i linje med uppsatta övergripande sociala mål och social hållbarhet i stort. Att bedöma och beskriva de sociala konsekvenserna av en översiktsplan kan endast göras övergripande med utgångspunkt från de intentioner och riktlinjer som anges i planen. Den sociala konsekvensbedömningen bedömer således snarare planens potential för en socialt hållbar utveckling inom ramen för utpekade sociala aspekter, än beskriver faktiska konsekvenser av planen. Planen ska vara vägledande och ange förutsättningar för att man genom fortsatt fysisk planering och verkställande av åtgärder inom ramen för denna, ska kunna planera och bygga för en socialt hållbar stad i så många hänseenden som möjligt. Således beror en översiktsplans verkningsgrad mycket på hur den tolkas och beaktas i fortsatt arbete. Det är också avhängigt mycket annat av det arbete som sker i kommunal regi, såsom i andra förvaltningar och verksamheter än de som primärt arbetar med fysisk planering. Därav är det av yttersta vikt att det råder en samsyn i kommunen i fråga om övergripande mål och inriktning för social hållbarhet och att översiktsplanen lierar med andra styrande och socialt relevanta dokument, riktlinjer och strategier som finns i en kommun, och vice versa.

8.1 METODIK FÖR BEDÖMNING AV SOCIAL HÅLLBARHET

8.1.1 Avgränsning sociala aspekter och målgrupper

Den sociala dimensionen av hållbar utveckling omfattar i första hand svedalabornas levnadsvillkor. Utifrån rådande förutsättningar såsom bedömningsnivå och relevans för social hållbarhet i Svedala kommun har följande sociala aspekter valts ut att konsekvensbedömas inom ramen för ÖP-arbetet:

- God hälsa, trygghet och säkerhet
- God boendemiljö
- Möjlighet till utbildning och försörjning

Det finns även andra väsentliga aspekter som anger förutsättningar för och bör genomsyra ovanstående aspekter - Samhörighet och identitet samt Demokrati och delaktighet. De är också grundläggande för en (socialt) verkningsfull översiktsplan i stort och syftar främst till att belysa vikten av att åtgärder vidtas i planprocessen för att bereda goda möjligheter för att planen, och inte minst den planering som sedan tar vid, ska bidra till just en känsla av samhörighet och identitet samt demokrati och delaktighet hos invånarna i Svedala kommun. Aspekterna grundar sig till stora delar på medborgardialog och kan inte anses tillgodosedda utan en ur dessa perspektiv tillfredsställande medborgardialog. I föreliggande sociala bedömning konsekvensbedöms dessa perspektiv inte i samma bemärkelse som ovan listade aspekter, utan finns med mer som checkpunkter att ha med sig i fortsatt arbete med ÖP 2018.

Integrerat i varje bedömning av respektive social aspekt ovan, beaktas ett jämlikhetsperspektiv, dvs. att alla berörda grupper i samhället ska ha likvärdiga förutsättningar och möjligheter vad gäller de olika aspekterna. Målgrupperna går inte igenom systematiskt för varje aspekt då det är ett alltför omfattande arbete på denna nivå och i detta skede. Fokus ligger istället på målgrupper som i exempelvis nulägesbeskrivningen identifierats som särskilt känsliga, utsatta eller relevanta att beakta och där det finns rimliga åtgärder att vidta i frågan på ÖP-nivå. I den samlade bedömningen som ges avslutningsvis i detta kapitel görs emellertid en kort målgruppsanalys för att ge en mer samlad bild över hur väl planförslaget beaktar olika berörda målgrupper.

Målgrupper som hålls i åtanke vid bedömningarna är:

- Barn 0-18 år
- Unga vuxna 18-30
- Yngre medelåldern 30-50
- Övre medelålder 50-65/70
- Äldre/pensionärer 65/70+
- Människor med funktionshinder
- Människor med utländsk bakgrund
- Jämställdhetsperspektiv (kvinnor/män)
- Människor med mer eller mindre ekonomisk säkerhet/trygghet

Detta är grupper som är aktuella att stämma av planens utformning gentemot då olika åtgärder kan ha olika effekter på dem. Andra sociala grupper, såsom sexuell läggning/preferens, bedöms inte kunna påverkas särskilt genom den fysiska planeringen på ÖP-nivå.

8.1.2 Bedömningsskala för social hållbarhet

Bedömningar av social hållbarhet kräver en mer kvalitativ metod för bedömning än för exempelvis de miljömässiga och ekonomiska bedömningarna. De beskrivningar och bedömningar som görs för utvalda sociala aspekter är avhängiga tillgängligt och tillhandahållet underlag och information för berörda aspekter. En väsentlig avgränsning är också den nivå en översiktsplan utspelar sig i och de frågor en sådan kan och har bäst förutsättningar att reglera och påverka. Följande bedömningsskala tillämpas för bedömning av de olika sociala aspekterna. I löptexten kortas benämningarna av grad av konsekvenser till Stora positiva konsekvenser istället för Stor potential för positiva konsekvenser, osv.

Stor potential för positiva sociala konsekvenser
I planalternativet föreslagna åtgärder, riktlinjer och viljeyttringar beaktar kända brister och problem och går i stor utsträckning i linje med och/eller anger goda förutsättningar för angivna parametrar för respektive social aspekt. Därtill utesluts inga väsentliga målgrupper för aktuell aspekt.
Måttlig potential för positiva sociala konsekvenser
Planalternativet medför enstaka och/eller begränsade avvikelser vad gäller kända brister och problem, angivna parametrar och målgrupper i enlighet med definitionen av Stora positiva konsekvenser ovan.
Liten potential för positiva sociala konsekvenser
Planalternativet medför ett flertal och/eller betydande avvikelser vad gäller kända brister och problem, angivna parametrar och målgrupper i enlighet med definitionen av Stora positiva konsekvenser ovan.
Ingen eller marginell potential för sociala konsekvenser/aspekten kan ej bedömas
Planalternativet bidrar inte alls eller endast marginellt för en utveckling av aktuell social aspekt. Alternativt saknas förutsättningar för att kunna bedöma planalternativets konsekvenser för berörd aspekt.
Risk för negativa sociala konsekvenser
I planen föreslagna åtgärder, riktlinjer och viljeyttringar verkar direkt hämmande för att lösa kända brister och problem, bidra till angivna parametrar och/ eller negligerar prioriterade målgrupper. Planalternativet bedöms medföra en överlag negativ utveckling inom aktuell aspekt.

8.2 GOD HÄLSA, TRYGGHET OCH SÄKERHET

En god hälsa är grundläggande för ett gott socialt liv och inkluderar både fysiska och psykiska aspekter. Det övergripande målet med den nationella folkhälsopolitiken är att skapa samhällseliga förutsättningar för en god hälsa för hela befolkningen. Tillgång till en sund och säker miljö med platser för vila, rekreation och fysisk aktivitet så som naturområden, grönstråk och idrottsanläggningar är viktig. Andra exempel på viktiga behov är aktiv och meningsfull fritid och social gemenskap. Hälsa och välbefinnande är nära sammankopplat med andra sociala aspekter så som delaktighet och inflytande i samhället samt ekonomisk och social trygghet.

Trygghet innebär bland annat upplevelsen av att vara sedd och att känna säkerhet. Trygghet innebär också att känna kontroll över en situation och att inte behöva känna rädsla exempelvis för att röra sig eller vistas i en viss miljö. Utformningen av platser där människor vistas, såsom gång- och cykelstråk, kollektivtrafik, parker och bostadsområden är således en viktig del i den fysiska planeringen. Trygghet är ett subjektivt begrepp till skillnad från säkerhet som är mer konkret och mätbart till exempel genom statistik för brottsrisk och trafiksäkerhet. Trygghet betecknar upplevd säkerhet och kan variera, exempelvis mellan olika målgrupper. Vad som upplevs som otryggt kan också skilja sig mellan stadsmiljö och landsbygd eller beroende på hur mycket folk som är i rörelse vid en viss tidpunkt.

Hälsoaspekter ur ett miljömedicinskt perspektiv och störningar orsakade av yttre verksamheter, såsom luft och buller, behandlas i kap. 7 Ekologisk hållbarhet.

Ekonomisk trygghet/försörjning behandlas primärt i kap. 9 Ekonomisk hållbarhet. Under rubriken Möjlighet till utbildning och försörjning, avsnitt 8.4, hanteras frågan ur ett utbuds- och tillgänglighetsperspektiv.

Möjlighet till delaktighet och inflytande hanteras under ett eget kap. 8.6. Delaktighet och inflytande.

8.2.1 Nuläge

Det är svårt att övergripande beskriva hur medborgarna i Svedala mår men det så kallade ohälsotalet kan ge en fingervisning. Ohälsotalet är antal frånvarodagar i snitt per invånare i åldern 20-64 år som ersätts från sjukförsäkringen. (Statistiken innehåller således inte dagar med sjuklön från arbetsgivare.) I Svedala låg ohälsotalet på 22,6 dagar år 2015. Motsvarande siffra för hela riket var 28,5 dagar. I Svedala är skillnaden i ohälsotal mellan kvinnor och män markant. Kvinnor tog i snitt ut 30,1 dagar år 2015, medan män tog ut 15 dagar. Snittet för hela riket var samma år 34,6 dagar för kvinnor och 22,6 dagar för män.

Äldrebarometern, en undersökning som genomförs av Pensionärernas Riksorganisation (PRO), mäter hur bra olika kommuner är att bo och leva i för äldre. Undersökningen betygsätter åtta områden som påverkar äldres livssituation: tillgänglighet, boende, transporter, gemenskap och aktiviteter, deltagande och inflytande, åldersdiskriminering, information och slutligen omsorg, vård och service. Nästa äldrebarometer kommer under 2017, men i äldrebarometern från 2015 utsågs Svedala till en av de två bästa kommunerna för äldre att leva i.

Ortens småstadskaraktär samt dess kultur- och naturmiljöer skapar förutsättningar för trygghet. Enligt kommunens handlingsplan för trygghet och folkhälsa 2014 – 2018 framkommer att Svedala är en trygg och säker kommun att bo, leva och vistas i. Enligt Statistiska centralbyråns (SCB) medborgarundersökning år 2015 för Svedala kommun är medborgarna i stort mer nöjda gällande fritidsmöjligheter samt upplever en högre grad av trygghet jämfört med genomsnittet för kommuner i samma storleksklass. Folkhälsan i kommunen är generellt sett god i jämförelse med andra kommuner i Skåne. Under senare år har man emellertid kunnat urskilja ett trendbrott i hela Sverige då graden av trygghet minskar och otryggheten ökar. Denna tendens har också kunnat urskiljas i Svedala, om än marginellt, något som kommunen har uppmärksammat och arbetar med att försöka lösa.

Brottsstatistiken för Svedala kommun är generellt låg och enligt Brottsförebyggande rådet (BRÅ) lägre än i riket som helhet. År 2016 var året med den lägsta brottsligheten under de senaste fem åren. Statistiken på våld och brott i fysisk miljö sticker inte ut nämnvärt vid jämförelse med nationell statistik. I kommunen finns inte heller några särskilda områden där otryggheten upplevs större eller mindre eller där frekvensen av brott är större. En viss variation mellan årets säsonger förekommer, då inbrott och stöld är vanligare under den mörka årstiden medan brott och förseelser så som skadegörelse och ungdomsrelaterade bråk är mer vanligt under sommarmånaderna. Det finns en konstaterad problematik i kommunen med skadegörelse samt annan ungdomsrelaterad brottslighet. Kommunen har initierat en verksamhet med så kallade trygghetsvärdar som finns på plats och vars närvaro ska verka brottsförebyggande och bidra till en ökad känsla av trygghet.

Svedala, Bara och Klågerup är orter på den skånska slätten där närheten till naturen är värdefull och olika möjligheter till rekreation och friluftsliv erbjuds. I Torup ligger Bokskogen och Torups rekreationsområde med strövstigar av varierande längd, ett antal motionsspår, friluftsgården och golfbanor. Skåneleden och Östersjöleden är vandringsleder som ingår i ett regionalt nät av vandringsleder och som passerar genom kommunen. Det finns även flera sporthallar och idrottsplatser att nyttja i de tre tätorterna och två friluftsbad, ett i Svedala och ett i Bara, samt en kommunal badplats utanför Klågerup. Svedala har ett väl utbyggt nät av gång- och cykelvägar vilket ger förutsättningar för vardagsmotion och rekreation. Behov finns dock att öka tillgängligheten till dessa platser ytterligare genom att förbättra kollektivtrafik och cykelstråk, samt utveckla stråk för gående till och från de närmast liggande tätorterna.

Närrekreation är viktigt för hälsoaspekten, särskilt ur ett målgruppsperspektiv där rörelseradien kan variera. Generellt sett är tillgången till grönstruktur i bostadsområden god i de tre tätorterna. Svedala kommuns grönplan från 2011 framhåller dels vikten av grönytor i kommunen och dels möjligheten att tillhandahålla en attraktiv och

mångsidig närmiljö som uppfyller människors krav på sociala, ekologiska och kulturella kvalitéer och funktioner. Den totala grönytan av social betydelse i kommunen är stor. Det finns fyra befintliga parker av varierande storlek; tre i Svedala och en i Klågerup. Stadsparken har ett tillgänglighetsanpassat gångsystem och många sittplatser vilket är positivt ur målgruppsperspektiv. Det finns dock brister i grönstrukturen. Ett exempel på det är att en stor del av grönytorna i tätortsmiljö består av gräsmark, vilket möjliggör utrymmeskrävande aktiviteter som exempelvis bollsporter, men det innebär samtidigt ett relativt ensidigt nyttjande.

Befolkningen i Svedala är yngre än befolkningen i hela riket och i Skåne som helhet, vilket ställer krav på förutsättningar att tillgodose ungas behov. I Svedala tätort finns exempelvis en efterfrågan hos ungdomar på en aktivitetspark för bland annat evenemang och social samvaro.

8.2.2 Bedömningsgrunder

De parametrar som konsekvensbedömningen för planförslaget (ÖP 2018) och nollalternativet (ÖP 2010) utgår ifrån är:

- Platser för vila, rekreation och fysisk aktivitet
- En aktiv och meningsfull fritid, möjlighet till social gemenskap
- Känslan av att vara sedd och känna säkerhet (trygghet)
- Sund och säker fysisk miljö (säkerhet)

Dessa bedömningsgrunder har tagits fram med utgångspunkt i den inledande definitionen av aspekten God hälsa, trygghet och säkerhet, vilken i sin tur är formulerad i samklang med de av Sveriges folkhälsomål som kan kopplas till god boendemiljö samt Miljökvalitetsmålet "God bebyggd miljö".

8.2.3 Konsekvenser av planförslag (ÖP 2018)

Planförslaget utgår från Svedala kommuns målsättning att växa till cirka 30 000 invånare år 2045. Kommunen beslutade att driva ÖP 2010 mot ett fåkärnigt alternativ och har beslutat att i ÖP 2018 arbeta vidare utifrån denna strategi inför revideringen av översiktsplanen. Planförslaget utgår

från förtätning och yteffektiva utbyggnadsområden i anslutning till tätorterna, vilket är fördelaktigt på många sätt. Förtätning kan innebära ökad närhet till, och underlag för, rekreativa målpunkter i människors vardag, till exempel kulturella aktiviteter och sportanläggningar. Förutsättningarna för utbyggd kollektivtrafik och gång- och cykelbanor ökar också, vilket bidrar till en ökad tillgänglighet för fler målgrupper. Detta kan i sin tur bidra till bättre folkhälsa då fler kan välja att gå eller cykla hela eller en del av vägen istället för att köra bil till sina aktiviteter.

Platser för vila, rekreation och fysisk aktivitet

Grönområden främjar fysisk aktivitet och tillgängligheten till parker som erbjuder såväl platser för vila som för vardagsmotion och lek samt natur- och kulturmiljöer är av stor vikt. Förtätning och expansion kan leda till spatials konflikter med grönytor och andra fysiska platser som är viktiga för rekreation. Eventuell utbyggnad riskerar, framförallt i mer exploaterade och tätbebyggda kommuner, att ske på bekostnad av grönområden, vilket kan medföra negativa konsekvenser för möjligheter till rekreation och folkhälsa. I Svedala är dock graden av exploatering och förtätning förhållandevis låg och således också risken för målkonflikter som inte går att undvika eller kompensera.

Planförslaget lyfter fram vikten av att grönytor bevaras i samband med förtätning. Förslaget lyfter även den faktiska grönyteförsörjningen för de olika tätorterna, och berör kompensationsåtgärder vid målkonflikt, vilket är positivt för tillskapande och bevarande av rekreerande platser.

Planförslaget betonar betydelsen av att anlägga gröna stråk och att sammanlänka dessa för att fler lättare ska kunna tillgodogöra sig grönstrukturen. I planförslaget anges också målet att samordna kommunens Grönplan, Lekplatsplan och Trädplan i ett och samma dokument, vilket bedöms kunna ge bättre förutsättningar för utveckling i linje med såväl berörda mål och delar av visionen som ur ett målgruppsperspektiv. Planförslagets inriktning på ökad tillgänglighet och

utveckling av möjligheter till närrekreation bedöms därför medföra betydande positiva konsekvenser för hälsa och välbefinnande.

Planförslaget uttrycker en vilja att kommuninvånarna ska erbjudas god tillgång till parker och naturmiljö, där barn och funktionshindrade är målgrupper som omnämns specifikt. Vikten av att busshållplatser och bilparkeringar finns intill attraktiva områden samt att tillgängliga gångstråk anläggs, framhålls också. En god tillgänglighet till rekreation för samtliga målgrupper är positivt för att uppnå en god folkhälsa.

En aktiv och meningsfull fritid samt möjlighet till social gemenskap En ökad befolkning ger ett ökat underlag för service, kultur och mötesplatser och kan leda till fler möten mellan människor, vilket i sin tur är gynnsamma förutsättningar för en meningsfull fritid. Möten med andra människor medför ett socialt utbyte, vilket flertalet människor är i behov av för att må bra.

Planförslaget framhåller att de tre större tätorterna i Svedala kommun ska bli mer stadsmässiga med levande centra innehållande handel, boende, arbetsplatser och service. De ska fungera som aktiva mötesplatser med ett rikt utbud utifrån de förutsättningar som finns i de olika orterna. Ett blandat utbud är positivt ur ett behovs- och hälsoperspektiv. Att kärnorna i de olika tätorterna har kompletterande egenskaper kan bidra till en ökad valfrihet med större möjligheter och attraktionsvärde för medborgare med olika önskningar och behov. Planförslaget bedöms därav innebära flera positiva förutsättningar avseende parametern en aktiv och meningsfull fritid och möjlighet till social gemenskap.

Planförslaget lyfter fram skapandet av ett hållbart transportsystem, också ur ett förtätningssperspektiv, och beskriver en satsning på att binda samman orterna. En busslinje i Skånetrafikens regi mellan Hyllie och Malmö Airport finns med i planförslaget och det föreslås även satsningar på bland annat fler Pågatågsstationer samt biogas- och laddstationer. Planförslaget redovisar också att kommunen utifrån sina lokala

förutsättningar ska arbeta för att nå region Skånes mål att cirka 2/3 av alla resor i Skåne ska göras med kollektivtrafik, till fots eller med cykel.

Planförslaget har strikta kriterier och riktlinjer för bebyggelsen på glesbygden i syfte att skapa en mer samlad bebyggelse. Detta bedöms i sin tur ge bättre förutsättningar för utveckling av och således tillgång till service och kommunikationer på landsbygden.

Dessa planer är positiva för att Svedalas invånare ska kunna ha en aktiv och meningsfull fritid, då en god infrastruktur möjliggör transporter till fritidsaktiviteter utanför tätorterna.

I planförslaget läggs vikt vid telekommunikation och bredbandsutbyggnad genom en tydlig strategi. En god teleinfrastruktur är viktigt ur ett jämlikhetsperspektiv då det ger boende på landsbygden bättre förutsättningar för exempelvis delaktighet och inflytande men även för social gemenskap.

Känslan av att vara sedd och känna säkerhet (trygghet)
Kommunens vision är ett Svedala där medborgarna känner sig trygga där de bor och när de rör sig i olika miljöer. Att som samhällsmedborgare kunna erfara social trygghet och på ett säkert sätt kunna nyttja ekonomiska-, sociala- och kulturella rättigheter är grundläggande. Otrygghet är förknippat med exempelvis rädsla att röra sig i en viss miljö. Planförslagets förtättningsstrategi i kombination med den planerade befolkningsökningen innebär att fler personer kommer att röra sig i tätorterna, vilket ökar kundunderlaget för service och ger långsiktiga förutsättningar för trygghetskapande miljöer.

Trygghetsaspekter framhålls som viktiga i planförslagets utbyggnadsplaner. Strategin att placera utbyggnadsområden i anslutning till befintlig bebyggelse och att integrera arbetsplatser bland bostäderna för att få en blandad bebyggelse i samhällena ger förutsättning för levande orter och en blandning av dag- och nattbefolkning. Planförslaget bedöms därför möjliggöra att fler

människor rör sig i det fysiska rummet under en större del av dygnet, vilket i sin tur bidrar till en ökad trygghet.

Planförslaget uttrycker att parkerna i kommunen ska vara trygga och ha ett varierat innehåll. Fler och olika funktioner attraherar fler människor under en större del av dygnet, vilket bidrar till att grönytorna upplevs som tryggare att vistas i. Detta gör att fler människor kan nyttja naturen och parkerna för motions- och rekreativitet under trygga och säkra omständigheter, vilket är positivt ur trygghetssynpunkt.

Enligt planförslaget bör en aktivitetspark anläggas för att tillmötesgå ungdomars efterfrågan på mötesplatser och möjlighet att aktivera sig på fritiden. Detta förväntas få positiva konsekvenser för ungdomarnas känsla av trygghet samt i förlängningen motverka eventuell benägenhet till brott.

Sund och säker fysisk miljö (säkerhet)

För att uppnå en sund och säker miljö krävs bland annat en god trafiksäkerhet. Trafiksäkra cykel- och gångmöjligheter för att kunna röra sig inom samhällena samt mellan samhällena och landsbygd är ett exempel som är särskilt viktigt ur barn- och ungdomsperspektiv.

Planförslaget ger en rad tydliga riktlinjer för utformning av säkra gång- och cykelvägar samt busshållplatser. Planförslaget innehåller också flera förslag på nya plankorsningar till exempel vid järnvägsstationen samt vid väg 108. Detta bidrar på ett positivt sätt till trafiksäkra kollektivtrafikmiljöer samt gång- och cykelstråk.

Planförslaget redovisar också en vilja att satsa på ett hållbart transportsystem, vilket skulle kunna bidra till en sundare fysisk miljö.

8.2.4 Sammanfattande bedömning av planförslaget

Nulägesbeskrivningen ger en bild av en befolkning som mår betydligt bättre än snittet för övriga kommuner i landet. Detsamma gäller säkerhet och trygghet. Det som sticker ut är skillnaden i ohälsotal mellan män och kvinnor. Även om den frågan inte hanteras i planförslaget i första hand,

utan framförallt behandlas i andra sammanhang än i översiktsplanering, så föreslås ändå en rad åtgärder som kan förbättra förutsättningarna för en god hälsa hos kvinnor. Det gäller till exempel en förbättrad tillgänglighet genom utveckling av gång- cykel- och kollektivtrafik, något som också har direkta hälsovinster i form av ökad vardagsmotion. Att offentliga miljöer utformas så trygga som möjligt skapar också goda förutsättningar för en positiv utveckling av kvinnors hälsa och välbefinnande när det kommer till trygghet och säkerhet i offentliga rum.

Vidare bedöms planförslaget tydligt uppmärksamma övriga identifierade brister och problem i nulägesbeskrivningen genom att föreslå ökad tillgänglighet till områden och platser för rekreation och friluftsliv samt sysselsättning för ungdomar genom anläggandet av en aktivitetspark. Därtill föreslås en rad åtgärder som går i linje med de parametrar som anges för God hälsa, trygghet och säkerhet.

För samtliga sociala aspekter gäller rekommendationen att i planförslaget infoga ett separat kapitel för social hållbarhet, där man redogör för de stora dragen som genomsyrar planen när det gäller social hållbarhet. Detta har gjorts för de miljömässiga och ekonomiska dimensionerna i planen i kapitel 2.3 Konkurrenskraftigt näringsliv ger växande arbetsmarknad och 2.4 Hållbar utveckling – på miljöns villkor. Det finns i nuläget ett avsnitt för Folkhälsa och social hållbarhet, men med beaktande av alla de åtgärder som planen de facto föreslår gör det inte planen rättvis.

Med beaktande av ovanstående bedöms **planförslaget** bidra till **stora positiva konsekvenser** för en **God hälsa, trygghet och säkerhet**. Observera att utfallet grundar sig på att det redan idag råder goda förhållanden i kommunen i denna fråga samt att man i översiktsplanen uppmärksammat de kända brister och prioriterade målgrupper som finns i frågan. Det finns givetvis en rad åtgärder som kan vidtas i andra sammanhang och forum än vid översiktlig planering för att förbättra invånarnas hälsa, trygghet och säkerhet ytterligare, men de åtgärder som föreslås innebär att planförslaget når upp till definitionen av stora

positiva konsekvenser i enlighet med bedömningskalan för den sociala bedömningen.

8.2.5 Konsekvenser av nollalternativet (ÖP 2010)

Nedan återges skillnader som finns med påverkan på området, i övrigt bedöms nollalternativet och planförslaget vara likvärdiga.

I både planförslaget och nollalternativet uttrycks en vilja att bevara och utveckla rekreatiomsområdena i och kring tätorterna samt tillgängligheten till dessa. En skillnad är dock att nollalternativet lägger fokus på parkerna och deras roll i att erbjuda naturupplevelse på nära håll. Ett antal olika parkkaraktärer och tydliga målsättningar för dessa finns beskrivna. Dessa baseras på en analysmetod utvecklad av Patrik Grahn, forskare på SLU i Alnarp. Ambitionen att utveckla möjligheterna till närrekreation samt att alla parkkaraktärer ska finnas representerade i alla tätorter bedöms kunna ge goda förutsättningar för att möta olika medborgares perspektiv.

Nollalternativet är dock inte lika tydligt som planförslaget när det gäller grönytor i samband med förtätning och den faktiska grönyteförsörjningen för de olika tätorterna, vilket får ses som en nackdel då exploatering av mark vid bostadsbyggande riskerar att ske på bekostnad av platser för rekreation.

Nollalternativet är också något svagare när det gäller gröna stråk och sammanlänkning av dessa. Det saknar även ett mål för att samordna kommunens Grönplan, Lekplatsplan och Trädplan i ett dokument, vilket ses som en nackdel jämfört med planförslaget.

Vidare är inte nollalternativets strategi för utbyggnad av bredband och telekommunikation inom kommunen lika tydlig som i planförslaget. Tillgång till internet är viktigt för möjligheten att ta del av information om exempelvis aktiviteter och events, liksom för att knyta och upprätthålla sociala kontakter. Avsaknaden av en tydlig utbyggnadsplan är negativt i detta hänseende, inte minst för befolkningen på landsbygden.

Nollalternativet har inte heller lika strikta kriterier och riktlinjer för bebyggelsen på glesbygden, vilket skulle kunna bidra till en mer spridd bebyggelse. Detta bedöms kunna ge sämre förutsättningar för utveckling av och således tillgång till service och kommunikationer i dessa delar av kommunen, vilket i sin tur kan vara negativt både för det lokala utbudet av fritidsaktiviteter liksom möjligheten att ta sig till fritidsaktiviteter på annan plats.

Nollalternativet tar inte heller upp frågan om fritidssysselsättning för ungdomar, något som uppmärksammas som en brist idag med minskad trygghet och risk för ungdomsrelaterad brottslighet till följd.

Med beaktande av ovanstående bedöms *nollalternativet* ange förutsättningar för *måttligt positiva konsekvenser* vad gäller *God hälsa, trygghet och säkerhet*.

8.2.6 Förslag på åtgärder och fortsatt arbete med ÖP 2018

- Ett kapitel för social hållbarhet. Sammanställ de sociala mål och övergripande riktlinjer som genomsyrar planen vad gäller social hållbarhet i ett eget kapitel. Detta på motsvarande sätt som görs för de miljömässiga och ekonomiska dimensionerna i planen genom kapitel 2.3 Konkurrenskraftigt näringsliv ger växande arbetsmarknad och 2.4 Hållbar utveckling – på miljöns villkor.
- Ta fram tydliga riktlinjer för kommuninvånarnas tillgång till grönområden och närrecreation, exempelvis genom avståndsbestämmelser.
- En brist som identifierats avseende grönytor är att en stor del av grönytorerna i tätortsmiljö består av gräsmark, vilket möjliggör utrymmeskrävande aktiviteter som exempelvis bollsporter, men som samtidigt innebär relativt ensidigt nyttjande. Riktlinjer och strategier för att möjliggöra en större bredd av aktiviteter skulle med fördel kunna implementeras i planförslaget. I detta hänseende är nollalternativet mer skarpt i frågan, då fokus läggs på parkernas roll att erbjuda naturupplevelse på nära håll. I nollalternativet redogör man till exempel för ett antal olika

parkkaraktärer och anger tydliga målsättningar för dessa, vilket bedöms ge goda förutsättningar för att möta olika medborgares perspektiv.

- Tydligare viljeyttringar för en meningsfull fritid, att erbjuda en större bredd av aktiviteter. Det kan till exempel handla om mer kulturorienterade verksamheter (som bibliotek, teater och konserter), övrigt föreningsliv (exempelvis bridgeklubb) samt service och tjänster utöver renodlade samhällsfunktioner (exempelvis restauranger). Även dessa aktiviteter har ett rekreativt syfte och skapar sysselsättning, möten och gemenskap mellan människor utöver skola och arbetsliv.

8.3 GOD BOENDEMILJÖ

En god boendemiljö omfattar bostaden och andra funktioner kopplade till boendet såsom bostadsnära natur och trivselfaktorer. Att ha god boendestandard och en bostad som passar ens behov är grundläggande för den enskildes sociala situation och avgörande för hur livet kan fungera. Viktigt för en god boendemiljö är ett varierat utbud av bostadstyper och upplåtelseformer. Detta innebär valfrihet utifrån individens förutsättningar och underlättar mångfald och kvarboende.

Tillgängligheten till och från bostaden är central; det ska vara möjligt för alla målgrupper att på ett enkelt och säkert sätt ta del av service, nöjen och viktiga målpunkter i vardagen. En god boendemiljö inkluderar även grönområden för rekreation, lek- och mötesplatser och har stor betydelse för människors hälsa och välbefinnande. En god boendemiljö ska också bidra till att knyta an och känna samhörighet med sitt område.

8.3.1 Nuläge

Svedala erbjuder boende såväl i de centrala delarna av Svedala, Bara och Klågerup som i byar samt på gods och gårdar. I kommunen finns en stor andel ägda bostäder och många bor i villa. I kommunen utgjordes bostadsutbudet år 2016 av 5820 småhus och 1883 flerbostadshus.

Avseende upplåtelseformerna var antalet äganderätter 5220, hyresrätter 1398 och antalet bostadsrätter 1085.

Andelen ägda bostäder i kommunen är procentuellt sett större än i riket. Många bor i villa och orterna har sedan 1960-talet utvecklats som villaområden med pendlingsavstånd från Malmö och Lund. Befolkningspyramiden för Svedala kommun tyder också på att det är en förhållandevis stor andel familjer med skolbarn som är bosatta i kommunen. Det är därför naturligt att en stor del av likväl befintlig som tillkommande bebyggelse består av småhus.

En god boendemiljö för alla i kommunen är en förutsättning för social hållbarhet och ställer dock krav på ett bredare målgruppsperspektiv. I Svedala kommun kommer andelen äldre i befolkningen att öka, där andelen personer 85 år och äldre väntas öka med 22,3 % fram till 2022. Det är den fjärde högsta ökningen av samtliga 33 kommuner i Skåne, något som leder till en ökad efterfrågan på lägenheter nära centrum med goda möjligheter att nyttja offentlig och kommersiell service. Svedala kommuns Vård- och omsorgsplan anger att en förutsättning för att äldre och funktionsnedsatta ska ha möjlighet att leva ett normalt och självständigt liv är att kommunen på olika sätt stödjer detta i samhällsplaneringen. Det kan exempelvis ske genom att skapa bostäder med hög tillgänglighet och funktion. Idag finns det ett underskott på så kallade mellanboenden för äldre jämfört med vad som efterfrågas av morgondagens äldre.

Då en befolkningsökning väntas och nya invånare kommer att flytta till kommunen från närområdet och från andra länder i och utanför Europa, ställs ökade krav på bostadsplaneringen. Andelen kommuninvånare som är födda i utlandet har ökat under de senaste decennierna och under 2017 kommer 76 nyanlända kommunplaceras i Svedala. Utifrån Migrationsverkets prognos är behovet av bosättning som störst 2017, men kommer att kvarstå under 2018.

En annan grupp som kan vara värd att beakta i Svedala kommun är unga vuxna i 20–30-årsåldern. De tillhör en demografisk kategori som det finns få av i kommunen, vilket har sin förklaring dels i att det är brist på hyreslägenheter med rimliga hyresnivåer i Svedala, och dels i att målgruppen ofta söker sig till storstäder för att studera eller arbeta samt för att ta del av ett bredare utbud av service, tjänster, nöjen och socialt umgänge. I och med Svedalas ambition att växa befolkningsmässigt och för att väga upp en allt mer åldrande befolkning, bör kommunen söka åtgärder och strategier för att i större utsträckning behålla och/eller locka till sig även denna målgrupp. Svedalas läge i förhållande till Malmö, Lund och Köpenhamn, i kombination med de goda kommunikationerna, gör att närheten och tillgängligheten till dessa städer är förhållandevis god. Även om fler faktorer är styrande för denna åldersgrupp vid val av bostadsort, så är det inte orimligt att anta att fler sannolikt hade valt att bosätta sig i Svedala om det inte var för bristen på bostäder. Detta inte minst då bostadsbristen i städerna i regionen över lag är hög.

Enligt SCB:s medborgarundersökning är helhetsbetyget gällande frågor som rör Svedala kommun som en plats att bo och leva på högre jämfört med snittet för kommuner i samma storleksklass. Av Boverkets årliga bostadsmarknadsenkät kan för Svedalas del utläsas att det bland annat råder underskott på bostäder med rimlig hyresnivå och att byggande av småhus är eftertraktat. Det finns stor efterfrågan på bostäder i nya villaområden. Detta tyder på att det även finns ett behov av bostäder anpassade för grupper med mindre stark och stabil ekonomi, exempelvis ensamstående och sjukpensionärer, liksom för barnfamiljer.

Bostadsbolaget Svedalahem bygger och disponerar bostäder i Svedala, Bara och Klågerup och bygger enligt den så kallade Svedalamodellen, vilken innebär att man bygger hyreslägenheter för folk med medelinkomst med bibehållen kvalitet till ett lägre pris. Enligt Svedalahem är deras köer i nuläget längre än önskvärt; i februari 2017 fanns det totalt cirka 6900 personer i lägenhetskö.

Svedala kommun har upprättat ett exploateringsprogram, det vill säga ett bostadsförsörjningsprogram enligt lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar. Exploateringsprogrammet avser år 2017-2021 med syfte att skapa förutsättningar för alla i kommunen att leva i goda bostäder och främja att ändamålsenliga åtgärder för bostadsförsörjningen förbereds och genomförs. Enligt exploateringsprogrammet beräknas cirka 720 bostäder börja byggas under perioden, där ungefär 25 % av det planerade byggandet ska utgöras av småhus och 75 % av lägenheter i flerbostadshus. Under 2016 påbörjades 137 stycken, varav 95 bostadsrätter och 42 småhus, vilket är det högsta talet sedan 1991. Programmet innehåller bostadspolitiska mål 2015-2018 som gäller som riktlinjer för programperioden och beaktar frågor som demografisk utveckling, efterfrågan på bostäder, marknadsläget och bostadsbehovet för särskilda grupper. Ett av målen är byggande och färdigställande av cirka 150 bostäder årligen.

Tillgänglighet till grönstruktur i närhet till bebyggelsen är en viktig faktor för en god boendemiljö, inte minst ur ett barnperspektiv då grönstrukturen utgör viktiga lek- och utvecklingsmiljöer. Relationen mellan befintliga parker och bebyggelse i tätorterna kan ge en uppfattning om tillgången till grönstruktur för olika bostadsområden som idag är generellt god i de tre tätorterna. I tätorterna finns även stora områden av gräsmark som tillfredsställer en del av de sociala behoven.

Inbegripenheten i en god boendemiljö är också goda resmöjligheter för alla grupper. Det ska vara enkelt att kunna ta sig mellan bostaden och viktiga målpunkter som arbete, skola och service såväl som vård och omsorg, nöjen, rekreation och friluftsliv.

När det gäller lokal kommunikation finns ett utbrett cykelvägnät i de tre tätorterna. Dock finns vissa behov av att binda samman detta med bostäder, skolor, centrum samt med det omgivande landskapet för att öka tillgängligheten. I den lokala kollektivtrafiken finns idag brister när det gäller att nå alla invånare i kommunen och det finns bland annat en efterfrågan på ökad turtäthet och ytterligare utbyggda busslingor.

Svedala har ingen stadsbuss men malmöbussen, linje 141, kör en slinga i Svedala tätort och fyller därmed en funktion som lokalbuss. Kollektivtrafiken är dock under utveckling. År 2013 stod kollektivtrafik, gång och cykelresor sammanlagt för 28 % av det totala antalet resor.

Enligt medborgarundersökningen är "bostäder" en av faktorerna som kan höja helhetsbetyget för hur medborgarna bedömer Svedala kommun som en plats att bo och leva på.

8.3.2 Bedömningsgrunder

De parametrar som konsekvensbedömningen för ÖP 2018 och Nollalternativet (ÖP 2010) utgår ifrån är:

- Tillgång till bostad som passar ens behov och den enskildes sociala situation, ett varierat utbud av bostadsformer
- Tillgänglighet till och från bostaden och till vardagliga målpunkter
- Bostadsnära grönområden för rekreation, lek- och mötesplatser

Dessa bedömningsgrunder har tagits fram med utgångspunkt i de av Sveriges folkhälsomål som kan kopplas till god boendemiljö, Miljö kvalitetsmålet "God bebyggd miljö" samt Svedalas bostadsbyggnadsprogram 2015-2018.

God boendestandard och samhörighet är också parametrar som spelar roll för en god boendemiljö, men dessa beaktas något mer utförligt under andra sociala aspekter som God hälsa, trygghet och säkerhet och Samhörighet och identitet, men hanteras framför allt i andra kommunala forum och dokument än i den fysiska översiktsplaneringen. Vad gäller tillgänglighet till vardagliga målpunkter innefattas här i huvudsak lokala målpunkter, utöver tillgänglighet till arbetsplatser som hanteras mer specifikt under aspekten "Möjlighet till utbildning och försörjning".

8.3.3 Konsekvenser av planförslaget (ÖP 2018)

Tillgång till bostad som passar ens behov och den enskildes sociala situation, ett varierat utbud av bostadsformer
I planförslaget pekats utbyggnadsområden ut som uppskattas innehålla ca 2 600 bostäder. Utbyggnaden är koncentrerad till tätorterna och motsvarar en utbyggnadstakt på ca 90 bostäder per år. För att klara visionen om att bli 30 00 invånare till 2045 skulle dock 120 bostäder per år behöva byggas. Med beaktande av detta är planeringsförutsättningarna i översiktsplanen inte att bedöma som tillräckliga för att möta den planerade och önskade befolkningstillväxten och inte heller behovet av ett varierat utbud av bostäder.

Att planförslaget anger att ska det finnas en hög beredskap för att utveckla områden för nya bostäder, är positivt för att långsiktigt kunna möta bostadsbehoven hos en framtida ökande befolkning.

Utbyggnaden av bostäder är främst lokaliserad till tätorterna. Genom att stärka också de mindre orterna ökar den geografiska spridningen på utbudet av bostäder, vilket är positivt då valmöjligheterna vad gäller bostad ökar. Man ges större möjlighet att kunna stanna kvar i eller i närheten av ett önskat bostadsområde i det fall man trivs, men behoven vad gäller storlek eller bostadsform ändras.

Översiktsplanen är uttalat restriktiv till bebyggelse på landsbygden då man vill värna dess kvalitéer. Bostadsutbudet på landsbygden är inte en identifierad brist, vilket gör att detta ställningstagande inte är negativt för tillgången på bostäder.

Vad gäller typ av bostad och bostadsform anges i planförslaget att bostäder ska upplåtas med såväl äganderätt som med bostadsrätt och hyresrätt samt att tomter ska finnas tillgängliga för uppförande av småhus med äganderätt. Vidare hänvisar man till den så kallade Svedalamodellen som innebär att man bygger hyreslägenheter för folk med medelinkomst genom att pressa priserna men bibehålla kvalitén i byggandet. Dessa ställningstaganden går i grova drag i linje med de

behov och den efterfrågan som belyses i nulägesbeskrivningen, det vill säga barnfamiljers, pensionärens och unga vuxnas behov av hus och lägenheter. Det gynnar också andra mindre resursstarka grupper.

Sammantaget ger planförslaget tydliga direktiv om att tillgodose efterfrågan hos en bredd av målgrupper, vilket är positivt för en god boendemiljö.

En blandning av bostäder ger även förutsättningar att motverka segregation. Nyanlända eller andra människor med utländsk bakgrund är dock inte målgrupper som omnämns särskilt i planförslaget. Detta sannolikt då de idag endast utgör en begränsad andel av kommunens invånare och att segregation i kommunen inte upplevs som ett problem. Med tanke på hur prognoserna för nyanlända ser ut, det vill säga att kommunen kommer att ta emot ytterligare ett antal nyanlända invånare under 2017 och 2018, skulle planen med fördel kunna betona vikten av en bostadsplanering som också innefattar dessa (potentiella) invånare. Viktigt att beakta är också att andelen människor med utländsk bakgrund i Region Skåne och i Öresundsregionen i stort är större än i Svedala kommun. Det är svårt att sja om hur framtiden och omvärlden kommer att utvecklas i dessa hänseenden, men ett rimligt antagande är att de nya invånare som ska utgöra befolkningstillväxten i Svedala kommun i större utsträckning än idag kommer att bestå av människor med utländsk bakgrund. Integration är ofta en stor och komplex utmaning som tjänar på att beaktas tidigt i planeringen.

Tillgänglighet till och från bostaden och till vardagliga målpunkter
Planens utbyggnadsstrategi innebär en fåkärnig expansion och förtätning. Det bedöms överlag som fördelaktigt att inte bara satsa på en enda tätort, då fler kärnor ger en större geografisk spridning av kundunderlag och efterfrågan. Det ger i sin tur ett mer spritt utbud och bättre tillgänglighet till grundläggande service, tjänster och kommunikationer i kommunen vilket bidrar positivt till boendemiljön för fler invånare på fler orter i kommunen. Detta upplägg gynnar också i

större utsträckning de som bor på landsbygden som i många fall får närmare till en tätort och den service och tjänster som erbjuds där.

Att en större andel bostäder fördelas till Bara, Klågerup och även Holmeja ger dessa orter ökade möjligheter till utveckling av service och kommunikationer med mera, vilket kan öka tillgängligheten till målpunkter.

Planförslaget anger att utbyggnaden av skolor, grönstruktur och gång- och cykelvägar ska ske parallellt med utbyggnad av bostäder. Planförslaget betonar också vikten av att ny bebyggelse ska lokaliseras nära kollektivtrafik. Dessa viljeyttringar bedöms kunna ge förutsättningar för att invånarna på ett enkelt och säkert sätt ska kunna ta sig från hemmet till service, fritidsaktiviteter och olika typer av sysselsättning, aspekter av vikt för en god boendemiljö. Detta är positivt inte minst för barn och ungdomar, men även ur ett jämställdhetsperspektiv och för att hushåll utan tillgång till bil ska kunna ha en fungerande vardag.

Det är även positivt att planförslaget förordar att tillgängligheten för människor med funktionsnedsättning ska vara hög, att deras boendemiljö ska ge förutsättningar för en fungerande vardag och att det ska finnas gröna miljöer tillgängliga för denna målgrupp.

En annan viktig fråga som i planförslaget hanteras med en tydlig strategi är frågan om telekommunikation och bredbandsutbyggnad. En god teleinfrastruktur är viktig då det ger invånare, inte minst på landsbygden, bättre förutsättningar vad gäller möjlighet till arbete i hemmet och till att ta del av information, service och tjänster.

Planförslaget är uttalat restriktivt till bebyggelse på landsbygden. Landsbygden är dock en viktig del av kommunens identitet och utgör även en stor andel av kommunens yta. Därför är det viktigt att man söker alternativ till att hålla landsbygden attraktiv och långsiktigt levande. I planförslaget förordas att den begränsade bebyggelseutvecklingen som trots allt sker på landsbygden ska ske i

redan bebyggda lägen för att kunna skapa förutsättningar för utveckling av service och kommunikationer även där.

Bostadsnära grönområden för rekreation, lek- och mötesplatser
Bostadsnära natur och trivselfaktorer såsom grönområden för rekreation, lek- och mötesplatser är en förutsättning för en god boendemiljö. Kommunen vill enligt planförslaget erbjuda kommuninvånarna god tillgång till parker och naturmiljö samt utveckla möjligheterna till närrekreation, vilket är positivt inte minst för målgrupper med en snävare rörelseradie såsom barn, äldre och funktionshindrade. Det finns dock en risk att den föreslagna förtätningen och expansionen sker på bekostnad av bostadsnära grönområden. För att undvika att så sker bör kommunen ha en strategi för kompensation och/eller utveckling av bostadsnära grön- och rekreationsområden som kan tillämpas när målkonflikter uppstår.

8.3.4 Sammanfattande bedömning av planförslaget

Sammantaget bedöms *planförslaget* innebära *små positiva konsekvenser* för *God boendemiljö*. Detta primärt mot bakgrund av att planförslaget anger en avsevärt lägre utbyggnadstakt än vad som uppges behövas för att möta planerad och önskad befolkningstillväxt till år 2045. Detta bedöms inte i tillräcklig grad kunna möta det identifierade bostadsbehovet i kommunen, vare sig det gäller antal eller variation. Därtill kunde planförslaget innefatta tydligare riktlinjer beträffande fördelningen av bostadstyper och bostadsformer för att bättre möta behovet av ett varierat utbud. Det finns emellertid en rad åtgärder och riktlinjer i planförslaget som bedöms gynnsamma för en God boendemiljö, däribland den flerkärniga utbyggnadsstrategin, vikten av att bygga ut skola, grönstruktur samt gång- och cykelvägar parallellt med utbyggnaden av bostäder samt att ny bebyggelse ska ske i kollektivtrafiknära lägen.

För samtliga sociala aspekter gäller rekommendationen att i planförslaget infoga ett separat kapitel för social hållbarhet, där man redogör för de stora dragen som genomsyrar planen när det gäller

social hållbarhet. Detta har gjorts för de miljömässiga och ekonomiska dimensionerna i planen i kapitel 2.3 Konkurrenskraftigt näringsliv ger växande arbetsmarknad och 2.4 Hållbar utveckling – på miljöns villkor. Det finns i nuläget ett avsnitt för Folkhälsa och social hållbarhet, men med beaktande av alla de åtgärder som planen de facto föreslår gör det inte planen rättvis.

8.3.5 Konsekvenser av nollalternativet (ÖP 2010)

Nedan återges de betydande skillnader som finns mellan planförslaget och nollalternativet med avseende på området God boendemiljö. I övrigt bedöms nollalternativet och planförslaget vara likvärdiga.

I jämförelse med planförslaget innebär nollalternativet att ett hundratal färre bostäder planeras. Vidare anger nollalternativet en större ökning av antalet bostäder i Svedala tätort jämfört med planförslaget, medan de mindre tätorterna inte stärks i lika hög grad. En lägre utbyggnadstakt kan också innebära att färre människor får möjlighet att bosätta sig inom kommunen.

Att bostäderna koncentreras ytterligare i Svedala tätort kan gynna tillgängligheten till vardagsnära målpunkter i just Svedala tätort. Då de mindre orterna inte stärks på samma sätt som i planförslaget ger det ett sämre underlag för skolor och service med mera på dessa platser. Även förutsättningarna för människor att bo kvar i någon av de andra tätorterna i kommunen försämras behov av en annan typ av boende skulle uppstå. Det samma gäller boende på landsbygden.

Med beaktande av ovanstående bedöms den identifierade bristen på bostäder för äldre, unga vuxna och andra grupper som skulle gynnas av ett större och mer varierat utbud av bostäder inte mötas lika väl i nollalternativet som i planförslaget.

Nollalternativet betonar inte lika tydligt som planförslaget vikten av att ny bebyggelse ska lokaliseras nära kollektivtrafik, vilket i förlängningen bedöms kunna medföra lägre tillgänglighet för en bredd av målgrupper.

När det gäller tillgänglighetsanpassning för funktionshindrade konkretiseras detta i nollalternativet genom det så kallade basanpassningsprogrammet "Bättre för alla". Programmet har antagits i Svedala kommun och ställer högre krav på tillgängligheten än gällande byggregler vid nyproduktion av bostäder på kommunal mark. Genom detta lyfts de funktionshindrades tillgänglighet fram på ett tydligare sätt i nollalternativet än i planförslaget.

I nollalternativet behandlas inte frågan om telekommunikation och bredbandsutbyggnad lika konkret som i planförslaget som innehåller en tydlig strategi för dessa frågor. En god teleinfrastruktur är viktig då det ger boende på landsbygden bättre förutsättningar vad gäller möjlighet till arbete i hemmet och till att ta del av information, service och tjänster.

Sammantaget bedöms *nollalternativet* innebära *små positiva konsekvenser* för möjligheten att uppnå *God boendemiljö* i Svedala. Nollalternativet uppmärksammar och bidrar positivt till flertalet parametrar och målgrupper som är aktuella inom ramen för God bebyggd miljö, men har ett antal utpekade brister vad gäller anpassade och skarpa riktlinjer för en verkningsfull översiktsplan i berörda frågor. Bristerna gäller framför allt utformningen av utbyggnadsstrategin, vikten av att ny bebyggelse ska lokaliseras i närheten till kollektivtrafik samt utbyggnaden av telekommunikation och bredband.

8.3.6 Förslag på åtgärder och fortsatt arbete

- Ett kapitel för social hållbarhet. Sammanställ de sociala mål och övergripande riktlinjer som genomsyrar planen vad gäller social hållbarhet i ett eget kapitel. Detta på motsvarande sätt som görs för de miljömässiga och ekonomiska dimensionerna i planen genom kapitel 2.3 Konkurrenskraftigt näringsliv ger växande arbetsmarknad och 2.4 Hållbar utveckling – på miljöns villkor.

- Planförslaget bör visa en tydligare strategi för utbyggnadstakten av bostäder. Texten om befolkningsutveckling är nu motsägelsefull i detta avseende. I denna bedömning har förutsatts att den inledande och mer specifika beskrivningen av utbyggnadstakten gäller. Det alternativa scenario som beskrivs innebär att de områden som anges för bostadsbyggande istället skulle ha en överkapacitet i förhållande till en trolig befolkningsutveckling. Det skulle betyda att denna fråga skulle bedömas med ett helt motsatt resultat.
- Nollalternativet uttrycker en tydlig viljeyttring om att funktionshindrade ska ha en fungerande vardag med hög tillgänglighet, bland annat genom att hänvisa till basanpassningsprogrammet "Bättre för alla". Det hade varit fördelaktigt om man på motsvarande sätt hade kunnat betona vikten av och konkretisera denna fråga i planförslaget.
- Vikten av kompensation vid förtätning som inkräktar på bostadsnära grön- och rekreationsområden i planförslaget bör förtydligas.
- Det årliga bostadsbyggandet är satt lägre i planförslaget än i bostadsbyggnadsprogrammet. Förutsatt att bostadsbyggnadsprogrammet inte uppdateras, bör det förtydligas varför riktlinjerna inte stämmer överens.
- I planförslaget ges inga riktlinjer vad gäller fördelningen av andelen småhus, bostadsrätter och inte minst hyresrätter. Ett förtydligande i denna fråga hade varit önskvärt för att svara bättre mot det varierande behovet av bostäder hos befolkningen.
- Med beaktande av både planerad och oplanerad inflyttning av människor med utländsk bakgrund, även nyanlända, rekommenderas att frågan om integration lyfts i planförslaget. Detta då integration ofta är en stor och komplex utmaning som tjänar på att beaktas tidigt i planeringen.

8.4 MÖJLIGHET TILL UTBILDNING OCH FÖRSÖRJNING

Utbildning, arbete och försörjning är grundläggande förutsättningar för människans livskvalitet samt för möjligheten att vara delaktig i och integreras i samhället. En avgörande social faktor är variationen på utbudet av utbildning och arbetsplatser. Goda kommunikationer och bra resvägar är nödvändigt för möjlighet till sysselsättning och för att enkelt kunna ta sig till och från arbete och utbildning. För att det ska vara möjligt för alla att förflytta sig är det viktigt att det finns resvägar som passar alla målgruppers behov och som är tillgängliga för personer med olika former av funktionsnedsättning. Barn och unga ska helst kunna ta sig till skolan på egen hand och resvägen till skolan ska därför vara tillgänglig. Även skolan i sig ska uppfylla höga krav på funktion för att möta barnens behov.

I detta sammanhang bedöms Möjlighet till utbildning och försörjning utifrån de parametrar som anges under kap. 8.4.2 *Bedömningsgrunder*. Planens förutsättningar vad gäller näringsliv ur ett mer renodlat samhällsekonomiskt perspektiv hanteras i kap. 9.1 *Näringsliv* inom ramen för den ekonomiska bedömningen av hållbarhetsbedömningen.

8.4.1 Nuläge

Svedala ingår i ett arbetsområde som omfattar hela Öresundsregionen. Detta förutsätter bra och väl fungerande kommunikationer som möjliggör pendling till och från Svedala. Den dagliga pendlingen är idag omfattande och det sker en större utpendling än inpendling. Destörsta andelen av utpendlingen sker till arbetsplatser i Malmö, Lund och Köpenhamn. Tågtrafiken är en förutsättning för detta men även regionbussarna spelar en betydande roll som komplement till tågtrafiken då den når resenärer med längre avstånd till tågstationen samt andra målpunkter.

Svedala kommun har ett konkurrenskraftigt näringsliv med växande industri- och tjänstesektor. Idag svarar industrin för ett relativt stort antal arbetsplatser. Kommunen är den största arbetsgivaren med drygt 1300 anställda. Sandvik AB i Svedala är den största privata arbetsgivaren och

ligger centralt beläget söder om stationen. Jordbruket är en viktig näring i Svedala, men står för en förhållandevis liten andel, ca 2 %, av den totala sysselsättningen.

Malmö Airport är belägen i Sturup och är kommunens största arbetsplats med ett 50-tal olika företag. I dagsläget finns ingen lokal förbindelse mellan Svedala, Bara eller Klågerup till flygplatsen, men flygbussen från och till Malmö stannar vid E65 i Svedala tätort. Med bil är det cirka 10 minuters körväg från Svedala tätort. I dagsläget finns ingen gång- och cykelväg till Sturup.

Kommunen har en lägre arbetslöshet jämfört med Sverige i stort. År 2016 var 2 % av befolkningen i åldern 20 – 64 år öppet arbetslösa, jämnt fördelat mellan män och kvinnor. Motsvarande siffra för hela riket var 3 %. När man ser till arbetsfördelningen hos den förvärvsarbetande delen av befolkningen var andelen som arbetade inom sektorn näringsliv och övrig organisation 71 % år 2016 och andelen som arbetade inom offentlig förvaltning och service 29 %. Av de som arbetade inom offentlig förvaltning och service var 79 % kvinnor. Andelen låginkomsttagare är lägre än riksgenomsnittet och medelinkomsten i kommunen är något högre än motsvarande siffra för riket.

Andelen kommuninvånare som är utrikes födda har ökat under de senaste decennierna, framför allt genom flykting- och anhöriginvandring från utomeuropeiska länder. Integrationen av flykting- och anhöriginvandrare är en av kommunens största utmaningar under de kommande åren. En viktig faktor gällande integration och för att motverka segregation är att det ska finnas goda möjligheter att etablera sig på arbetsmarknaden.

Beträffande utbildning finns ett stort utbud av barnomsorg och skolor i Svedala kommun, både kommunala och fristående verksamheter. Det finns två gymnasieskolor i kommunen. Svedala utmärker sig som skolkommun och har en låg medelålder bland medborgarna. Kommunen strävar efter att erbjuda en förstklassig utbildning där utveckling, lärande och barnens bästa alltid är i centrum.

Enligt kommunens prognos ökar antalet barn både i förskola och grundskola vilket har lett till att den lokalmässiga situationen i vissa områden är ansträngd och att kvaliteten i verksamheten riskerar att reduceras i framtiden. Avseende möjlighet till högre utbildning har Svedala kommun närhet till Malmö Högskola, Lunds och Köpenhamns Universitet. Det finns också ett urval av andra utbildningar i regionen såsom gymnasiala vuxenutbildningar, kvalificerade yrkesutbildningar och folkhögskolor.

Goda kommunikationer är viktiga för möjligheten till utbildning och försörjning då de är en förutsättning för hur effektivt och tryggt man kan förflytta sig mellan hemmet, skolan och arbetsplatsen. Elever i grundskola, grundsärskola och gymnasiesärskola med Svedala kommun som hemkommun har idag rätt till kostnadsfri skolskjuts inom kommunen. Detta utifrån vissa kriterier såsom avstånd till skola, trafikfarlig väg och eventuella funktionshinder. Elever i årskurs 1 – 3 får skolskjuts om vägen mellan hemmet och skola är längre än två kilometer. För elever i årskurs 4 – 6 är det tre kilometer och för årskurs 7 – 9 fyra kilometer som gäller. Eleven kan också erbjudas transport från bostaden till en bestämd busshållplats.

Kommunen har ett gymnasiesamarbete med Trelleborg och Vellinge, där många pendlar till studier med buss 165 som trafikerar sträckan Trelleborg – Svedala – Lund. En ökad turtäthet på denna sträcka är ett önskemål i kommunen.

Svedala kommun står inför stora omställningar för att nå uppsatta mål där kollektivtrafik, gång- och cykelresor ska utgöra 85 % av det totala antalet resor år 2035. Kollektivtrafiken inom kommunen är under utveckling och i Bara behöver exempelvis kollektivtrafiken förstärkas i samband med framtida expansion. Man kan idag åka kollektivt från Bara till Malmö och Klågerup, men det finns ingen direktlinje till Svedala. I tätorten efterfrågas idag utbyggda busslingor och för sträckan Klågerup – Bara – Malmö efterfrågas ökad turtäthet och snabbare turer

för bussarna. För att tågresandet ska kunna öka krävs en ombyggnad av stationsområdet som eliminerar barriärer och ökar tillgängligheten.

Avseende cykeltrafik i de tre tätorterna finns ett utbrett cykelvägnät. Dock finns vissa behov att binda samman detta med bostäder, skolor, centrum och det omgivande landskapet. Denna åtgärd skulle vara speciellt fördelaktig ur ett barn- och ungdomsperspektiv.

Utbildningsmöjligheter och kommunikationer får högt omdöme enligt SCB:s medborgarundersökning. Arbetsmöjligheter får något lägre. Samtliga ligger dock högre än genomsnittet för kommuner i samma storleksklass.

En närmare analys av förutsättningar och skillnader vad gäller resvanor mellan olika målgrupper, exempelvis skillnader mellan män och kvinnor, har inte gått att göra i brist på underlag så som en resvaneundersökning.

8.4.2 Bedömningsgrunder

De parametrar som konsekvensbedömningen av planförslaget och nollalternativet utgår ifrån är:

- Ett varierat utbud av utbildningar och arbetsplatser
- Goda kommunikationer för god tillgänglighet till utbildning och arbetsplatser

Dessa bedömningsgrunder har tagits fram med utgångspunkt i den inledande definitionen av aspekten Möjlighet till utbildning och försörjning, vilken i sin tur är formulerad i samklang med de av Sveriges folkhälsomål som kan kopplas till Möjlighet till utbildning och försörjning samt Miljökvalitetsmålet "God bebyggd miljö".

8.4.3 Konsekvenser av planförslaget (ÖP 2018)

Ett varierat utbud av utbildningar och arbetsplatser

Svedala kommuns vision uttrycker en målsättning om att i framtiden vara en av regionens mest företagsvänliga kommuner med en dynamisk blandning av små, medelstora och stora företag. En långsiktigt hållbar försörjning är viktig för ekonomisk och social trygghet. Planförslagets mål om att kommunen ska ha en hög beredskap för att utveckla områden för nya verksamheter ger goda förutsättningar för detta. Den planerade expansionen och satsningen på att stärka kärnan i tätorterna ger också ett gott underlag för ökad utveckling och etableringar av verksamheter. Detta bedöms medföra positiva konsekvenser för sysselsättning och möjlighet till försörjning då det har potential att bidra till ett ökat utbud av arbetsmöjligheter. Att ha valmöjligheter kopplat till arbetslivet ökar dels möjligheten och viljan att bo kvar i kommunen, dels bidrar det till en förbättrad hälsa i arbetslivet.

Planförslaget strävar även efter att bibehålla och främja ett livskraftigt och långsiktigt hållbart jordbruk. Sysselsättningen på landsbygden i kommer dock i framtiden att innehålla ett bredare utbud av sysselsättningar. Jordbruk kommer exempelvis finnas sida vid sida med upplevelseindustri och olika former av småföretagande, något som ökar möjligheterna till försörjning på landsbygden. Även planerna på att marknadsföra turistattraktioner, sevärdheter och evenemang för att utveckla turistnäringen i kommunen bedöms bidra positivt till detta.

En ökad befolkningssmängd kan ge förutsättningar för ett större elevunderlag och säkerställa tillfredställande skolutbud i framtiden, vilket är positivt för barns och ungdomars möjligheter till utbildning. Att hänsyn tas till behov av barnomsorg och skola vid utbyggnad i kommunen är positivt för möjligheten till utbildning.

Goda kommunikationer för god tillgänglighet till utbildning och arbetsplatser

Goda kommunikationer, tillgänglighet och bra resvägar är nödvändigt för möjlighet till utbildning och sysselsättning. Svedalas placering mitt i Öresundsregionen ger en bra utgångspunkt för goda kommunikationer och möjlighet till försörjning i en stor arbetsmarknadsregion. Planförslaget lägger stort fokus vid utökad och förbättrad gång-, cykel- och kollektivtrafik inom kommunen, vilket innebär möjligheter för fler människor med olika förutsättningar och behov att ta sig till och från arbete och utbildning i tätorterna och på landsbygden.

Planförslaget framhåller hur en utbyggnad av kollektivtrafiken i anslutning till utbyggnaden av bostäder och arbetsplatser är en förutsättning för hållbar utveckling och att cykelstråk som ansluter till kollektivtrafik bör stärkas för att ge fler möjlighet att åka kollektivt. En åtgärd som bedöms vara av väsentlig betydelse för tillgängligheten till arbetsplatser för en bredd av målgrupper är den föreslagna utbyggnaden av en cykelväg till Malmö Airport som också är Svedala kommuns största arbetsplats. Planförslaget innehåller även planer på Sturupspendeln, en utbyggnad av Ystadbanan för persontåg till Malmö Airport. En sådan förbindelse möjliggör för ytterligare ett stort antal människor att ta sig till arbetet utan att vara beroende av bil. En standardhöjning av väg 108 och E65 samt en ny anslutning till Sturup planeras också, vilket kommer att öka tillgängligheten till flygplatsen ytterligare.

I planförslaget framhålls att det krävs en ombyggnad av stationsområdet i Svedala tätort för att tågresandet ska kunna fortsätta att öka. Detta är positivt eftersom många i Svedala kommun pendlar till arbete i en annan kommun. Man föreslår även en planskild gångtunnel för att överbygga dagens barriär mellan befintligt samhälle i norr och planerade utbyggnadsområden i söder. Detta förväntas innebära positiva konsekvenser för kommunen då tillgängligheten ökar och en fortsatt framtida utveckling stöds.

Det finns i planförslaget konkreta förslag på flera nya cykelvägar för att utveckla cykelvägnätet i kommunen för pendling. Förslag finns också på åtgärder för att stärka stråk och förbindelser över vägar och andra fysiska barriärer, något som bedöms vara positivt för tillgänglighet.

Dessa målsättningar i kombination med Svedalas förtätnings- och utbyggnadsstrategi, förväntas ge positiva effekter och skapa bättre förutsättningar för en utveckling av kollektivtrafiken och möjligheterna att ta sig till och från arbete och skola. Genom en utbyggnad av gång- och cykelvägnätet ökar möjligheterna för barn och ungdomar att ta sig på ett säkert sätt till skolan och till fritidsaktiviteter på egen hand. Även vuxna ges bättre förutsättningar att ta sig till arbete och andra aktiviteter utan bil.

Planförslagets utbyggnadsstrategi ska stärka centrum i de tre större tätorterna så att arbetsplatser och handel ska ges bättre förutsättningar att utvecklas där. Bebyggelseutvecklingen i Svedala ska enligt planförslaget koncentreras till dessa tätorter. Tätorterna planeras så att tillgängligheten till centrum, skolor och kollektivtrafik blir god och marken ska utnyttjas effektivt så av avstånden blir korta och ger tillgänglighet till fots och med cykel. Utbyggnaden ska utgöras av en blandad struktur; arbetsplatser ska integreras i samhällena som blandad bebyggelse i centrumområdena tillsammans med övrig handel, boende och service. Planförslaget förordar att det ska ske en parallell utbyggnad av förskolor, skolor, bostäder, grönstruktur och gång- och cykelvägar.

Viktigt för social hållbarhet är synkronisering mellan arbete och utbildning och människors olika livssituationer och behov. Närhet mellan bostad, skola, arbetsplats och/eller service underlättar och ger en mer praktisk vardag och mer tid att umgås med familjen. Planförslaget stödjer en utveckling av kommunen i en sådan riktning vilket är positivt.

Vidare tar planförslaget upp vikten av telekommunikation och bredbandsutbyggnad och anger exempelvis att kommunen ska verka för att bebyggelsen på landet ska få tillgång till bredband. En god teleinfrastruktur är viktigt för både kvalitén på arbete och utbildning. Det

öppnar även för fler möjligheter avseende arbetsformer och sysselsättning, vilket är positivt både för etablering av verksamheter såväl som för individens valfrihet. Det ger också positiva konsekvenser för möjlighet till försörjning på landsbygden då det exempelvis möjliggör att arbeta från hemmet. En god teleinfrastruktur är även viktig ur ett jämlikhetsperspektiv då det ger boende på landsbygden bättre förutsättningar avseende möjlighet att ta del av information, service och tjänster.

8.4.4 Sammanfattande bedömning av planförslaget

I nulägesbeskrivningen för Möjlighet till utbildning och försörjning uppmärksammas ett antal utmaningar och brister, av vilka flertalet bedöms helt eller delvis ha hanterats i planförslaget. Detta gäller inte minst riktlinjerna för utbyggnad samt utveckling av gång-, cykel- och kollektivtrafik som över lag förbättrar tillgängligheten till både skola och arbete för flera målgrupper. Den föreslagna cykelvägen till Malmö Airport bedöms vara av stor betydelse för en ökad tillgänglighet till arbetsplatser för en bredd av målgrupper. Då Malmö Airport är kommunens största arbetsplats hade dock planförslaget tjänat på att i text förtydliga detta förslag ytterligare för att på sätt ge mer tyngd åt det. I nuläget är åtgärden förhållandevis vagt beskriven, det är dock positivt att den finns med på kartan över föreslagna cykelstråk.

Vad gäller tillgänglighet till arbetsplatser underlättar också ombyggnaden av stationsområdet för den förhållandevis stora andel invånare som pendlar till arbete eller studier på annan ort i regionen.

Utifrån förutsättningarna bedöms planförslaget i övrigt ange riktlinjer som bemöter de utmaningar och brister som finns i kommunen vad gäller Möjlighet till utbildning och försörjning.

För samtliga sociala aspekter gäller rekommendationen att i planförslaget infoga ett separat kapitel för social hållbarhet, där man redogör för de stora dragen som genomsyrar planen när det gäller social hållbarhet. Detta har gjorts för de miljömässiga och ekonomiska

dimensionerna i planen i kapitel 2.3 Konkurrenskraftigt näringsliv ger växande arbetsmarknad och 2.4 Hållbar utveckling – på miljöns villkor. Det finns i nuläget ett avsnitt för Folkhälsa och social hållbarhet, men med beaktande av alla de åtgärder som planen de facto föreslår gör det inte planen rättvis.

Med hänsyn till ovanstående bedöms *planförslaget* skapa förutsättningar för *måttligt positiva konsekvenser* för *Möjlighet till utbildning och försörjning*.

8.4.5 Konsekvenser av nollalternativet (ÖP 2010)

Nedan återges de betydande skillnader som finns mellan planförslaget och nollalternativet med avseende på området Möjlighet till försörjning och utbildning. I övrigt bedöms nollalternativet och planförslaget vara likvärdiga.

Nollalternativet har inte lika strikta kriterier och riktlinjer för bebyggelsen på landsbygden, vilket skulle kunna bidra till en mer spridd bebyggelse. En mer spridd bebyggelse bedöms kunna ge sämre förutsättningar för företag och verksamheter att etablera sig. Även kollektivtrafiken i dessa delar av kommunen skulle kunna missgynnas av detta på grund av att resenärsunderlaget blir mindre. Detta skulle i sin tur påverka möjligheten att ta sig till arbete och utbildning på annan ort negativt.

Nollalternativet betonar inte lika starkt som planförslaget att ny bebyggelse ska lokaliseras nära kollektivtrafik, varför nollalternativet bedöms vara något vagare än planförslaget avseende att skapa förutsättningar för fler att på ett tryggt och enkelt sätt ta sig mellan hemmet, skola och arbetsplats.

I nollalternativet lyfts inte frågan om telekommunikation och bredbandsutbyggnad fram lika konkret som i planförslaget, där man har en tydlig strategi för dessa frågor. Detta kan medföra sämre möjligheter för olika typer av arbetsformer och sysselsättning samt för försörjning på landsbygden då det exempelvis underlättar arbete från hemmet. Skillnaden bedöms dock som marginell.

Nollalternativet är vagare på ett antal väsentliga punkter, men hanterar flertalet av de frågor som bedöms som relevanta för Möjlighet till utbildning och försörjning. Således bedöms nollalternativet ange förutsättningar för *små positiva konsekvenser för Möjligheten till utbildning och försörjning*.

8.4.6 Förslag på åtgärder och fortsatt arbete

- Sammanställning av de sociala mål och övergripande riktlinjer som genomsyrar planen vad gäller social hållbarhet i ett eget kapitel. Detta på motsvarande sätt som görs för de ekologiska och ekonomiska dimensionerna i planen genom kapitel 2.3 Konkurrenskraftigt näringsliv ger växande arbetsmarknad och 2.4 Hållbar utveckling – på miljöns villkor.
- Formulering av en tydligare riktlinje i planförslaget som anger att Svedala kommuns största arbetsplats, Skurups flygplats, ska kunna nås med cykel och kollektivtrafik från Svedalas största tätorter.

8.5 SAMHÖRIGHET OCH IDENTITET

Samhörighet och identitet är i mångt och mycket överordnade begrepp med känslomässig och personlig karaktär. Denna aspekt berör att känna samhörighet med sin omgivning både över tid och när samhället förändras och utvecklas. Det handlar om vad medborgarna själva identifierar sig med och känner stolthet över - något som kan variera exempelvis mellan olika åldersgrupper och över tid.

Vad som är betydelsefullt för kommuninvånarna behöver inte stämma överens med det som politiker och plankontor värderar högst. Viktigt är därför att det finns en dialog med medborgarna för att utvärdera vad som är identitetsskapande, vad människor känner stolthet över och vad som upplevs som attraktiva platser. Kommunikation och information fyller vidare en betydelse vid omstrukturering och förändringar i samhället för att öka möjligheten för alla att känna sig inkluderade i processen.

Sammantaget ger detta förutsättningar för att dagens ortsbor även i framtiden ska känna en samhörighet med sin hembygd.

8.5.1 Förslag på åtgärder och fortsatt arbete

Denna aspekt är inte bedömningsbar i samma bemärkelse som föregående aspekter, se kap. 8.1.1 *Avgränsning av sociala aspekter och målgrupper* för motivering. Samhörighet och identitet finns primärt med som en checkpunkt att ha med sig och beakta i fortsatt arbete. Aspekten bedöms i detta skede endast som positiv eller negativ med beaktande av om kommunen i fortsatt planprocess planerar att hantera frågan.

För att aspekten Samhörighet och identitet ska beaktas och integreras på ett ändamålsenligt sätt i planprocessen och slutligen i plandokumentet, krävs en dialogprocess med medborgarna. I denna är det viktigt att man i utformningen av dialogen beaktar de frågor som är viktiga för Samhörighet och identitet (se definition i inledningen ovan) och att dialogen anpassas efter de olika målgrupper man vill nå. I den kommunala planeringen används samrådsprocessen med fördel för detta ändamål.

Frågor som är särskilt viktiga att belysa i detta sammanhang är vision och övergripande mål, då de anger inriktning och ger karaktär och ramar för översiktsplanen och kommunens utveckling som helhet. Det är således viktigt att de formuleras i samråd och stäms av med medborgarna för att säkerställa att översiktsplanen bidrar till den känsla av samhörighet och identitet som medborgarna känner för Svedala kommun.

I samband med upprättandet av ÖP 2010 hölls samråd med allmänheten genom möten i de olika tätorterna – Svedala, Bara, Klågerup samt i Börringe bygdegård. Det hölls också möten med politiker och tjänstemän. Efter samråd och slutlig revidering av planförslaget ställdes planen ut på bibliotek, i kommunhus samt gjordes tillgänglig på kommunens hemsida. Eftersom planförslaget (ÖP 2018) är en revidering av gällande ÖP 2010 och visionen och planförslaget till

stora delar är desamma i de båda planerna, innebär det att man en gång redan fört en dialog kring väsentliga delar av det som är av vikt för Samhörighet och identitet. Även om det inte är alltför länge sedan och endast mindre revideringar görs i den nya planen, är det ändå angeläget att frågor av vikt för Samhörighet och identitet återigen lyfts upp i kommande samråd kring det reviderade planförslaget (ÖP 2018). Utifrån denna aspekt kan mycket förändras på förhållandevis kort tid.

Då Svedala kommun planerar att samråda kring det reviderade planförslaget ÖP 2018, bl.a. med avseende på frågor som berör Samhörighet och identitet, *bedöms planförslaget bidra positivt (+) till Samhörighet och identitet.*

En rekommendation inför samrådet är att fundera igenom vilka målgrupper man vill och behöver nå ut till för att säkerställa att den reviderade översiktsplanen möter de olika behov och önskemål som finns bland dagens liksom framtidens medborgare.

8.6 DEMOKRATI OCH DELAKTIGHET

Demokrati och delaktighet är avgörande för en socialt hållbar samhällsutveckling. Demokrati omfattar allt från att alla ska ha tillgång till det offentliga rummet till att ha rätt att få säga sin mening och bli bemött med respekt. I den kommunala planeringen syftar samrådsprocessen till att uppnå detta. Ju fler som engagerar sig, desto större är sannolikheten att vi får ett samhälle som möter medborgarnas behov. Delaktighet i planeringsprocessen innebär inte bara möjligheten att få lämna synpunkter utan även tilltron till att bli lyssnad på och att ha rådighet över sina egna liv.

8.6.1 Förslag på åtgärder och fortsatt arbete

Denna aspekt är liksom föregående inte bedömningsbar i samma bemärkelse som föregående aspekter, se kap. 8.1.1 *Avgränsning av sociala aspekter och målgrupper* för motivering. Demokrati och delaktighet finns primärt med som en checkpunkt att ha med sig och

beakta i fortsatt arbete. Aspekten bedöms i detta skede endast som positiv eller negativ med beaktande av om kommunen i fortsatt planprocess planerar att hantera frågan.

I likhet med föregående aspekt *Samhörighet och identitet* är denna fråga i huvudsak förknippad med borgardialog och samråd vid utformning av översiktsplanen.

Enligt plan- och bygglagen ska en översiktsplan upprättas eller ändras i samråd med en bred krets av intressenter, dvs. både myndigheter, organisationer och allmänhet, något som Svedala kommun också ämnar göra. För att tillgodose föreliggande sociala aspekter är det dock av stor vikt att samrådet utformas för att uppmuntra och möjliggöra ett så brett deltagande och engagemang som möjligt. Av stor betydelse för Demokrati och delaktighet är också att och hur man sedan beaktar de synpunkter som inkommit under samrådsprocessen.

Då Svedala kommun planerar att hålla ett brett samråd kring förslaget till ÖP 2018 *bedöms planförslaget bidra positivt (+) till Demokrati och delaktighet.*

8.7 SAMLAD BEDÖMNING SOCIAL HÅLLBARHET

Tittar man samlat på de sociala aspekter som har bedömts, ges en överlag positiv bild av planförslagens konsekvenser för social hållbarhet. *Konsekvenserna varierar mellan små positiva för God boendemiljö och måttligt positiva för God hälsa, trygghet och säkerhet samt Möjlighet till utbildning och försörjning. Vidare finns god potential att höja bedömningarna genom att vidta ett antal förslag till åtgärder och revideringar.*

Skillnaderna mellan planförslaget (ÖP 2018) och nollalternativet (ÖP 2010) är förhållandevis små, men planförslaget anger riktlinjer och förtydliganden i ett antal frågor som är väsentliga för social hållbarhet, vilket gör det mer fördelaktigt i jämförelse med nollalternativet. Dessa riktlinjer och förtydliganden berör framför allt utbyggnadsstrategin,

tillgänglighetsfrågor, restriktioner för utbyggnad på landsbygden, en tydligare strategi för utbyggnad av telekommunikation och bredband, betoningar av vikten av att bygga ny bebyggelse i kollektivtrafiknära lägen liksom vikten av parallell utbyggnad av en rad funktioner såsom bostad, skola, grönområden och närrecreation samt gång- och cykel. Det överlag positiva utfallet har också att göra med att de brister och utmaningar som identifierats i nulägesbeskrivningen i stora drag beaktas i planförslaget. Av vikt att ha med sig är också att kommuninvånarna överlag skattar kvaliteten på en rad väsentliga sociala frågor som hög eller till och med mycket hög i Svedala kommun. Nulägesstatusen är alltså i många sociala hänseenden redan idag att betrakta som god.

En åtgärd som föreslås för att planförslaget i större utsträckning ska kunna bidra till social hållbarhet är att i ÖP 2018 infoga ett särskilt kapitel för social hållbarhet, på motsvarande sätt som görs för miljömässiga och ekonomiska dimensioner i nuvarande planförslag. Andra åtgärder som skulle kunna ge betydande effekter är ett tydliggörande av strategin för utbyggnad av bostäder. Denna är i nuläget motsägelsefull vad gäller utbyggnadstakten och vag vad gäller vilka typer och former av bostäder som behövs för att uppnå en god boendestandard för fler i kommunen. Sist, men inte minst, rekommenderas starkt att frågan om integration hanteras i ÖP 2018. Även om Svedala kommun har en förhållandevis liten andel medborgare med utländsk bakgrund och inte upplever integration/segregation som en stor utmaning i dag, är det något som snabbt kan komma att förändras. I Öresundsregionen är andelen invånare med utländsk bakgrund proportionerligt större än i Svedala kommun och att det kan komma att påverka kommunen inom överskådlig framtid är inte osannolikt. Därav är det fördelaktigt att redan nu förhålla sig till frågan och planera för hur man skulle önska att en sådan förändring i så fall tar sig form.

I den sociala bedömningen beaktas även aspekterna Samhörighet och identitet och Demokrati och delaktighet. De är grundläggande för en (socialt) verkningfull översiktsplan i stort och grundar sig till stora delar på medborgardialog. I föreliggande sociala bedömning

konsekvensbedöms de inte i samma bemärkelse som övriga aspekter, utan finns med mer som checkpunkter att ha med sig i fortsatt arbete med ÖP 2018. Planen har preliminärt bedömts bidra positivt (+) till dessa då Svedala kommun planerar för en bred samrådsprocess, vilket är en förutsättning för att Samhörighet och identitet och Demokrati och delaktighet över huvud taget ska anses beaktade.

Sammantaget är bedömningen att planförslaget bidrar positivt till social hållbarhet, men att ÖP 2018 skulle kunna göras än mer verkningfull och föredömlig genom förhållandevis enkla åtgärder. Viktigt är också att ha med sig frågorna om Samhörighet och identitet samt Demokrati och delaktighet i den fortsatta planprocessen och att samråd utformas med hänsyn till dessa.

9 EKONOMISK HÅLLBARHET

9.1 NÄRINGSLIV

9.1.1 Nuläge

Näringslivets utveckling i Svedala kommun måste av lätt insedda skäl ses mot bakgrund av en väsentligt vidare geografi än den egna kommunen. Närheten till den stora koncentrationen av befolkning och arbetsplatser i Malmö/Lund-området innebär att kommunen har ett betydande pendlingsutbyte. År 2015 hade drygt 7100 Svedalabor sin arbetsplats i en annan kommun, vilket motsvarar hela 71 procent av den sysselsatta nattbefolkningen. Endast femton svenska kommuner, samtliga lokaliserade till någon av de tre storstädernas omedelbara omland, hade det aktuella året en högre utpendlingsfrekvens.

Med en hög utpendling kommer även i regel en hög inpendling. År 2015 hade 4200 av de totalt dryga 7000 sysselsatta med arbetsplats i Svedala kommun, det vill säga 59 procent, sin hemvist utanför kommunen. En intressant observation är att inpendlingen över tid har ökat betydligt snabbare än utpendlingen, både i relativa och absoluta tal. Sedan 1985 har antalet inpendlare ökat med nära 2300 eller 120 procent, medan antalet utpendlare endast ökat med knappt 1900 eller 35 procent.

Att inpendlingen ökat snabbare än utpendlingen skulle man kunna tolka som en indikation på att Svedalas näringsliv har utvecklats relativt väl i relation till näringslivet i den omgivande pendlingsregionen (lokala arbetsmarknaden). Sett till tillväxten i antalet sysselsatta har dock såväl Malmö (den i särklass viktigaste in- och utpendlingskommunen) som den samlade omgivande lokala arbetsmarknaden haft en betydligt mer gynnsam utveckling. Under perioden 1993-2015 ökade den sysselsatta

dagbefolkningen i Svedala med 24 procent, vilket kan jämföras med 44 procent i Malmö och 32 procent i den funktionella Malmöregionen (FA Malmö).²

På ett mycket översiktligt plan skiljer sig inte näringslivsstrukturen i Svedala från hur det ser ut i den samlade funktionella regionen (FA Malmö). År 2015 återfanns exempelvis 11 procent av den sysselsatta dagbefolkningen i Svedala inom industribranscher medan motsvarande andel för hela FA Malmö uppgick till 9 procent. Även om Svedala har ett antal stora arbetsgivare, inte minst Sandvik, är det inte heller storskalighet som i statistisk mening kännetecknar det lokala näringslivet. Det genomsnittliga antalet anställda per arbetsställe uppgick år 2015 till 3.2, att jämföra med 3.6 i FA-regionen.

Det som i mångt och mycket definierar Svedalas näringslivsprofil är dels verkstadsindustriföretaget Sandvik, dels Malmö Airport med alla dess kringverksamheter. Inom de aktuella branschaggregaten "Transporter och magasinering", "Post- och kurirverksamhet" samt "Tillverkning av maskiner och andra apparater" återfanns år 2015 totalt omkring 28 procent av den sysselsatta dagbefolkningen i kommunen. Även offentlig sektor, primärt då Svedala kommun med sina cirka 1300 anställda, har en dominerande roll och stod år 2015 för nära 30 procent av arbetstillfällena. Man kan vidare konstatera att näringslivet i Svedala har en något lägre produktivitetsnivå än i såväl riket som den samlade funktionella regionen. Bruttoregionprodukt (BRP) per sysselsatt uppgick år 2014 till 755 000 kr, vilket var omkring 7 respektive 11 procent lägre än i FA Malmö och riket. Den relativt låga produktivitetsnivån kan delvis kopplas till strukturen på de sysselsatta i Svedalas näringsliv. År 2015 hade 33 procent någon form av eftergymnasial utbildning medan motsvarande

² Med funktionell region avses här den funktionella analysregionen, FA-regionen. FA Malmö består av kommunerna i Skåne, exklusive Östra Göinge, Bromölla, Kristianstad samt Hässleholm.

andel i FA Malmö var 43 procent. Av rikets sysselsatta år 2015 hade 41 procent eftergymnasial utbildning.³

9.1.2 Bedömningsgrunder

Ett sätt att skapa en bedömningsgrund för att analysera översiktsplanens effekter på det lokala näringslivets utveckling är att utgå från ekonomisk vetenskap och det akademiska fältet som under de senaste två-tre decennierna helt kommit att dominera forskningen kring regional tillväxt; *Ny ekonomisk geografi* (NEG).⁴

Det centrala budskapet från NEG är att moderna ekonomier är mer regionala än nationella. Skillnaden i ekonomisk utveckling mellan olika regioner förklaras av förutsättningarna på den lokala marknaden. Ju större och tätare en region är, desto starkare ekonomisk utveckling kan förväntas.

Att den lokala marknadspotentialen har en sådan utslagsgivande roll ges flera teoretiska förklaringar, men i grunden handlar det om att en stor region erbjuder olika typer av stordriftsfördelar: En större lokal marknad gör det lättare att slå ut fasta kostnader på en större produktionsvolym och ger tillgång till ett bredare och mer mångfacetterat utbud av olika typer av stödtjänster, vilket höjer effektiviteten i företagen. Vidare innebär en stor lokal arbetsmarknad att matchningen underlättas. Med "rätt man på rätt plats" i större utsträckning, främjas specialisering och effektivitet såväl på företags- som individnivå. Till detta kommer att spridning och uppbyggnad av ny kunskap antas ske snabbare i stora och täta regioner, eftersom dynamiska urbana miljöer ger större möjligheter till frekventa möten "face-to-face" där nya idéer kan brytas mot varandra och ge upphov till innovativa korskopplingar.

³ Avser alla som genomgått någon form av eftergymnasial utbildning, oavsett längd på utbildningen.

⁴ För en översikt att teori och empiri kopplade till NEG, se till exempel Englund, P. m fl. (2008), *2008 års ekonomipris till Paul Krugman*:

Enligt teorin leder dessa regionala stordriftsfördelar sammantaget till en självförstärkande tillväxtprocess. Företag och hushåll söker sig till lokala marknader som redan i utgångsläget är stora. När regionen växer ekonomiskt och befolkningsmässigt blir den än mer attraktiv för inflyttning och lokalisering av nya näringsverksamheter. På så vis skapas en positiv utvecklingsspiral, så kallad agglomeration.

NEG ger oss inte bara verktyg för att förstå varför vissa regioner långsiktigt växer snabbare än andra, utan utgör också en bas för att analysera det inomregionala samspelet och varför den ekonomiska strukturen skiljer sig åt mellan centrum och periferi i en region. Generellt gäller att företag med starka preferenser för lokaliseringar i regionkärnan uppfyller ett eller fler av följande kriterier:

- Högt närmarknadsberoende
- Höga kostnader för inomregionala transporter
- Låg känslighet för ökad intensitet i markanvändningen
- Behov av multidisciplinär och starkt specialiserad arbetskraft

Ett typexempel på näring som uppfyller alla dessa kriterier är kunskapsintensiv tjänsteproduktion. Det är verksamheter med låg känslighet för ökad intensitet i markanvändningen, eftersom kontorslokaler med fördel kan byggas på höjden. Här återfinns vidare företag med ett i allmänhet ganska högt beroende av den lokala marknaden och därmed också relativt höga inomregionala transportkostnader. Slutligen innebär behovet av starkt specialiserad arbetskraft att man strävar efter att vara lokaliserad i tillgängliga lägen där man har tillgång till hela den regionala kompetenspoolen.

Internationell handel och ekonomisk geografi, Ekonomisk Debatt, årgång 36, volym 8.

Näringsgar som finner det rationellt att lokalisera sig i regionkärnans omland har följaktligen motsatta karakteristika. Det skulle till exempel kunna handla om fjärrmarknadsberoende industriföretag vars verksamhet är ytkrävande. Även vissa transport- och logistikföretag, liksom delar av besöksnäringen, kan uppvisa en motsvarande lokaliseringslogik. Besöksnäring är en form av tjänsteexport. Det betyder att en svag tillgänglighet till den lokala marknaden kompenseras av en fjärrmarknad av tjänsteförsäljning, men det förutsätter förstås att det finns någon form av geografiskt fixa produktionsresurser i form av till exempel natur- och kulturvärden som skapar ett attraktivt besöksmål.

9.1.3 Konsekvenser av översiktsplanen (ÖP 2018)

Översiktsplanens fåkärniga struktur, jämfört med ett mer utspritt lokaliseringmönster, har tydliga positiva implikationer för Svedalas långsiktiga näringslivsutveckling. Den fåkärniga strukturen innebär att man koncentrerar tillkommande befolkning och ekonomisk aktivitet till områden som redan i utgångsläget har en hög tillgänglighet/marknadspotential. Därigenom bidrar översiktsplanen till att stärka Svedalas samlade tillgänglighet/marknadspotential. Empirisk forskning visar tämligen entydigt att detta på lång sikt bör ha positiva konsekvenser för kommunens näringsliv.

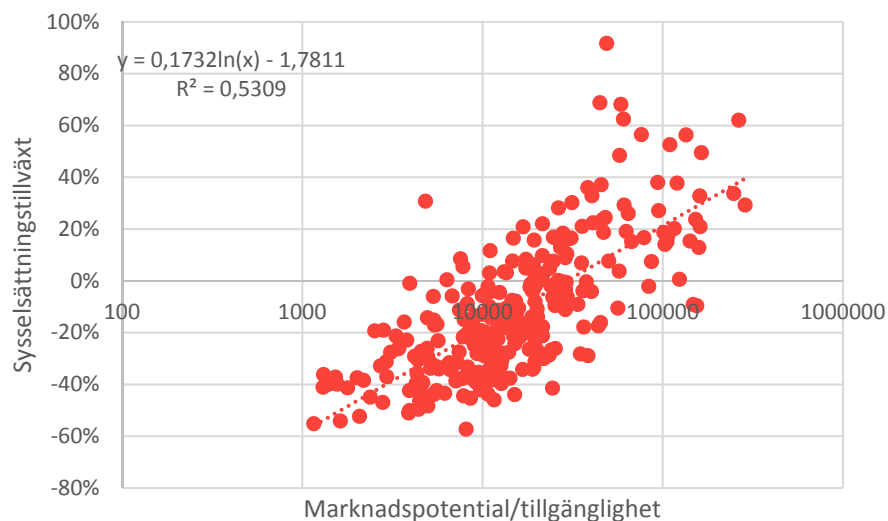
Kommunens tillgänglighet/marknadspotential kan stärkas ytterligare via förbättringar av transportsystemet. Särskilt förstärkningar av trafik och infrastruktur i riktning mot Malmö, det vill säga regionens ekonomiska tyngdpunkt, är här av betydelse. Av de förbättringar av transportsystemet som omnämns i översiktsplanen är en utbyggnad till dubbelspår på Ystadbanan mellan Svedala station och Lockarp, i synnerhet i kombination med en upprustning av stationsområdet i Svedala, den förmodligen enskilt viktigaste. Väginfrastrukturen i detta stråk har emellertid redan god kapacitet och den planerade utbyggnaden av E65 till motorväg i riktning mot Ystad, i en första etapp från de östra delarna av Svedala tätort till Börringe, bör för Svedalas vidkommande främst ses som ett sätt att värna tillgängligheten till Malmö Airport.

Att öka tillgängligheten till Malmö Airport handlar dels om att slå vakt om flygplatsens roll som lokal arbetsgivare, dels om att göra Svedala kommun än mer attraktivt för etableringar av företag med ett starkt beroende av närhet till flygtransporter. Självfallet bör även en framtida Sturupspendel och/eller en busslinje mellan Hyllie och flygplatsen ses i detta sammanhang.

Tillgänglighet eller marknadspotential är synonyma nyckelbegrepp i forskningen kring sambandet mellan fysisk struktur och ekonomisk tillväxt. Med marknadspotential avses i detta sammanhang oftast tillgänglighet till arbetsplatser och/eller arbetskraft. En kommuns tillgänglighet till arbetskraft kan till exempel något förenklat beskrivas som antalet sysselsatta som finns inom rimligt pendlingsavstånd, men där varje sysselsatt påverkar den sammantagna tillgängligheten olika mycket beroende på restidsavståndet.

Vi har redan berört de teoretiska förklaringarna till varför en kommuns marknadspotential har en avgörande betydelse för näringslivets utveckling på lång sikt. Dessa teorier åtnjuter också starkt empiriskt stöd. I de studier som ligger till grund för den svenska lokaliseringsmodellen SAMLOK, en modell som numera regelmässigt används för bedömning av infrastrukturinvesteringars regionala utvecklingseffekter, konstateras tydliga samband på kommunnivå mellan å ena sidan förändringar i marknadspotential och å andra sidan den långsiktiga tillväxten i

befolkning, sysselsättning och löneinkomster.⁵ Den starka kopplingen mellan marknadspotential och långsiktigt ekonomisk utveckling illustreras även i figuren nedan där vi relaterat kommunernas marknadspotential till den procentuella tillväxten i sysselsatt dagbefolkning under perioden 1985-2015. Som framgår förklarar nivån på marknadspotentialen över 50 procent av variationen i sysselsättningstillväxt mellan Sveriges kommuner.

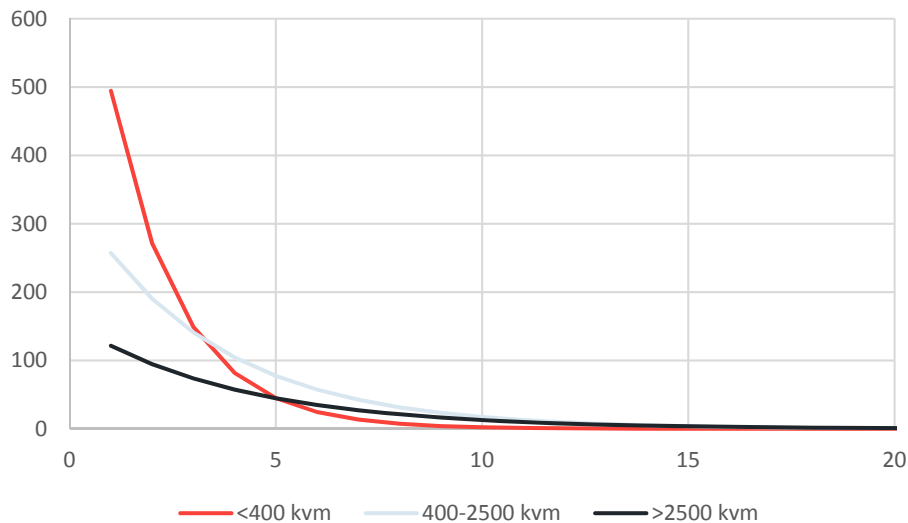
Marknadspotential och tillväxt i sysselsatt dagbefolkning. Svenska kommuner 1985-2015.
Källa: WSP:s bearbetning av data från SCB och transportmodellen Sampers.
Anm: Logaritmerad skala på X-axeln

Särskilt näringar med ett extremt närmarknadsberoende stärks av att den fysiska strukturen inriktas mot förtätning av de tre tätorterna Svedala, Bara och Klågerup. Ett klassiskt exempel på verksamheter som har en extremt lokal marknad är dagligvaruhandel. Oavsett storleken på en livsmedelsbutik så återfinns i stort sett hela kundunderlaget i regel inom ett restidsavstånd på cirka 20 minuter. Olika butikskoncepts attraktionskraft varierar dock med avseende avståndet från konsumentens bostad. På den verkligt lokala marknaden, det vill säga inom en radie på någon enstaka minut, har små butikskoncept stark konkurrenskraft. Därefter tar medelstora butikskoncept över ledartröjan och vidgar vi marknadsradien ytterligare, till över 15 minuter, är det den verkligt storskaliga dagligvaruhandeln som dominerar.⁶

För att upprätthålla en konkurrenskraftig dagligvaruhandel i mindre till medelstor skala i tätorternas centrumkärnor är det alltså av avgörande betydelse att befolkningen i dessa områden ökar, vilket harmonierar mycket väl med översiktsplanens utbyggnadsstrategi. Samma sak gäller andra näringar med extremt närmarknadsberoende, till exempel restauranger och kaféer, men att värna dagligvaruhandeln i centrumkärnorna är av extra stor betydelse eftersom denna fungerar som "ankare", det vill säga den genererar ett flöde av konsumenter som gynnar även andra typer av verksamheter i det absoluta närområdet.

⁵ Se t ex Anderstig, C., Berglund, S., Eliasson, J., Andersson, M. och Pyddoke, R. *Congestion charges and labour market imperfections: "Wider economic benefits" or "losses"?*, TRB Proceedings, 2012

⁶ De Beule, M., Van den Poel, D., & Van de Weghe, N. (2014), *An extended Huff-model for robustly benchmarking and predicting retail network performance*, Applied Geography, 46, 80-89.

Olika dagligvarubutikers attraktionskraft som en funktion av restiden från konsumentens bostad Källa: WSP:s bearbetning av data från De Beule m fl.(2014).

Ovan fördes en teoretisk diskussion kring varför näringslivsstrukturen varierar mellan kommuner inom en funktionell region och i grunden handlar det om att företag gör lokaliseringsval i en avvägning mellan transportkostnader, möjligheterna till kompetensförsörjning och fastighetspriser. I detta sammanhang kan man konstatera att Svedala sannolikt under överskådlig tid inte kommer att ha en särskilt stark attraktionskraft på näringar med starka preferenser för mycket centrala lägen i regionen, i typfallet kunskapsintensiva stödtjänster inom till exempel ekonomi, IT och juridik. Kommunens komparativa fördel ligger snarare i en relativt hög tillgänglighet till den regionala marknaden i kombination med en i allmänhet god tillgång till mark, att man kan erbjuda snabb uppkoppling mot det nationella väg- och järnvägsnätet samt närheten till Malmö Airport. Konkret innebär detta att kommunen torde ha en betydande potential för att växa inom till exempel storskalig sällanköpshandel, grossist- och logistikverksamheter samt bygg- och

anläggningssektorn. Även för högvärdig varuproduktion, som är beroende av en god tillgänglighet till den samlade regionala poolen av specialiserad arbetskraft, torde Svedala kunna vara ett intressant alternativ.

Sammantaget pekar detta på behovet av att Svedala har en planberedskap som medger etablering av relativt ytkrävande verksamheter, gärna i anslutning till de stora transportstråken. De tätortsnära verksamhetsområden som finns utpekade i översiktsplanen (Östra infarten och Aggarp öster om väg 108 i Svedala tätort samt två mindre områden i östra delen av Baras tätort) förefalla ligga väl i linje med denna slutsats. Detsamma gäller Sturup Park, inklusive det tillkommande området söder om befintlig detaljplan, som är en viktig komponent för att understödja utvecklingen av näringar som är beroende av närheten till flygplatsen.

9.1.4 Sammanfattande bedömning av planförslaget

Översiktsplanen bedöms få positiva effekter på näringslivsutvecklingen i Svedala kommun. De infrastrukturinvesteringar som redovisas i planen, tillsammans med lokaliseringen av tillkommande bebyggelse, kan antas ge en förbättring av kommunens tillgänglighet/marknadspotential. Det finns därtill god planberedskap för att hantera etablering av ytkrävande verksamheter inom branscher där Svedala har en komparativ fördel.

Sammantaget, när vi beaktar den stora osäkerhet som råder kring framtida infrastruktursatsningar med statlig och regional finansiering, blir bedömningen att planen vad avser näringslivsutvecklingen ger små, men positiva konsekvenser.

9.1.5 Konsekvenser av nollalternativet (ÖP 2010)

Skillnaderna mellan nollalternativet, det vill säga ÖP 2010, och föreliggande översiktsplan är små, med undantag för inställningen till externhandel. I förslaget till ny översiktsplan medges ny etablering av externhandel i kommunen och särskilt omnämns möjligheten att skapa ett område för sällanköps- och volymhandel på norra och östra industriområdet i Svedala tätort.

Att öppna upp för storskalig handel i Svedala tätort kan ge ett betydande tillskott av nya verksamheter och arbetstillfällen. Det utpekade området, med sin närhet till de stora flödena längs E65 och väg 108, har stor kommersiell potential då det även fångar upp köpkraft som härrör från en långt mycket större geografi än Svedala kommun.

En potentiell nackdel med det föreslagna handelsområdet är att det kan försvåra möjligheterna att bedriva handel i Svedala centrum, vilket står i konflikt med ambitionen att utveckla tätortens kärna till en attraktiv mötesplats. Det kan i synnerhet antas gälla vid etablering av en eller flera dagvarubutiker på det nya handelsområdet.

Det sätts ofta likhetstecken mellan etablering av storskalig handel och ökat bilresande. När det gäller det föreslagna handelsområdet i Svedala kan man dock konstatera att det ligger relativt centralt och att det därför knappast kan betraktas som en renodlad externhandelsplats. Faktum är att de boende i tätorten kommer att ha ungefär samma tillgänglighet till det nya handelsområdet som till handeln längs centrumgatan, även om väljer att färdas till fots eller på cykel.

Att handelsområdet skulle ha några större effekter på bilresorna inom tätorten förefaller mot denna bakgrund inte särskilt sannolikt. Däremot är det tänkbart att de konsumtionsrelaterade bilresorna från Svedala till andra kommuner minskar när handelsutbudet inom kommunen ökar. Det motsatta skulle kunna möjligen gälla för omkringliggande kommuner. Det vill säga; om det ökade handelsutbudet i Svedala konkurrerar ut verksamheter i andra kommuner skulle det kunna generera fler bilresor. Å andra sidan kanske bilresorna till

handelsområdet i Svedala från andra kommuner i vissa fall ersätter ännu längre konsumtionsrelaterade bilresor. Ett exempel skulle kunna vara boende i Skurup, som istället för att åka hela vägen till Malmö, lägger en större del av sina inköp i Svedala.

Sammantaget finns det alltså mycket lite som tyder på det nya och relativt centrumnära handelsområdet skulle generera ett ökat bilresande, effekten kan lika gärna bli den motsatta. Men, även om den centrala placeringen av handelsområdet är positiv ur ett miljöperspektiv så skapar den samtidigt ett tydligare konkurrensförhållande gentemot handeln i centrumkärnan.

9.1.6 Förslag på uppföljning och fortsatt arbete

En kommuns tillgänglighet, eller marknadspotential, är en helt central faktor när man analyserar näringslivets utvecklingsförutsättningar. I kraft av att ligga nära Malmö/Lund och den väldiga marknaden kring den danska huvudstadstadsregionen är just tillgängligheten en av Svedalas främsta styrkor. Att vidmakthålla och ytterligare utveckla denna position är avgörande för kommunens framtid.

Kommunen har direkt rådighet över ett av verktygen för att stärka kommunens samlade tillgänglighet, nämligen att genom den fysiska planeringen koncentrera tillkommande befolkning och verksamheter till områden som i utgångsläget är täta och har goda bil- och kollektivtrafikförbindelser. Det andra verktyget, investeringar i transportsystemet, ligger primärt på statlig och viss mån även regional nivå. För att nå framgång i konkurrensen om statliga och regionala infrastrukturmedel är det viktigt att tydliggöra vilka av alla aktuella investeringar som kommunen prioriterar högst, vilka effekter dessa satsningar bedöms få och vilka åtgärder som kommunen är beredd att vidta för att maximera investeringarnas positiva effekter. I dessa avseenden finns en betydande förbättringspotential i föreliggande översiktsplan. Aktuella infrastrukturprojekt redovisas utan någon egentlig inbördes rangordning och det är svårt att hitta några beskrivningar av

hur dessa satsningar i samspel med kommunens planering kan bidra till fler bostäder och arbetsplatser.

Mot bakgrund av den tydliga målsättningen att utveckla kommunens centrumkärnor till attraktiva mötesplatser rekommenderar vi även ytterligare utredningar av hur det nya externhandelsområdet i Svedala tätort kan komma att påverka handeln i centrumkärnan. I översiktsplanen berörs detta mycket översiktligt och utan att beskriva eventuella målkonflikter.

Det finns också en risk, även den kan betraktas som liten, att det nya handelsområdet kommer att generera fler bilresor. För att motverka sådana tendenser är det viktigt att göra området tillgängligt även vid resor med andra färdmedel, till exempel genom att skapa en gång- och cykelvänlig trafikmiljö samt genom att anlägga en eller flera nya busshållplatser i direkt anslutning till området.

9.2 MARKANVÄNDNING OCH UTBYGGNAD

9.2.1 Nuläge

Svedala är kommunens centralort. I nordväst finns tätorten Bara och i nord tätorten Klågerup, som båda fungerar som kommundelscentra.

Svedala kommuns landyta är 21 1064 ha varav 1064 utgörs av tätortsareal. Sedan 1995 har tätortsarealen ökat med drygt 300 ha, från 3.4 till 4.9 procent. Tätortsbefolkningen har under samma period ökat med 3108 personer, medan kommunens totala befolkning ökat med 2856 personer. Kommunen tillväxt har således varit totalt koncentrerad till tätorterna.

Markanvändningen domineras stort av åker- och betesmark som år 2010 utgjorde omkring 60 procent av kommunens totala landyta. Trots

belägenheten mitt på det sydsvenska slättlandskapet består kommunens landyta till 20 procent av skogsmark, varav en mindre del (ca 400 ha) är improduktiv skog som huvudsakligen återfinns i Torups rekreationsområde.

Den bebyggda marken uppgick år 2010 till knappt 2000 ha eller 9 procent av kommunens totala landyta. Nära hälften av den exploaterade marken utgörs av transportinfrastruktur. En förklaring till denna stora andel är Malmö Airport som med sina drygt 600 ha utgör över 30 procent av den exploaterade marken i kommunen.⁷ Flygplatsen påverkar även markanvändningen genom tillkommande bullerzoner.

Mark för bostäder stod år 2010 för mer än 30 procent av den exploaterade arealen, varav småhusbebyggelse ensam stod för 29 procent. Småhus är alltså den dominerande boendeformen och år 2016 stod småhusen för 72 procent av det totala bostadsbeståndet.

Under perioden 1995-2015 har det uppförts totalt nästan 900 lägenheter, varav cirka 500 eller 56 procent var småhus. De tillkommande bostäderna har således haft en betydligt mer jämn fördelning mellan småhus och lägenheter i flerbostadshus än vad som gäller i det befintliga beståndet.

Under de senaste dryga två decennierna (1995-2016) har kommunen vuxit med totalt 2856 invånare eller 0.7 procent per år. Det ger en kvot om 3.2 invånare per tillkommande bostad. Det är en relativt hög boendetäthet som förklaras av en stor andel småhus i nyproduktionen. Generellt gäller att boendetätheten, mätt som boende per bostadslägenhet, är större i småhus än i lägenheter i flerbostadshus.

⁷ Avser Sturup 1:173. Uppgifterna är hämtade från fastighetsdatabasen Datscha.

9.2.2 Bedömningsgrunder

En översiktsplan är till sin natur av övergripande karaktär och saknar detaljering, inte minst avseende kostnader för genomförandet. Det gör det svårt, för att inte säga omöjligt, att genomföra en regelrätt samhällsekonomisk konsekvensbedömning av markanvändning och utbyggnadsstrategi. Däremot kan man utifrån andra studier och enklare statistiska analyser för ett principiellt resonemang om stadsplanens ekonomiska konsekvenser. Så gjordes i det föregående avsnittet avseende konsekvenserna för företagen och i det följande avhandlas därför effekterna på den kommunala ekonomin respektive kommunens hushåll. Vi för också ett kortare resonemang om konflikten mellan tätortstillväxt och bevarande av värdefull jordbruksmark.

Vad gäller den kommunala ekonomin är kommunallagens krav på god ekonomisk hushållning en central bedömningsgrund. Detta begrepp saknar en tydlig definition i lagens förarbeten, men en vanlig tolkning är att en ökning av de kommunala nettokostnaderna på lång sikt ska finansieras genom en motsvarande ökning av skatteintäkter plus nettoinkomster från den kommunalekonomiska utjämningen.

9.2.3 Konsekvenser av översiktsplan (ÖP 2018)

Översiktsplanen ger beredskap för en hög befolkningstillväxt. Ambitionen att kommunen ska ha 30 000 invånare år 2045 innebär en årlig genomsnittlig befolkningstillväxt på 1.3 procent. Det är nära nog en dubbelt så hög tillväxt som de senaste två decennierna.

Fler invånare innebär visserligen ökade kommunala skatteintäkter, men också ökade kostnader. Ett flertal tidigare studier för andra kommuner visar att alternativa scenarier för befolkningens storlek och åldersstruktur i regel genererar mycket snarlika kommunalekonomiska netton.⁸ Förklaringen till detta något paradoxala utfall ligger i det

⁸ Se text WSP (2014), *Kommunekonomi för Uppsala kommun som helhet, Scenarier till 2030*.

kommunalekonomiska utjämningsystemet som skapar nästintill hundra procentiga marginaleffekter för växande kommuner.

I en promemoria från Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) redovisas beräkningar av den kommunala marginalintäkten vid inflyttning, när man beaktar såväl effekterna från inkomst- som kostnadsutjämningen. I genomsnitt blir utfallet +31 000 kr per inflyttare, med en variation mellan +19 000 och +47 000 kr. Att utfallet varierar så pass mycket mellan kommunerna beror huvudsakligen på skillnader visavi den skattesats (den länsvisa skattesatsen) som ligger till grund för inkomstutjämningen.⁹

Effekten på det kommunala nettot av en inflyttande individ är marginalintäkten minus marginalkostnaden. Marginalkostnaden är svår att uppskatta och beror på i vilken utsträckning det finns ledig kapacitet i till exempel skolor och förskolor eller om inflyttningen kräver att man skapar nya klasser eller rentav nya skolbyggnader. Allmänt gäller att kommuner med en positiv befolkningsutveckling i regel har mindre ledig kapacitet i verksamheten än kommuner med långvarigt minskande befolkning. Marginalkostnaden är således generellt högre för växande än för krympande kommuner.

Även om marginalkostnaden är svårt att bedöma i det enskilda fallet kan man ändå få en god uppfattning om storleken genom att studera de åldersspecifika nettokostnaderna för en genomsnittlig svensk kommun (se figur nedan). Vi kan notera att denna kostnad, oavsett ålder, aldrig understiger 20 000 kr. Den genomsnittliga nettokostnaden per invånare för samtliga åldersgrupper uppgick år 2014 till 47 000 kr. En rimlig utgångspunkt är således att den kommunala nettoeffekten av inflyttning i princip är noll eller till och med negativ för växande kommuner med höga marginalkostnader.

Men, och det är ett viktigt men, under vissa förutsättningar skulle faktiskt en hög befolkningstillväxt kunna gå hand i hand med en stärkt

⁹ SKL (2014), *Marginalintäkter vid befolkningsförändring*, PM 2014-04-17.

kommunal ekonomi. Det förutsätter dock en viss produktivitetstillväxt i den kommunala verksamheten. Utan produktivitetstillväxt kommer de kommunala kostnaderna, som till övervägande del utgörs av personalkostnader, att växa i ungefär samma takt som intäkterna, inklusive nettoinkomsterna från inkomstutjämnningen.

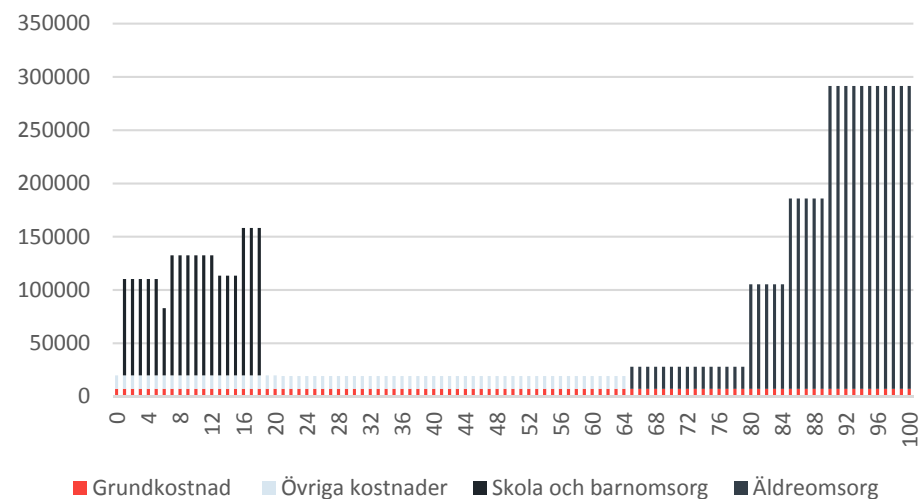
Det finns tydliga kopplingar mellan den fysiska planeringen och kostnadseffektiviteten i kommunal verksamhet. Precis som för många privata företag kännetecknas kommunala verksamheter av stora fasta kostnader. Om det förekommer fasta kostnader i produktionen minskar kostnaderna per producerad enhet med volymen på produktionen, det vill säga verksamheten kännetecknas av vad man brukar kalla interna skalfördelar. Det är lätt att identifiera kommunala verksamheter som har betydande fasta kostnader och därmed interna skalfördelar. Ett exempel är skolor som nästan oavsett elevantal måste ha ett kök och en gymnastikhall. Om kommunen byggs ut enligt översiktsplanens principer om täthet och tillgänglighet, det vill säga om kostnaderna för att transportera eleverna till skolan är låga, är det möjligt att koncentrera undervisningen till ett mindre antal större skolor och därmed göra verksamheten mer kostnadseffektiv.

I sammanhanget kan man också notera en fallstudie av Kungälv kommun som WSP genomförde på uppdrag av Göteborgsregionens kommunalförbund år 2014. I studien analyseras den kommunalekonomiska effekten av olika lokaliseringalternativ för den tillkommande befolkningen (gles och tät struktur) fram till år 2030.

Analysen ger vid handen att kommunens kostnader för den tillkommande befolkningen skulle bli lägre i en tätare bebyggelsestruktur än i en gles. Studien visar även på att kommunens intäkter skulle öka om

¹⁰ WSP (2014), *Är det lönsamt att bygga tätt? En fallstudie av Kungälv kommun*, Rapport författad på uppdrag av Göteborgsregionens kommunalförbund (GR).

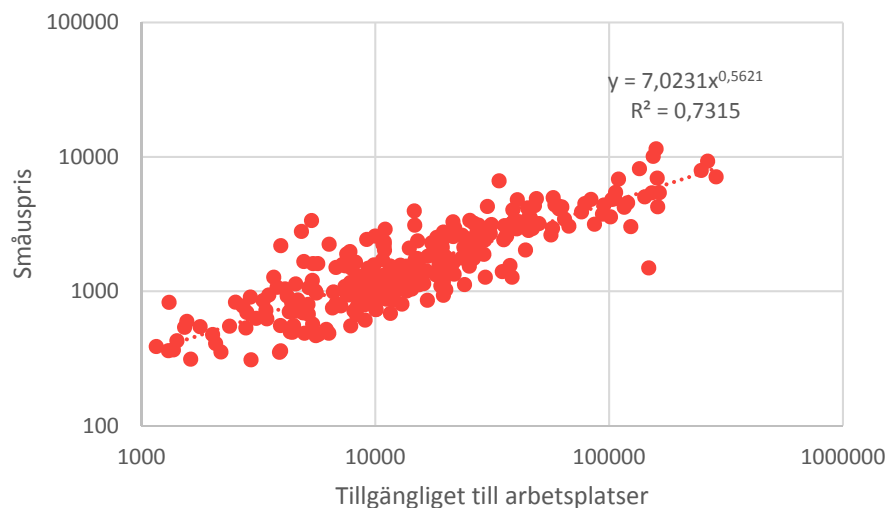
den tillkommande befolkningen placeras i de mest tillgängliga områdena.¹⁰

Åldersspecifika nettokostnader per invånare år 2014 Källa: WSP:s bearbetning av data från SKL

För hushållen innebär även inriktningen mot en fåkärnig struktur, tillsammans med de infrastrukturinvesteringar som redovisas i planen, en rad andra positiva konsekvenser. Den mest uppenbara nyttan uppstår till följd av minskade transportkostnader, både i tid och i pengar. Precis som företagen gynnas vidare hushållen på lång sikt av att tillgängligheten till hela den regionala marknaden för arbete, konsumtion och utbildning stärks. Empiriska studier visar till exempel att en ökad tillgänglighet på lång sikt ökar individens löneinkomst. Det kan bland annat förklaras av att närheten till en stor lokal arbetsmarknad förbättrar matchningen mellan utbud och efterfrågan, vilket i sin tur leder till högre produktivitet

(rätt man på rätt plats) och kortare arbetslöshetstider.¹¹ Att tillgänglighet värderas högt av hushållen kommer till tydligt uttryck på bostadsmarknaden. Som framgår av figuren nedan så förklarar skillnader i tillgänglighet/marknadspotential över 70 procent av variationen i småhuspriser mellan Sveriges kommuner. För bostadsrättspriser har tillgängligheten ännu större genomslag.

Förhållande mellan tillgänglighet/marknadspotential och småhuspriser i Sveriges kommuner år 2016. Källa: WSP:s bearbetning av data från SCB och transportmodellen Sampers.

Anm: Logaritmerade skalor

Med ökad befolkningsmängd globalt, såväl i Sverige som helhet som i Skåne, och fortsatta effekter av klimatförändringar förmodas

¹¹ Se t ex Anderstig, C., Berglund, S., Eliasson, J., Andersson, M. och Pyddoke, R. Congestion charges and labour market imperfections: "Wider economic benefits" or "losses"?, TRB Proceedings, 2012

¹² Data från LRF Konsult.

jordbruksmark bli allt mer värdefullt. Jordbruksmarken i Svedala är mycket högvärdig och det aktuella marknadsvärdet kan bedömas uppgå till 400 000-450 000 kr per hektar.¹² I Svedala finns omkring 12 000 hektar åkermark¹³, vilket innebär att dess totala värde kan uppskattas till cirka 5 miljarder kr.

Det finns också en rad samhällsekonomiska nyttor av jordbruksmark som inte prissätts på marknaden och som därför inte går att kvantifiera på samma sätt som via fastighetsvärden. Att dessa samhällsekonomiska nyttor, som alltså inte avspeglas i priset på mark, kan vara betydande illustreras i en svensk studie från tidigt 1990-tal där individens värdering av närhet till jordbrukslandskapet analyseras. Studien, som bygger på rikstäckande intervjudata, ger vid handen att åkermark med spannmålsodling värderas till i genomsnitt 1140 kr per hektar och år. Givet dagens penningvärde och inkomster motsvarar detta en värdering på cirka 2500 kr per hektar och år, vilket vid en samhällsekonomisk kalkylränta på 3.5 procent per år ger en tillkommande samhällsekonomisk nytta av åkermark på drygt 70 000 kr per hektar.¹⁴ Notabelt är att detta avser nyttor som ligger utanför den rent kommersiella värderingen av jordbruksmarken, det vill säga nyttor som kan kopplas till jordbrukslandskapets estetiska och kulturhistoriska värden samt dess betydelse för möjligheterna till rekreation.

Det samlade samhällsekonomiska värdet av jordbruksmark i Svedala kommun skulle alltså kunna uppskattas till omkring 500 000 kr per hektar. Det må vara en hög värdering, men det är fortfarande väsentligt lägre än vad som i normalfallet gäller vid en förändring av markanvändningen. Som exempel kan nämnas att taxeringsvärdet på mark för småhusbebyggelse, för kommunen som helhet, år 2016 uppgick till nära 7 miljoner kr per hektar, vilket översatt i marknadsvärde bör

¹³ SCB

¹⁴ Drake, Lars, *The non-market value of the Swedish agricultural landscape*, European Review of Agricultural Economics, 19(3):351-364, 1992.

motsvara ungefär 9 miljoner kr.¹⁵ Det är således svårt att utifrån ett ekonomiskt perspektiv försvara en restriktiv hållning till exploatering av jordbruksmark.

9.2.4 Sammanfattande bedömning av planförslaget

Översiktsplanens konsekvenser för den kommunala ekonomin är svårbedömd. En hög befolkningstillväxt genererar ökade intäkter, men också högre kostnader och huruvida den kommunala nettoeffekten är positiv eller negativ är i allt väsentligt en öppen fråga. Framtida effektiviseringar av den kommunala verksamheten kan dock öka sannolikheten för att befolkningsökningen stärker den kommunala ekonomin, och den täta och tillgängliga struktur som planen vilar på har förutsättningar att bidra till en sådan utveckling. Sammantaget är ändå vår bedömning att planen ger *inga eller obetydliga konsekvenser för den kommunala ekonomin*.

Precis som företagen gynnas hushållen av att översiktsplanen bidrar till att öka tillgängligheten. Det ger lägre transportkostnader för hushållen och skapar åtkomst till en större marknad för arbete, konsumtion och utbildning. När vi beaktar att tillgänglighetsökningen till stor del förutsätter en rad infrastrukturinvesteringar med osäker framtid blir den sammantagna bedömningen att planen ger små, men positiva konsekvenser för hushållen.

9.2.5 Konsekvenser av nollalternativ (ÖP 2010)

Nollalternativet och föreliggande översiktsplan är i allt väsentligt identiska, även vad avser befolkningstillväxten. Konsekvenserna för den kommunala ekonomin och hushållen bedöms därför bli desamma i nollalternativet som i aktuellt förslag till översiktsplan.

9.2.6 Förslag på uppföljning och fortsatt arbete

Det finns starka skäl att vidare utreda vilka kommunalekonomiska konsekvenser som ges av olika nivåer på befolkningstillväxten. En sådan

studie kan med fördel också inrymma en analys av vilken effektiviseringspotential som finns i den kommunala verksamheten och hur olika nivåer på den framtida produktivitetstillväxten påverkar den kommunalekonomiska nettoeffekten av inflyttning.

9.3 SAMHÄLLSEKONOMISK NYTTA OCH KOSTNAD

En regelrätt kostnads-nyttoanalys fordrar ett tydligt referensscenario. I detta fall utgörs referensscenariot av nollalternativet, det vill säga ÖP 2010, som till väsentliga delar överensstämmer med aktuellt förslag till översiktsplan. Vidare förutsätts att man på detaljnivå har en klar uppfattning om både kostnader och nyttor av på planen. Sammantaget innebär detta att vi bedömer det som varken lämpligt eller möjligt att genomföra en kostnads-nyttokalkyl.

¹⁵ SCB/Fastighetstaxeringen

10 EKOSYSTEMTJÄNSTER SAMT AREELLA NÄRINGAR

Ekosystemtjänster är de nyttor som naturen på olika sätt ger oss och som bidrar till vår välfärd. Vi människor behöver fungerande ekosystem för att samhället ska fungera bra. Planer och projekt kan påverka områdets ekosystemtjänster positivt eller negativt. Oförsiktig planering kan hämma ett områdes ekosystemtjänster medan andra åtgärder kan skapa betydelsefulla ekosystemtjänster.

Syftet med analys av ekosystemtjänster är att synliggöra de nyttor som ekosystem tillför samhället. Genom att synliggöra ekosystemtjänster uppmärksammas viktiga värden i kommunens miljö och möjliggör att det tas fram lösningar som ökar värdet och respekten för dess funktion som betydelsefulla planeringsfaktorer. En värdering är ett sätt att belysa sambandskedjan från ekosystemets processer och funktioner till befolkningens välbefinnande.

Samhället behöver genomföra värderingar av ekosystemtjänster för att styra beslut mot hållbar utveckling. Utan värdering riskerar ekosystemtjänsterna att få för liten vikt vid beslutsfattande, vilket äventyrar både dagens och kommande generationers välfärd. I mindre skala kan även bristfällig förståelse för ekosystemens bidrag till kommunens välfärd innebära att onödiga kostnader behöver läggas på att återskapa samma tjänster eller hantera konsekvenser av dess frånvaro, t.ex. ökade behov av kyla i bostäder eller frisk luft respektive ökade kostnader till följd av översvämning eller ökade kostnader för att få en kvalitativ dricksvattenförsörjning.

Enligt rapporten Millennium Ecosystem Assessment (MEA 2005) definieras ekosystemtjänster som de produkter och processer i naturen som människan direkt eller indirekt drar nytta av. Ekosystemtjänster delas ofta in i fyra olika kategorier:

- Försörjande ekosystemtjänster: Mat, råmaterial, färskvatten etc.
- Reglerande ekosystemtjänster: Pollinering, vattenrening, luftrening, värmereglering etc.
- Kulturella ekosystemtjänster: Rekreation, estetisk uppskattning, turism etc.
- Stödjande ekosystemtjänster: Habitat för arter, biologisk mångfald etc.

Resiliens är ett systems förmåga att hantera och absorbera störningar utan att systemet förlorar dess grundläggande funktioner och processer.

10.1.1 Nuläge

Det finns ofantligt många ekosystemtjänster och de finns samtidigt på flera platser och samspekar med varandra. För att få en bild över vilka ekosystemtjänster som är kopplade till olika miljöer har en indelning gjorts över Svedalas olika naturtyper: skog, odlingslandskap, sjöar och vattendrag, våtmarker och bebyggd miljö. Inom varje naturtyp är strukturen uppdelad efter de 4 grupper som ekosystemtjänsterna är indelade i: stödjande, reglerande, kulturella och försörjande.

I Svedala finns stora sammanhängande områden som har goda förutsättningar för att producera ekosystemtjänster. Torups bokskog är ett sammanhängande tätortsnära natur- och kulturlandskap av regionalt intresse, som ökar människors hälsa och välbefinnande. I översiktsplanen redovisas på en övergripande nivå, vilka ekosystemtjänster som har högst värden i Svedala.

I några delar av Svedala finns det brist på gröna kvalitéer, som behövs för att producera ekosystemtjänster. Det gäller främst inom tätorterna och på Malmö Airport, där det finns mycket hårdgjord mark. I Svedala tätort finns även flera verksamhetsområden med en stor andel hårdgjord mark.

Skog

I Svedala kommun finns det mycket skogsmark med barr, ek, bok och blandskog. Till skogen finns det många ekosystemtjänster kopplade, ur alla grupper av ekosystemtjänster.

Stödjande tjänster är fotosyntes som ger syre, upprätthållande av markens bördighet genom frigörandet av näringsämnen och tillförsel av organiskt material. Sist men inte minst tillhandahåller skogen ett oändligt antal livsmiljöer för vilda djur, fåglar och insekter som tillsammans med skogens funktioner ingår i ett stort samspel som resulterar i fler ekosystemtjänster. Ett exempel är att skogen ofta är livsmiljö för arter som utövar sina ekosystemtjänster i till exempel jordbrukslandskapet där de pollinerar eller utgör en biologisk kontroll av skadegörare.

Skogen har även reglerande tjänster. Den viktigaste reglerande tjänsten är skogens klimatreglering. Skogen tar upp koldioxid vid fotosyntesen som lagras i biomassan, och är på så vis en koldioxidsänka. I dagens samhälle då vi släpper ut mycket koldioxid är skogens upptag av stor betydelse för att minska klimatförändringen. Större skogar reglerar även det lokala och regionala klimatet genom att påverka vind, nederbörd och temperaturen. Andra tjänster är filtrering av näringsämnen, absorption av luftföroreningar, dämpning av flöden och avrinning genom stora upptag av vattenmassor, skydd mot erosion och ras eftersom rötterna stabiliserar jorden.

Skogar bidrar till vårt välbefinnande med estetiska och kulturella värden med exempel vackra miljöer. Det är en viktig plats för friluftslivet och används för många olika aktiviteter så som nöjesjakt, promenader eller terrängcykling. Det kan även gälla för vissa idrotter så som orientering. Skogen är även vara en plats för forskning och utbildning.

Det finns flera försörjande tjänster i skogarna. I skogarna i Svedala finns det mycket vilt vilket ger livsmedel från vilda landdjur. Det finns även livsmedel från växter exempelvis svamp och bär. Från odlade skogar tas virke och resterna går till bioenergi.

Odlingslandskap

Jordbruksmarken står för många ekosystemtjänster. Det viktigaste är produktion av både odlad mat och mat från djur som går på betesmark. Återföring av näringsämnen är en annan funktion där jordbruket kan vara en del av kretsloppet. Åkermarken har också förmågan att utjämna vattenflöden vid kraftiga regn, där markens dräneringssystem bidrar till att jorden torkar upp fortare efter regn och minskar risken för översvämningar. Förmågan att binda koldioxid bidrar till att minska växthuseffekten där en hektar vall kan binda 2-3 ton koldioxid och skörderesterna bildar sedan mull för nästa grödor som producerar syre och renar luften

Till odlingslandskap hör två stora kategorier, åkermark och betesmark. Svedala har två väldigt olika odlingslandskap inom kommunen. Ett låglänt odlingslandskap i väster och ett böljande backlandskap både i norr och söder. Den viktigaste tjänsten i odlingslandskapet är primärproduktionen som tillhör de stödjande tjänsterna. Primärproduktionen är växternas omvandling av oorganiska ämnen till organiska ämnen med hjälp av solljus. Processen ger växten näring och är grunden till att all grönska och vegetation kan växa och lagra näring. Utan denna tjänst skulle det inte gå att odla grödor eller föda upp djur för kött eller mjölkproduktion. Andra viktiga tjänster kopplat till jordbruk är biogeokemiska kretslopp och jordmänsbildning som båda bidrar till jordens struktur och bördighet vilket påverkar grödans möjlighet för tillväxt. En annan viktig tjänst är det ekologiska spelet mellan växter och djur.

Ekologiskt samspel innefattar interaktioner som sträcker sig från mikroorganismer i marken, som påverkar näringsupptag och rotbildning hos växter, till pollinering. De här tjänsterna räknas även till de reglerande ekosystemtjänsterna. En väldigt viktig reglerade tjänst är tillgången på vatten till bevattning. Om tillgången på vatten är dålig under torra perioder kan skörden bli kraftigt förminskat eller gå förlorad. Grödorna påverkan sin fysiska omgivning genom transpiration, vindskydd och att

skugga marken vilket i sin tur påverkar temperatur, luftfuktighet och UVB-strålning. Även betande djur har en stor betydelse för omgivningen eftersom deras betande ger ett mer öppet landskap med hög biodiversitet. Det utgör en reglering av det lokala och regionala klimatet.

Både odling och djuruppfödning är en del i upprättandet av odlingslandskapet. Det gör att de även bidrar med de kulturella tjänsterna rekreation, turism, natur- och kulturarv och friluftaktiviteter. Odlingslandskapets stora variation av ekosystem gör att det även är en resurs för utbildning. Utbildningen kan ske i den stora skalan på landskapsnivå ända ner till den lilla skalan på gennivå hos organismer.

Självklara försörjande ekosystemtjänster kopplade till odling är livsmedel från odlade landväxter och livsmedel från tama djur, både kött och mejeriprodukter. Tamdjuren bidrar till ännu en tjänst då de ger naturgödsel till odlingen. Efter att en skörd har tagits om hand brukar det uppstå skörderester. Resterna brukar kunna användas för framställning av bioenergi.

Sjöar och vattendrag

Inom kommunen finns flera stora sjöar så som Börringesjön, Fjällfotasjön och Yddingesjön. Från Börringesjön rinner Segeån som har både stora och små biflöden. De mest relevanta stödjande tjänsten i sötvattenmiljöer är de biogeokemiska kretsloppen som styr näringsämnen och vattnets kretslopp. De möjliggör många av vattnets reglerande tjänster och är starkt kopplat till biologisk mångfald.

De söta vattenmiljöerna har en stor betydelse genom att dess förmåga att späda ut, bryta ner, fånga in och återcirkulera olika ämnen och miljögifter. På så vis regleras avfall och föroreningar. Ämnen späds ut och fördelas i ekosystemets växter och djur varvid vattnet renas. Genom att upprätta livscyklar, skydda habitat och förse oss med genpooler reglerar vattnet den biotiska miljön. Bra livsmiljöer är väsentliga för att ekosystemen ska upprätthållas. Vattendrag har ännu en stor reglerade tjänst som kan komma att nyttjas mer framöver vid dagvattenhantering,

och det är bortskaffandet av regnvatten. Vattendragen och dess förgreningar kan avleda och uppehålla mycket vatten och på så sätt minska risken för översvämningar på olämpliga platser som i tätorter. Vatten kan ledas till platser som är konstruerade att svämmas över vid kraftiga regn.

Rent vatten bidrar till god hälsa men även till större mångfald som ger vackra miljöer kring sjöar och vattendrag. Det ger i sin möjlighet till rekreation och friluftsliv så som sportfiske. Sjöar och vattendrag bidrar till kultur- och naturarv då det ofta finns historiska platser och lämningar. Gamla boplatser är ofta placerade vid vackra vyer och nära vatten för tillgång till dricksvatten och fisk. Öppet vatten är kopplat till tillgänglighet och upplevelser som bad och promenader.

Från sjöar och vattendrag finns det flera försörjande tjänster. Den viktigaste är dricksvatten vilket Svedala tar från Vombsjön. Dricksvatten kan även tas från grundvatten och i Svedala hämtas grundvatten från Alnarpsströmmen. Genom vattnets kretslopp så hänger ytvatten och grundvatten ihop genom att en del ytvattnet så småningom blir grundvatten. Vatten är det viktigaste livsmedlet som har många användningsområden. Det används till dryck, personlig hygien, disk, tvätt, industrier och jordbruk. Inom jordbruket används även icke-drickbart vatten som har en viss kvalitet. Vi får även livsmedel från sötvatten. Hit räknas både fisk och skaldjur, vild eller odlad. Djurlivet erbjuder en bred gen pool som kan utnyttjas till forskning.

Våtmarker

Svedala kommun är med i Segeå-projektet som jobbar aktivt för att förbättra vattnets status i hela avrinningsområdet. En del i arbetet är att anlägga våtmarker vilket har resulterat i att det idag finns många våtmarker inom kommunen.

Stödjande tjänster i våtmarkerna är i mycket de samma som nämndes för sjö och vattendrag. Det är till exempel Biogeokemiska kretslopp, biologiskt mångfald, ekologiska samspel och livsmiljöer.

Våtmarker bidrar med de reglerande ekosystemtjänsterna infångning och absorption vilket innebär att växter och mikroorganismer fångar upp näringsämnen och föroreningar. Det gör att våtmarker fungerar som kvävefällor. Det förhindrar att näringsämnen transporteras från land till vattenmiljöer. Våtmarker tar upp koldioxid från atmosfären. De våtmarker som räknas som öppna och näringsfattiga tar upp mer koldioxid än vad de avger och på så sätt uppkommer tjänsten global klimatreglering. Vegetationen i våtmarker dämpar både avrinning och flöden effektivt genom dess vattenhållande förmåga. Genom att hålla vattnet på plats så minskar flödet längre nedströms och därmed även risker för översvämningar på olämpliga platser.

Våtmarker har ett stort värde av kulturella tjänster då de bidrar med habitat för många djur som i sig är värdefullt för det oorganiserade friluftslivet, så som fågelskådning och jakt. Våtmarkens förmåga att fördröja vatten och fånga näringsämnen gör att de är en resurs för forskning. Deras tjänster studeras närmare för att implementeras i odlingslandskapet och tätorter.

God bebyggd miljö

Även bebyggda områden och samhällen är ekosystem som bidrar med ekosystemtjänster. Till god bebyggd miljö räknas här miljöer i eller i anslutning till bebyggelsen såsom villaträdgårdar, grönytor, parkmark samt vattenmiljöer.

I städer och tätorter finns det många reglerande tjänster. Trädplanteringar längs gator och i parker har en temperaturreglerande tjänst. De motverkar den så kallade urbana värmeö-effekten som uppkommer som följd av alla hårdgjorda ytor. Träd och vegetation sänker temperaturen genom att skugga och öka luftfuktigheten. Träd kan sedan påverka vinden i staden på olika sätt. Vid kraftiga vindar så bromsar de luftflödet och minskar på så sätt kraftiga vindbyar. Tjänsterna ovan ingår alla i reglering av det lokala och regionala klimatet. En annan tjänst kopplat till större grönytor är att de kan generera luftflöden

genom en stad genom reglering av temperaturer. Ett sådant luftflöde utgör en tjänst som för bort luftföroreningar från gaturummen. Ytterligare en tjänst kopplat till grönområden i samhällen är dess förmåga att minska buller och parker erbjuder relativt tysta miljöer. Då det i parker uppkommer andra ljud från till exempel träd och rinnande vatten stängs vägbuller ut av andra ljud, vilket ger ett positivare intryck på människan.

Eftersom villaträdgårdar och parker har stor diversitet på växter och mycket blommor finns det gott om insekter som sköter pollineringen. Det kan vara till nytta för intilliggande odlingar och åkrar. Grönområdenas skötselplan spelar en stor roll i hur många pollinerare som är närvarande. En rabatt med blommor lockar mer insekter än en klippt gräsmatta. Då det är mycket hårdgjorda ytor i samhället så ansamlas mycket föroreningar som vid regn hamnar i dagvattnet. Vegetation och nedbrytande organismer i marken ger tillsammans tjänsten infångning och absorption av dessa föroreningar. Filtrering sker i marken och föroreningarna tas upp av växter. I Svedala rinner Segeå genom staden. Vegetation som växer längs vattendraget reglerar erosion genom att växternas rötter håller jorden på plats, även vid eventuella översvämningar och på så sätt minskar risken för erosions-skador. Växlighet i vattnet dämpar dessutom flödet och minskar risker för översvämningar nedströms.

Vattendrag och grönområden i samhällen har flera kulturella tjänster. De är en möjlighet till rekreation och ökar människans välbefinnande. Parker och trädgårdar är estetiska inspirationskällor och är en resurs i utbildningen för förskolor och grundskolor. Parker erbjuder dessutom tillfällen för organiserat och oorganiserat friluftsliv. Studier visar att grönytor som ligger inom 300m till bostäder bidrar till en bättre folkhälsa, stärkt social sammanhållning, ökad attraktivitet och ett stigande fastighetsvärde.

I den bebyggda miljön finns även några försörjande tjänster. Vid kolonilotter och trädgårdar finns blommor som är vackra och som seglar årstiderna. Sly och beskurna växter från trädgårdar och parker är en

fiberråvara som skulle kunna tas omhand. Det kan användas för framställning av bioenergi.

10.1.2 Bedömningsgrunder

Se bedömningsgrunder under kap. 7.2.2.

10.1.3 Konsekvenser av översiktsplan (ÖP 2018)

För tätorterna Svedala, Bara och Klågerup har en kartläggning utförts över ekosystemtjänster. Dessa områden redovisas i översiktsplanen, vilket medför att tjänsterna blir tydliga och kan utgöra ett gott underlag inför framtida planläggningar.

Kartläggningen av ekosystemtjänsterna redovisar kapaciteten för samtliga ekosystemtjänster och vilka områden som har högst sammanlagda värde för ekosystemtjänstförsörjningen (se nedan). Områden med högst värde för flera ekosystemtjänster är de som vid första anblick är de viktigaste att hantera. Kartläggningen är ett underlag till översiktsplanen samt vid detaljplanering och vid bygglovsprövning. I denna anges följande:

- Ekosystemtjänster ska värderas, beaktas och stärkas i planering och utveckling av kommunen.
Kommentar: Kommunen bedöms ha tagit hänsyn och beakta de ekosystemtjänster som finns inom kommunen. I översiktsplanen redovisas ekosystemtjänsterna och dessa har utgjort underlag vid lokaliseringen av de utvecklingsområden som föreslås. Ekosystemtjänsterna har förstärkts genom att områden för dagvattenhantering, kärnområde för natur, gröna stråk etc. har avsatts i översiktsplanen, och undantagits för exploatering.
- Vid exploatering på kommunal mark ska det göras en grundlig kartering över vilka ekosystemtjänster som kan komma att påverkas negativt. Kompensationer ska tillämpas enligt Svedalas handbok om kompensationsmetoden. Vid exploatering på privat mark ska ekosystemtjänster uppmärksammas.

Kommentar: Översiktsplanen har konkretiserat kompensation och anger att i de fall man inte kan undvika att naturvärden och kulturvärden skadas, ska miljökompensation föreslås så långt det är möjligt. Efter beslut av kommunen kan kompensationsåtgärd/er genomföras. När kommunen inte är markägare bygger kompensation på frivilligt åtagande, om värdena inte är upptagna i miljöbalken. En handbok för kompensationsåtgärder inför detaljplaneläggning är framtagen av Svedala kommun 2011. Handboken behöver uppdateras utifrån ny lagstiftning för ekosystemtjänster och för mark som kommunen inte äger. Vid planering och bygglovsprövning ska ekosystemtjänster identifieras och värderas.

Balanseringsprincipens fyra steg är:

1. Undvik; negativ påverkan undviks
2. Minimera; negativ påverkan kan inte undvikas, men minimeras
3. Utjämna inom planområdet; kompensation ska ske inom detaljplaneområdet
4. Ersätt utanför planområdet; kompensation ska ske utanför detaljplanelagt område och kan ske genom att stödja andra naturvårdsinsatser i kommunen

På kommunal grönyta ska skötsel och underhåll ske på ett sätt så att ekosystemtjänster bevaras och utvecklas.

- Där det är möjligt ska grön/blå struktur anläggas som ges flera funktioner så som att gynna biologisk mångfald, omhändertagande av dagvatten, skapa en miljö som är attraktiv för rekreation och socialt agerande samt fungera som översvämningssyta.
Kommentar: I översiktsplanen anges flera ställningstaganden som gynnar grön/blå struktur. Bland annat skall nya ekosystemtjänster tillföras vid exploatering genom exempelvis att bilda nya grönytor med växtval som gynnar pollinatörer, lokal odling och öppen

dagvattenhantering. Det anges också tydligt att där det är möjligt ska grön/blå struktur anläggas som ges flera funktioner så som att gynna biologisk mångfald, omhändertagande av dagvatten, skapa en miljö som är attraktiv för rekreation och socialt agerande samt fungera som översvämningsyta. Vid en exploatering skall även det göras en analys över vilka ekosystemtjänster som finns.

Ovanstående resonemang visar att kommunens översiktsplaneförslag har tagit hänsyn till kommunens ekosystemtjänster och planen bedöms medverka till att utveckla dessa i framtiden. Dock medför översiktsplaneförslaget på grund av ianspråktagande av skogs- och jordbruksmark den kan medföra små konsekvenser för de areella näringarna.

Skog

Eftersom kommunens befolkning kommer att öka betydligt, innebär detta att kommunens bebyggelseområden kommer att breda ut sig på bekostnad av mark som används/kan användas för skogsbruk. Ett antal utvecklingsområden för bostäder föreslås inom det sydsvenska skogsklädda backlandskapet. De nya bebyggelseområdena kommer även att medföra att eventuellt skogsbruk i anslutning till bebyggelseområdena behöver anpassas till nya förhållanden där många människor rör sig och har behov av tätortsnära rekreationsskog med höga upplevelsevärden. På detta sätt kan översiktsplanen försvåra något för skogsbruket eftersom arealen brukningsskog kommer att minska. För enskilda markägare blir markbortfallet större, men konsekvenserna för näringen inom kommunen ses som små.

Översiktsplanen tar ställning till hur en exploatering skall ske och utformas inom det skogsklädda backlandskapet, vilket är positivt. Planen redovisar att skogsmarken skall brukas för att främja en skog med höga natur- och kulturvärden. Översiktsplanen bedöms främja skogsbrukets värden.

Odlingslandskap

Svedala kommuns största tätorter, Svedala, Bara och Klågerup omges alla av jordbruksmark. Detta medför att jordbruksmark oundvikligen kommer att tas i anspråk om kommunen skall kunna utvecklas, och kunna ha 30 000 invånare år 2045. Brukningsvärd jordbruksmark får bara exploateras om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen, exempelvis att tillgodose behovet av bostäder. Svedala kommun beskriver i utbyggnadsstrategin i denna översiktsplan en övergripande inriktning som innebär;

- Utbyggnad av bostäder lokaliseras till de tre större tätorterna i starka kollektivtrafikstråk
- Stationsnära utbyggnad prioriteras
- Inom 600 meter från Svedala station planeras en tät blandad bebyggelse
- Inom 1 km från Svedala station planeras en medeltät blandad bebyggelse
- Inom 2 km från Svedala station är marken av intresse för småskalig bostadsutbyggnad
- Inom 1 km från regionbussens hållplatslägen planeras en medeltät blandad bebyggelse för tätorterna Bara och Klågerup.

Genom strategierna utvecklar Svedala kommun de väsentliga samhällsintressen som kan påverka mark användningen i kommunen, och därmed även jordbruksmarken. Sammanfattningsvis är det av väsentligt samhällsintresse att Svedala, Bara och Klågerup kan växa med nya bostäder, servicelokaler och verksamheter. Genom att förtäta befintlig ort kan exploatering av jordbruks mark begränsas. Tätorten behöver trots det växa ytmässigt.

Även byar behöver utvecklas. Planen innebär att det sker inom befintliga strukturer och orter. Hur utvecklingen konkret får effekter i olika delar av kommunen syns i karta för utveckling av byarna. Där är även stora områden avsatta för jord- och skogsbruk. I dessa områden ska

förutsättningarna att långsiktigt bedriva areella näringar väga tungt vid eventuella förändringsanspråk.

Översiktsplanen fokuserar bebyggelseutvecklingen till serviceorterna. Utöver detta kommer utbyggnaden att vara begränsad. Då en stor del av den jordbruksmark som tas i anspråk för en exploatering ligger i kantzonen för tätorterna eller den samlade bebyggelsen, bedöms de negativa konsekvenserna som begränsade. Översiktsplaneförslagets ställningstaganden bedöms medverka till att en begränsad areal jordbruksmark tas i anspråk av den totala andelen jordbruksmark inom kommunen, men som dock innebär ianspråktagande av den ändliga resursen och en viss fragmentering av jordbruksmarken.

Kommunen är positiv till begränsad komplettering med bostadshus och verksamheter i vissa byar, och i översiktsplaneförslaget redovisas tydliga restriktioner gällande bebyggelse på landsbygden för att minska påverkan på de areella näringarna, och landskapsvärdena. För att bevara landskapssammanhangen och minska fragmenteringen av landsbygden ska ny bebyggelse på landsbygden koncentreras till redan befintlig bebyggelse. Kommunen har i översiktsplanen definierat byar med sammanhållen bebyggelse. Byarna har sedan klassificerats in i olika kategorier utifrån deras tillväxtkapacitet, robusthet, utvecklingspotential, befintliga natur- och kulturmiljövärden samt styrande riksintressen och andra skydd och regleringar. Förslag på principskisser redovisas.

Sjöar och vattendrag, Våtmarker samt God bebyggd miljö

Se även bedömning under 7.3 och 7.5.

Med planens föreslagna strategier för markanvändning, kommer kommunen fortsatt kunna åtnjuta en väl utvecklad grönstruktur med fungerande ekosystemtjänster. Enligt riktlinjer ska främjande av ekosystemtjänster vara en naturlig del av allt planarbete.

Enligt översiktsplaneförslaget skall ekosystemtjänsterna särskilt beaktas och multifunktionella blågröna ytor ska främjas. Flera av de riktlinjer som förskrivs för naturvård och vattenmiljö kommer även att få positiva konsekvenser för ekosystemtjänster, såsom riktlinjer kring att bebyggelse i första hand ska placeras där naturvärden saknas och att den kommunala och regionala grönstrukturen ska bevaras.

Eftersom naturmark kommer att tas i anspråk för ny bebyggelse riskerar ekosystemtjänsterna lokalt att försvagas något, trots riktlinjer om att ekosystemtjänsterna ska främjas i planarbete.

10.1.4 Sammanfattande bedömning av planförslaget

Totalt sett bedöms planförslaget medföra små negativa konsekvenser för ekosystemtjänsterna, och i vissa fall positiva. Hänsyn har tagits till ekosystemtjänster i planförslaget, och ställningstaganden gör att vidare arbete och utveckling kommer att ske.

10.1.5 Konsekvenser av nollalternativ (ÖP 2010)

Nollalternativet bedöms kunna leda till en sämre möjlighet för kommunen att styra bebyggelseutvecklingen vilket kan resultera till en mer spridd bebyggelse. Effekten av detta är att fler och mer svårlösta konflikter med naturvärden jord- och skogsbruksmark kan uppstå.

I översiktsplaneförslaget har tydliga ställningstaganden redovisats för vad som gäller med ianspråktagande av jordbruksmark. I gällande plan är ställningstagandena mer svårdefinierade och inte så tydliga vilket kan medföra en osäkerhet om vad som egentligen gäller. Nollalternativet bedöms kunna medföra att mer jordbruksmark tas i anspråk än i översiktsplaneförslaget, då översiktsplaneförslaget fokuserar bebyggelseutvecklingen till serviceorterna. Utöver detta kommer utbyggnaden att vara begränsad

I nollalternativet har kommunen inte identifierat ekosystemtjänster, eller hur de skall utvecklas och bevaras inom kommunen, vilket bedöms som negativt.

Nollalternativet bedöms därmed leda till större negativa konsekvenser än planförslaget.

10.1.6 Förslag på uppföljning och fortsatt arbete

- En tydligare strategi för hur skogen ska skyddas och skötas skulle öka de positiva konsekvenserna av planen. Kommunen bör initiera en dialog med de markägare som har betydande skogsinnehav för att diskutera möjligheter att anpassa skogsbruket till viktiga ekosystemtjänster, inte minst i de tätortsnära skogarna.
- På kommunägd skogsmark (måste ske i samverkan med Malmö stad då de äger den kommunalägda skogsmarken) bör kommunen ställa upp tydliga mål och riktlinjer för ett naturvårdsanpassat skogsbruk. Dessa mål och riktlinjer ska kunna utgöra viktiga villkor vid all upphandling av skogsskötsel.
- Det är viktigt att de nya bebyggelseområdena inte försvårar för befintlig djurhållning eller försvårar att utveckla djurhållning. Beskriv rekommendationer till hur hänsyn ska tas till befintliga djurhållande gårdar, så att inte krav från boende på allergener, lukt och flugor hindrar djurhållning.
- Föreläggande om egenkontroll av potentiella punktkällor av näringsämnen inom lantbruket. Den ökade kunskapen om punktkällor kan därefter ligga till grund för kommunens föreläggande av åtgärder i syfte att minska läckaget.
- Kommunen bör undersöka möjligheten att (lagskydda) grönytor av stor betydelse för luftrening, parkbris, reglering av flöden, dagvattenhantering osv i tätorten

11 AVSTÄMNING MOT MILJÖKVALITETSMÅL

Översiktsplaneförslaget har relaterats till de 16 nationella miljömål som riksdagen har beslutat skall utgöra utgångspunkt för samhällets miljöarbete. I tabellen nedan redovisas alla miljömål. Sammantaget utgör miljömålen en viktig utgångspunkt vid bedömningen av miljökonsekvenser i allmänhet, och i synnerhet vid mer strategiska bedömningar som denna. Miljömålen är dock inte juridiskt bindande, trots att de är beslutade av riksdagen. Miljömålen Hav i balans samt levande kust och skärgård, Storslagen fjällmiljö samt Skyddande ozonskikt berörs inte av översiktsplanen.

För Skåne län finns det ett regionalt miljömålsprogram upprättats. I "Miljömålsprogram för Svedala" har dessa anpassats efter Svedala kommuns förutsättningar och miljöproblem. Åtgärderna följs årligen upp genom kommunens årsredovisning där nämnderna ansvar för uppföljning. De miljömål som prioriteras i Svedala kommun är följande:

- Begränsad klimatpåverkan
- Ett rikt växt och djurliv
- Ingen övergödning
- En god bebyggd miljö

Nedan bedöms de miljömål som har bedömts vara relevanta för översiktsplanen:

Begränsad klimatpåverkan

Halten av växthusgaser i atmosfären ska i enlighet med FN:s ramkonvention för klimatförändringar stabiliseras på en nivå som innebär att människans påverkan på klimatsystemet inte blir farlig.

För att kunna uppnå visionen om att Svedala år 2045 (35 000 invånare) är en kommun där det goda livet går hand i hand med en hållbar utveckling så behöver den fysiska planeringen utformas så att klimatutsläppen når den av klimatforskningen fastställda nivån. En högre andel hållbara transporter skapar förutom minskad klimatpåverkan flera samhällsnyttor så som bättre folkhälsa, effektivare markanvändning, fler ytor för bostäder, minskad översvämningsrisk samt privatekonomiska såväl som samhällsekonomiska fördelar. Svedala kommuns verksamhet ställs om för att bli fossilbränslefri, vilket innebär att kommunfinansierade transporter och byggnader ska drivas med förnybar energi.

Den ökade befolkningmängden bedöms medföra att utsläppen ökar, men med en stärkt kollektivtrafik och fler gång- och cykelstråk inom och mellan tätorter blir det lättare för fler att färdas hållbart. Genom att hela kommunen byggs ut med bredband möjliggörs distansarbete och videomöten. Nybebyggelse ska i första hand placeras där förutsättningar för befintlig eller framtida kollektivtrafik är god. Gång- och cykelvägar till station och busshållplatser ska vara trygga och lättillgängliga. Detta ska leda till att kommuninvånarna väljer tåg, buss eller cykel framför bilen. Kommunen ska verka för en ökad turtäthet på de kollektivtrafiklinjer som bedöms minska bilpendlingen. Nya och upprustade cykelstråk föreslås och är utpekade i översiktsplaneförslaget.

Inriktningen i översiktsplaneförslaget visar att kommunen är på rätt väg för att nå målen i Klimatavtalet. Dock bedöms inte dessa åtgärder vara tillräckliga. För att uppnå klimatavtalet och ett hållbart resande år 2045 ska kollektivtrafik, gång och cykelresor utgöra 85 % och biltransporterna 15 % av det totala antalet resor. För att kunna nå målet krävs bland annat en ytterligare förtätning inom tätorterna inom goda kollektivtrafiklägen och därmed en effektivare markanvändning. Det krävs också en mer utbyggnad av separata GC-vägar för snabb pendlingscykeltrafik samt en parkeringspolicy för kommunen. En del av problematiken av att minska antalet resor inom kommunen, ligger dock utanför kommunens ramar. Förutom fysiska åtgärder krävs också satsningar på attitydförändring. Insatser inom mobility management är

tillvägagångssätt för att få människor att ompröva sina resvanor. En hållbar resandekultur behöver fortsatt stödjas och vidareutvecklas, där kommunen tillsammans med Region Skåne och Trafikverket satsar på de befintliga stråken och utveckla dem.

En större andel godstransport på vatten och järnväg framför vägtransporter ger minskad miljöpåverkan. I översiktsplanen förordas att den fysiska planeringen bör stödja möjligheten för ökade godstransporter på järnväg.

Det anges också att kommunen fortsatt ska hushålla med energi och verka för en ökad användning av förnyelsebar energi. Vid ny bebyggelse tas ett helhetsgrepp gällande energiförbrukning där bl.a. solenergi och lågenergihus främjas.

Planen förordar en struktur där en stor del av den tillkommande bebyggelsen lokaliseras till Svedala, Bara och Klågerup. Detta medför täta och blandade orter vilket ger hög tillgänglighet och litet transportbehov. Föreslagna utvecklingsområden kommer att generera mer biltrafik och leda till ökade utsläpp, men genom att exploateringen är lokaliserad i anslutning till de tre tätorterna motverkas spridd bebyggelse som ökar transportbehoven, och att energilösningarna riskerar att bli mindre effektiva. En utveckling av orterna medför även ett ökat underlag för kollektivtrafik.

Nollalternativet bedöms kunna medföra en något mer spridd bebyggelse, där exploatörens önskemål i större utsträckning får styra. Detta beror på att tydligheten för kriterierna av utvecklingen av landsbygden är otydligare och mer vidlyftigare i nollalternativet än i planförslaget. Detta riskerar att generera ett större transportbehov, att en större andel av resorna sker med bil och en ökad energiåtgång. Detta skulle motverka den utveckling som Svedala kommun eftersträvar.

I gällande översiktsplan (nollalternativet) föreslås ett reservat för snabbspårväg, sk Light-rail, mellan Malmö Central, Bara och Klågerup. Detta reservat har tagits bort i översiktsplaneförslaget, vilket bedöms som

negativt då spårreservatet är en åtgärd som ytterligare skulle kunna medverka till att uppnå målen i Klimatavtalet.

I planförslaget föreslås även ett tågstopp i Börringe station, vilket bedöms vara positivt för miljömålet.

I övrigt bedöms nollalternativet och översiktsplaneförslaget vara likvärdigt.

Frisk luft

Se även bedömning under "Begränsad klimatpåverkan" och kap 12 Miljökvalitetsnormer för luft.

Luften ska vara så ren att människors hälsa samt djur, växter och kulturvärden inte skadas. Svedala kommun har utfört luftmätningar i Svedala tätort. Mätningarna visade att miljökvalitetsnormerna inte överskrids. Mätningar av luftkvaliteten görs inte i dagsläget.

Översiktsplanen bedöms inte leda till att miljökvalitetsnormer för luft överskrids. En växande stad kan dock leda till att biltrafiken ökar och lokalt kan ökad trafik i kombination med förtätning orsaka en försämrad luftkvalitet. Översiktsplanen bedöms dock inte motverka möjligheten att nå målet.

För nollalternativet görs samma bedömning som under Begränsad klimatpåverkan.

Bara naturlig försurning

Se även bedömning under "Begränsad klimatpåverkan".

Försurande utsläpp härrör från transporter, energianläggningar, industri och jordbruk. Översiktsplanen föreslår en utveckling kring de tre tätorterna. Även en utveckling av kollektivtrafik och GC-vägar föreslås. En ökad befolkning medför att andelen trafik ökar inom kommunen. En ökad trafikmängd genererar lokalt högre utsläpp av kväve- och svaveloxid som försurar sjöar och vattendrag. En stor del av allt

försurande nedfall i Sverige har dock förts hit med vindarna från bl a Centraleuropa och Storbritannien.

I dagsläget finns ingenting som tyder på att försurningen inom Svedala kommun skiljer sig nämnvärt från övriga delar av Skåne. Nedfallet av luftburet kväve uppgår årligen till mellan 15 och 20 kg/ha och huvuddelen av nedfallet härrör från andra länder och den internationella sjöfarten. Den beräknade kritiska belastningsgränsen som måste underskridas för att skada inte ska uppkomma ligger på 5 kg/ha och år. Nedfallet av svavel har minskat och ligger i dagsläget på 3-5 kg/ha och år vilket är nivåer som naturen generellt klarar av.

Enligt kommunens miljömålsprogram skall kommunen arbeta för en utbyggnad av kollektivtrafiken och uppmana medborgarna att åka kollektivt. Genom detta kan den inhemska belastningen minskas något. Likaså genom utfasning av oljeuppvärmning såväl inom kommunala fastigheter som hos enskilda fastighetsägare.

Översiktsplanen bedöms medverka till att miljömålet kan nås genom dess satsningar på kollektivtrafik och fler gång- och cykelstråk. Planens förtätande utbyggnadsstrategi bedöms också verka för att miljömålet kan uppfyllas.

Vad gäller nollalternativet, se bedömningen under "Begränsad klimatpåverkan".

Giftfri miljö

Förekomsten av ämnen i miljön som har skapats i eller utvunnits av samhället ska inte hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden. Halterna av naturfrämmande ämnen är nära noll och deras påverkan på människors hälsa och ekosystemen är försumbar. Halterna av naturligt förekommande ämnen är nära bakgrunds nivåerna.

Enligt översiktsplanen skall Svedala kommun fram till år 2018, uppnå minst 50 % ekologiska och/eller närproducerade livsmedel.

Genom att nya bostäder och verksamhetsområden föreslås, ökar andelen hårdgjord yta i kommunen. Dagvattenfrågan är en viktig fråga för att vattnet inte skall gå direkt till känsliga miljöer, till exempel vattendrag utan någon som helst naturlig rening. En osäkerhet råder om hur miljögifter och dess rörlighet påverkas av kommande klimatförändringar och dess sekundära effekter.

Om bebyggelse uppförs på mark som tidigare använts för verksamheter kan sanering av marken behövas. Marksanering bedöms bidra till målet "giftfri miljö". I övrigt bedöms miljömålets uppfyllelse inte påverkas av planen.

I nollalternativet kommer troligen eventuella saneringar ta längre tid eller inte bli gjorda, vilket motverkar målet till viss del. För övrigt görs samma bedömning för nollalternativet.

Säker strålmiljö

Människors hälsa och den biologiska mångfalden ska skyddas mot skadliga effekter av strålning. I planen anges att man ska kartlägga lågstrålande områden i kommunen. I övrigt bedöms miljömålets uppfyllelse inte påverkas av planen eller nollalternativet.

Ingen övergödning

Halterna av gödande ämnen i mark och vatten ska inte ha någon negativ inverkan på människors hälsa, förutsättningar för biologisk mångfald eller möjligheterna till allsidig användning av mark och vatten.

Svedala kommun är beläget mitt i det skånska jordbrukslandskapet. I det moderna lantbruket används gödsel i såväl det konventionella som ekologiska lantbruket för att säkerställa en god skördenivå. En betydande del av den fosfor och kväve som når sjöar och vattendrag härrör från lantbruket, även om enskilda avlopp och kommunala avloppsreningsverk också är bidragande faktorer och står för ca 10 % av utsläppen. Det största vattendraget inom Svedala kommun är Segeån

och därför kan Segeån användas som en referens för vattenpåverkan inom kommunen. Tillförseln av fosfor och kväve till Segeån visar på en minskande trend, även om årstransporterna fluktuerar. Läckaget är i hög grad väderberoende vilket kan förklara de tillfälliga årliga variationerna. Det kommunala avloppsreningsverkets tillförsel av näringsämnen till Segeån minskar och utgör mindre än 2 % av de totala utsläppen. De enskilda avloppen inom Segeåns avrinningsområde släpper ut ca 2,5 gånger mer fosfor än reningsverket men endast en femtedel av kvävet. Den huvudsakliga tillförseln av närsalter härstammar från jordbruket.

I översiktsplanen föreslås ett grönstråk längs med Segeån. Ett grönstråk längs ån bidrar till att minska läckaget av näringsämnen från jordbruket. Med utbyggnaden samlad till de tre orterna kan den allra största delen av nybebyggelsen anslutas till kommunalt VA.

Den största källan till luftutsläpp av gödande kväveoxider är vägtrafiken (40%). En större andel hållbara transporter är avgörande för att nå målet om ingen övergödning. Översiktsplanen innehåller satsningar som gynnar målet om hållbara transporter såsom tågtrafik, kollektivtrafik samt gång- och cykeltrafik.

I nollalternativet kan det finnas risk för fler bostadsetableringar utanför tätorter och kommunalt VA-område, vilket kan leda till fler enskilda avlopp eller mindre reningsverk. Det finns också risk att dagvattenhanteringen inte beaktas i planeringen på samma sätt som med översiktsplanen. Tillsammans innebär det risk för större utsläpp av föroreningar och näringsämnen, vilket kan leda till negativa konsekvenser för vattenkvaliteten och naturvärden i vattenmiljön.

Levande sjöar och vattendrag

Sjöar och vattendrag ska vara ekologiskt hållbara och deras variationsrika livsmiljöer ska bevaras. Naturlig produktionsförmåga, biologisk mångfald, kulturmiljövärden samt landskapets ekologiska och vattenhushållande funktion ska bevaras, samtidigt som förutsättningar för friluftsliv värnas.

I Svedala kommun finns en del vattendrag som är i behov av restaurering då de i dagsläget är i dåligt skick på grund av utebliven hävd eller påverkan av utdikning. För att bevara eller öka den biologiska mångfalden krävs att naturmiljöer skapas eller restaureras. Exempel på sådana åtgärder är kalkfuktängar, strandängar, amader m.m. Trenden med ökande nederbörd i framtiden ställer därför krav på avrinningssystemen. Inom Svedala kommun avrinner huvuddelen av regnvattnet till Segeå.

Svedala kommun arbetar redan i dagsläget aktivt med att vid nybyggnation anlägga dammar och utjämningsmagasin för att så långt det är möjligt säkerställa att områdena ska klara ett så kallat hundraårsregn. I äldre bebyggelse kan det vara svårt att i efterhand anlägga system för vattenomhändertagande eller dimensionera om befintliga rörledningar utan att orsaka väsentlig olägenhet på infrastrukturen och samhället. Inom Svedala kommun pågår arbetet med att ta fram olika lösningar för att anpassa samhället till ökande nederbördsmängder och vid nybyggnation tas det hänsyn till hundraårsregn så att byggnader och infrastruktur klarar detta. Svedala kommun klarar i dagsläget av de krav på rening som har ålagts kommunen och kommer även fortsättningsvis att arbeta för att klara av de krav som ställs på rening.

Se ovanstående bedömning av Ingen övergödning. Mer insatser behöver dock göras för att förbättra vattenkvaliteten i sjöar och vattendrag. Översiktsplanen bedöms bidra till målet.

Nollalternativet bedöms kunna medföra en något mer spridd bebyggelse, där exploatörens önskemål i större utsträckning får styra. Detta kan bero på att tydligheten för kriterierna av utvecklingen av landsbygden är otydligare och mer vidlyftigare i nollalternativet än i planförslaget. Detta riskerar att generera ett större transportbehov, att en större andel av resorna sker med bil och en ökad energiåtgång. Detta skulle motverka den utveckling som Svedala kommun eftersträvar.

Grundvatten av god kvalitet

Grundvattnet ska ge en säker och hållbar dricksvattenförsörjning samt bidra till en god livsmiljö för växter och djur i sjöar och vattendrag.

Tillgången till dricksvatten bedöms täcka vattenbehovet till följd av den tänkta befolkningsökningen fram till 2045. Enligt översiktsplanen är kommunen positiv till en minskad vattenförbrukning för att hushålla med vattenresurserna. Vid utbyggnad av nya områden kan det krävas att befintligt ledningsnät förstärks. För större enskilda dricksvattentäkter och samfälligheter ska kommunen enligt Vattenmyndighetens åtgärdsprogram för södra Östersjön se till att dessa vattentäkter har ett långsiktigt skydd som säkrar vattenkvaliteten. I kommunen finns två täkter som ingår i detta krav.

För närvarande pågår arbete med ett nytt förslag till vattenskyddsområde för Alnarpsströmmen, mellan Bara och Klågerup. Detta är ett led i att säkra kommunens tillgång på grundvatten. Positiva konsekvenser bedöms uppstå.

Översiktsplanen bedöms inte motverka att miljömålet uppfylls. För nollalternativet görs samma bedömning.

Myllrande våtmarker

Våtmarkernas ekologiska och vattenhushållande funktion i landskapet ska bibehållas och värdefulla våtmarker bevaras för framtiden.

Ekologgruppen har utrett förutsättningar för restaurering och anläggning av våtmarker och dammar runt Svedala, daterad 2009-02-06. Utredningarna visar områden som bör undantas från exploatering då byggnader, mark och anläggningar riskerar att ta skada vid framtida översvämningar. Utredningen har utgjort underlag för utpekandet av utvecklingsområden i Svedala kommunen, vilket ha medför att de områden som pekas ut inte kommer konflikt med områden som förväntas översvämmas.

I översiktsplanen pekas områden ut som vid behov kan översvämmas. Dessa områden kan bidra till en ökad biologisk mångfald inom kommunen och är ett led att arbeta med Segeå-projektet, där målet är att bevara befintliga våtmarker och att skapa nya där så är möjligt. Vid exploatering i anslutning till de i översiktsplanen utpekade våtmarkerna, ska särskild hänsyn tas till våtmarkerna. Påverkan på våtmarkerna ska om möjligt undvikas vid exploatering. Översiktsplanen bedöms medverka till att miljömålet uppfylls.

För nollalternativets bedömning, se under Levande sjöar och vattendrag samt ingen övergödning.

Levande skogar

Skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras samt kulturmiljövärden och sociala värden värnas.

Se bedömning under kap 10 Ekosystemtjänster och Areella näringar.

Ett rikt odlingslandskap

Odlingslandskapets och jordbruksmarkens värde för biologisk produktion och livsmedelsproduktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden och kulturmiljövärdena bevaras och stärks. Se bedömning under kap 10 Ekosystem och Areella näringar.

God bebyggd miljö

Genom noggrann planering av utbyggnadsområden med hänsyn till kollektivtrafik, natur- och kulturvärden och krav på miljöanpassad byggt teknik, kan framtida miljöproblem förebyggas.

Enligt det nationella miljömålet ska "Städer, tätorter och annan bebyggd miljö utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden ska tas till vara och utvecklas. Byggnader och anläggningar ska lokaliseras och

utformas på ett miljöanpassat sätt så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas."

Målet "God bebyggd miljö" innehåller komplexa problemställningar och flera möjliga lösningar på ett flertal olika områden. Vid nybyggnation ställs krav på "giftfria" byggvaror hos byggleverantörer motsvarande t ex BASTA-kraven (IVL Svenska Miljöinstitutet och Sveriges Byggindustrier). Miljömålsprogrammets åtgärder är;

- Hushållning med åkermark
- Kompensationsåtgärder vid exploatering
- Vatten- och avloppsplaner
- Planarbetets anpassning till ökande nederbördsmängder
- Energisnålt byggande
- Planering för förnyelsebar energiproduktion
- Infrastruktur för gång- och cykeltrafik
- Kulturminnesvård i nya planer
- Bullerfria områden
- Bevarande av grönområden i nya planer

Även i detta miljömål är fler hållbara transporter en förutsättning för att uppnå målet. Mindre behov av trafikytor medger en bättre hushållning med åkermark, mindre dagvattenmängder, lägre risk för översvämningar då behovet av hårdgjorda ytor minskas, mer utrymme för gång- och cykeltrafik samt fler bullerfria grönområden.

Ett nytt kulturmiljöprogram har tagits fram för tätorterna Svedala, Bara och Klågerup 2017, som ska fungera som underlag vid arbete med detaljplaner, områdesbestämmelser och bygglovsprövningar.

I översiktsplanen anges att vid nyexploatering ska hänsyn tas till störande buller. Riktlinjer för omgivningsbuller finns för väg-, spår-, flygtrafik, industri och annat verksamhetsbuller.

Precis som buller kan även vibrationer påverka människors hälsa. Trafik på järnväg och väg, främst godstrafik, kan ge upphov till störningar och obehag för dem som bor nära spåret eller vägen. Vibrationerna är mest påtagliga över lösa jordar, oftast leror. Trafikverket har riktvärden för vibrationer som anses vara en god miljö och ska uppnås vid byggande av bostäder och vårdlokaler.

Ingen mast ska placeras så att den kan falla på en enskild bostadstomt, skolfastighet eller förskola. Det är även viktigt att master placeras så att stads- och landskapsbilden med karaktärsbärande element som till exempel kyrkor inte störs. Försiktighetsprincipen ska tillämpas vid placering av nya master i förhållande till bostäder och skolor.

Kommunen ska verka för att olika teleoperatörer samlokaliseras i befintliga och nya master. Försiktighetsprincipen ska tillämpas vid ansökan om nybyggnation av bostäder och skolor intill mobilsändare och kraftledningar. Motsvarande bör gälla vid uppförande av nya kraftledningar och mobilsändare. Försiktighetsprincipen innebär bland annat att man bör sträva efter att vid planering av nya el-anläggningar och byggnader utforma och placera dessa så att exponeringen av elektromagnetiska fält minimeras. Strålskyddsmyndigheten är tillsynsmyndighet och är den myndighet som ska fastställa gränsvärden för exponering av elektriska och magnetiska fält.

Vid all planering och nyetablering ska hänsyn tas till skyddsavstånd avseende risker. Det kan till exempel gälla buller från industri eller andra verksamheter eller transporter av farligt gods.

Inom ett avstånd av 200 meter på var sida från huvudledning för naturgas kan tillkommande bebyggelse eller annan ändring av markanvändningen vara olämplig med hänsyn till gasledningen. Prövning av bygglov bör i dessa områden ske i samråd med ledningsägaren.

Tillsammans arbetar man med positivt resultat för en ökad återvinning av avfall vid återvinningscentralerna. Det insamlade matavfallet används för biogasproduktion. Infört 8-fackssortering förväntas leda till en ytterligare förbättrad materialåtervinning.

Exploatering och utbyggnader ska i första hand förläggas i befintliga och framtida kollektivtrafikhärlägen. Vid exploatering på jordbruksmark ska bebyggelsen vara tät och yteffektiv.

Planens syfte är att skapa en god bebyggd miljö och bedöms sammantaget bidra till målet, förutsatt att planens riktlinjer och de sektorsspecifika utredningar som planen hänvisar till tillämpas.

Sammabedömning görs för nollalternativet som för planförslaget.

Ett rikt växt- och djurliv

Biologisk mångfald är en förutsättning för livet på jorden. Den variation som finns i naturen av biotoper, arter och gener samverkar och gör nytta för ekosystemet genom att till exempel rena vatten och luft, binda jorden och pollinera våra grödor.

I översiktsplanen anges att utgångspunkten bör vara att vid utveckling av nya eller befintliga bostadsområden ska den biologiska mångfalden bevaras eller i största mån kompenseras vid negativ påverkan av exploateringen.

Planens strategi med att expansionen skall ske i anslutning till Svedala, Klågerup och Bara samt i anslutning till samlad bebyggelse innebär att stora områden kan lämnas oexploaterade, vilket bland annat gynnar den biologiska mångfalden. Planen anger riktlinjer som bidrar till att bevara och stärka värdefulla natur- och kulturmiljöer. Planen bedöms bidra till målet.

Skillnaderna avseende konsekvenser för naturmiljö, hushållning med mark samt friluftsliv och rekreation mellan planförslaget och nollalternativet är små. Nollalternativet bedöms dock leda till en sämre

möjlighet för kommunen att styra bebyggelseutvecklingen och en mer spridd bebyggelse, vilket kan leda till att fler och mer svårlösta konflikter med naturvärden, rekreatiomsområden och jord- och skogsbruksmark. Nollalternativet bedöms därmed leda till större negativa konsekvenser än planförslaget för dessa aspekter.

12 AVSTÄMNING MOT MILJÖKVALITETSNORMER

Den 1 januari 1999 trädde miljöbalken i kraft och därmed introducerades ett nytt verktyg i det svenska miljöarbetet. Miljökvalitetsnormer (MKN) har fastställts inom svensk lagstiftning bland annat som en anpassning av EU:s ramdirektiv för luftkvalitet och vidhängande dotterdirektiv till svenska förhållanden och med avsikt att skydda människors hälsa. En miljökvalitetsnorm ska fastställas utifrån vad människan kan utsättas för utan fara för olägenheter av betydelse, och/eller vad miljön kan belastas med utan fara för påtagliga olägenheter. En norm kan till exempel gälla högsta eller lägsta tillåtna halt av ett visst ämne i luft/vatten/mark eller av en indikatororganism i vatten.

Miljöbalken ställer krav på åtgärder i de fall MKN överskrids. Inga nya utsläppstillstånd kan ges då MKN överskrids, och de gällande tillstånden för anläggningar vars utsläpp i betydande grad bidrar till överskridandet kan bli föremål för omprövningar. Om genomförandet av en ny detaljplan leder till att MKN överskrids kan den inte vinna laga kraft.

För närvarande finns miljökvalitetsnormer för luft, buller, fisk- och musselvatten och för vatten och vattenförekomst.

12.1 MILJÖKVALITETSNORMER FÖR FISK- OCH MUSSELVATTEN

Svedala kommun berörs inte av miljökvalitetsnormen.

12.2 MILJÖKVALITETSNORMER FÖR BULLER

Miljökvalitetsnormer regleras i 5 kap. miljöbalken och i anslutande förordningar. Miljökvalitetsnormen för buller gäller omgivningsbuller från alla vägar, järnvägar, flygplatser, tillståndspliktiga hamnar samt vissa större, utpekade industrigrenar i kommuner med mer än 100 000 invånare. Miljökvalitetsnormen gäller även för större vägar, järnvägar och flygplatser i hela landet.

Miljökvalitetsnormen är att det ska eftersträvas att omgivningsbuller inte medför skadliga effekter på människors hälsa. Genom kartläggning och åtgärdsprogram ska det eftersträvas att omgivningsbuller inte medför skadliga effekter på människors hälsa. Miljökvalitetsnormer ska enligt plan- och bygglagen följas vid planläggning.

Då kommunen har färre än 100 000 invånare, omfattas inte Svedala kommun av miljökvalitetsnormerna för buller. Detta är dock ingen anledning att inte beakta gällande riktvärden för buller i samband med den fysiska planeringen. Översiktsplanens möjligheter att uppfylla bullervärdena beror i stor utsträckning på skyddsavstånd till bullerkällor och utformning av bullerskyddsåtgärder. Buller bör beaktas och hanteras vid framtida detaljplanläggning.

12.3 MILJÖKVALITETSNORMER FÖR VATTEN OCH VATTENKVALITET

EU antog år 2000 Vattendirektivet med syftet att skapa enhetliga rättsliga ramar kring vatten. Arbetet med vattenförvaltning drivs i Sverige i sex årscykler där Vattenmyndigheten i början av varje cykel beslutar om Förvaltningsplan, Miljökvalitetsnormer (MKN) och Åtgärdsprogram. MKN för vatten är kvalitetskrav för ytvatten och grundvatten och innebär för Vattenförekomsterna (Segeån med biflöden och sjöarna) i Svedala kommun att god ekologisk och kemisk status ska uppnås senast 2027. Svedala kommuns vattenförekomster har 2015 klassats av Vattenmyndigheten till dålig eller otillfredsställande status.

Åtgärdsprogrammet (ÅP) för vatten talar om vilka åtgärder som behöver genomföras av myndigheter, länsstyrelser och kommuner för att miljö kvalitetsnormerna ska följas. En av åtgärderna som riktar sig till kommunerna innebär att kommunen ska genomföra sin översikts- och detaljplanering samt prövning enligt plan- och bygglagen så att den bidrar till att miljö kvalitetsnormerna för vatten ska kunna följas. I översiktsplanen anges övergripande strategier och riktlinjer för kommande planering, lovgivning och tillståndsprövning. I översiktsplanen, görs även avvägningar och prioriteringar mellan olika anspråk som finns på mark- och vattenområden.

Kommunen har ett planerings- och tillsynsansvar för vattenresurserna och är därför en viktig part i vattenförvaltningen. Svedala kommun måste anpassa den fysiska planeringen efter den status som finns på yt- och grundvattenförekomster för att kunna bidra till att uppnå målet god vattenstatus. Genom ett antal faktorer kan kommunen påverka vattenkvaliteten i kommunen:

- Ytor för fördröjning samt lokalt omhändertagande av dagvatten i samband med planering av nya områden för bostäder och verksamheter.
- Utbyggnad av kommunalt avloppsnät.
- Reningsverkens beskaffenhet och kapacitet.
- God dialog med jord- och skogsbrukets företrädare kring användning av gödningsmedel och pesticider.

I enlighet med ÅP har Svedala kommun upprättat en VA-plan och dagvattenplan. För närvarande håller kommunen på att upprätta en handlingsplan. Kommunen behöver också säkerställa minskade utsläpp från enskilda avlopp och ett långsiktigt skydd för den nuvarande och framtida dricksvattenförsörjningen, samt prioritera sin tillsyn så att MKN för vatten kan följas.

Översiktsplanen bedöms medverka till en förbättring av miljö kvalitetsnormerna för vatten och vattenförekomst inom kommunen, då ett antal ställningstaganden och beskrivningar anges för att förbättra

vattenkvaliteten inom kommunens gränser. Ställningstagandena visar att kommunen är på rätt väg, men det krävs en stor insats och ytterligare åtgärder än de som omnämns i översiktsplanen för att kunna öka vattenkvaliteten i vattenförekomsterna. Dessa åtgärder ligger inte heller inom kommunala ramar, utan även regionalt och nationellt. Förbättrad vattenstatus i kommunens vattendrag ger även positiva effekter för havet som recipient.

De ställningstaganden som är gjorda inom översiktsplaneförslagets ramar visar på att föreslagen exploatering inte motverkar miljö kvalitetsnormerna för vatten och vattenkvalitet. Angiven exploatering bedöms inte försämra statusen i vattendragen, utan kan i stället medverka till åtgärder kan anläggas i samband med utbyggnaden som kan förbättra statusen för vattenförekomsterna inom kommunen.

För bedömning av nollalternativet, se kap. 7.3.4.

12.4 MILJÖKVALITETSNORMER FÖR LUFT

Miljö kvalitetsnormer för luft finns för ämnena Kvävedioxid, Kväveoxider, Svaveldioxid, Metaller, Partiklar (PM10 och PM2,5), Bensen (tillhör gruppen VOC), Kolmonoxid, Ozon och Bens(a)pyren. Städer med färre än 100 000 invånare berörs inte av miljö kvalitetsnormen för luft. Det bedöms ändå vara av vikt att bedöma översiktsplaneförslagets påverkan på MKN för luft.

Enligt mätningar från Skånes luftvårdsförbund uppgår de totala utsläppen av kväveoxider i Svedala kommun till 354 ton/år och utgör 2,1 % av det totala utsläppet i Skåne län. Det totala kväveoxidutsläppet per capita (17 kg) i kommunen ligger högre än genomsnittet i länet (13 kg). Som i de flesta kommuner i Skåne är vägtrafiken den dominerande utsläppskällan för kväveoxider. Men i Svedalas kommun är även flygtrafikens bidrag, i form av utsläpp från arbetsmaskiner, relativt hög och uppgår till 22 % av kväveoxidutsläppen inom kommunen.

De totala utsläppen av partiklar i kommunen uppgår till 116 ton/år och utgör 3,5 % av det totala utsläppet inom Skåne län. Det totala partikelutsläppet per capita (6 kg) i Svedala ligger mycket högre än genomsnittet i länet (3 kg). För utsläpp av partiklar är småskalig uppvärmning den dominerande utsläppskällan i Svedalas kommun.

Beräknade halter (årsmedelvärde) av kvävedioxid ligger på 9 g/m³ i Svedalas tätort (urban bakgrund) och 5-7 g/m³ på landsbygden. Halten intill E65:an är något högre. De beräknade halterna i tätorten motsvarade uppmätt värde, från mätningen av urban bakgrundshalt som gjordes under nov-dec 2014. Även beräknad halt för gatumiljö (Kyrkogatan) i Svedalas tätort motsvarade uppmätt värde. Då både uppmätta och beräknade halter ligger långt under normen och den undre utvärderingströskeln krävs inga uppföljande mätningar av kvävedioxid inom den närmsta framtiden.

Den totala kväveoxidhalten i kommunen har olika geografiskt ursprung. En procentuell fördelning mellan långväga (internationellt), regionalt (Skåne med omnejd) och lokalt (kommunen) bidrag, har uppskattats för hela kommunen, baserat på den beräknade kväveoxidhalten vid mätplatsen (idrottsplatsen) för urban bakgrundshalt i Svedalas tätort. I Svedalas kommun kommer 47 % av halten från kommunens egna närområden, 15 % kan härledas från övriga Skåne, omkringliggande sjöfart, Själland och grannlänen medan 38 % beräknas till ett långväga bidrag, bortom ovanstående områden, den s.k. bakgrundshalten.

Beräknade halter (årsmedelvärde) av partiklar (PM₁₀) ligger på 14 g/m³ i Svedalas tätort (urban bakgrund) och 13 g/m³ på landsbygden. Något högre halter 16-18 g/m³ finns närmast motorvägen (E65) och i närhet till småskalig uppvärmning, dvs fastigheter med egen uppvärmning i form av värmepannor, fram för allt ute på landsbygden. Halterna ligger under normen samt den nedre utvärderingströskeln. Inga mätningar av partiklar har genomförts inom kommun vilket gör det svårt att utvärdera resultatet. Bedömningen är dock att partikelhalterna är så pass låga att inga uppföljande mätningar är nödvändig inom den närmsta framtiden.

Region Skåne har antagit ett mål om att kollektivtrafikens andel år 2030 ska vara minst 40 procent av andelen bilresor. År 2050 är det föreslagna målet att cirka en tredjedel av alla resor i Skåne år 2050 görs med kollektivtrafik, en tredjedel med bil och en tredjedel till fots eller cykel. Detta arbetar även Svedala kommun för utifrån lokala förutsättningar.

Den ökade befolkningmängden bedöms medföra att utsläppen ökar, men med en stärkt kollektivtrafik och fler gång- och cykelstråk inom och mellan tätorter blir det lättare för fler att färdas hållbart. Svedala kommun är en attraktiv kommun genom sin stationsnära placering vid Ystadbanan med goda hållbara kommunikationer. Genom att planera för resor med kollektivtrafik, gång eller cykel framför biltrafik kan tillgängligheten stärkas på ett hållbart sätt. För att uppnå klimatavtalet och ett hållbart resande år 2045 utgör kollektivtrafik, gång och cykelresor 85 % samt biltransporterna 15 % av det totala antalet resor. Det är mycket viktigt med en attraktiv kollektivtrafik till Malmö Airport. I ett första skede skapas en busslinje Hyllie-Malmö Airport. På längre sikt är Sturupspendeln en länk till det regionala tågsystemet via Ystadbanan. Kollektivtrafiken inom kommunen ska fortsätta utvecklas. I översiktsplanen har ett reservat föreslagits för Sturupspendeln, vilket bedöms vara i linje med målet att minska biltransporterna.

Översiktsplanen koncentrerar utbyggnadsområdena i huvudsak till de tre tätorterna Bara, Klågerup och Svedala. Detta medför att orterna stärks och underlag för kollektivtrafik ökar. Effekten blir att förutsättningarna ökar för att fler kommuninvånare väljer gång, cykel och kollektivtrafik före bilen. För utbyggnadsområden som ligger i utkanten av orterna kan dock avståndet till centrum medföra ett ökat bilanvändande i jämförelse med boende i direkt centrum, men områdena ligger dock centrumnära, vilket innebär att de boende förhoppningsvis väljer gång, cykel och kollektivtrafik framför bil. I översiktsplanen anges att kommunen skall arbeta för goda förutsättningar för att åka kollektivt och för säkra GC-vägar.

Den dagliga pendlingen till och från Svedala är omfattande. De flesta pendlar till arbetsplatser i Malmö, Lund och Köpenhamn. När pendlingen till Svedala från Malmöregionen ökar blir flödet jämnare och kapaciteten hos kollektiva transportmedel kan utnyttjas på ett effektivare sätt. Fler arbetsplatser krävs då i kommunen, vilket ligger i linje med översiktsplanens intentioner.

Enligt översiktsplanen är Svedala kommun positiv till en ökad fossilfri energianvändning och en ökad energieffektivisering. Den framtida energiförsörjningen ska vara långsiktig och baseras på förnyelsebara energikällor såsom biobränsle och solvärme.

Översiktsplanen bedöms inte leda till att miljö kvalitetsnormer för luft överskrids. En växande stad kan dock leda till att biltrafiken ökar och lokalt kan ökad trafik i kombination med förtätning orsaka en försämrad luftkvalitet.

Nollalternativet bedöms kunna medföra en något mer spridd bebyggelse, där exploatörens önskemål i större utsträckning får styra. Detta kan bero på att tydligheten för kriterierna av utvecklingen av landsbygden är otydligare och mer vidlyftigare i nollalternativet än i planförslaget. Detta riskerar att generera ett större transportbehov, att en större andel av resorna sker med bil och en ökad energiåtgång. Detta skulle motverka den utveckling som Svedala kommun eftersträvar.

I gällande översiktsplan (nollalternativet) föreslås ett reservat för snabbspårväg, sk Light-rail, mellan Malmö Central, Bara och Klågerup. Detta reservat har tagits bort i översiktsplaneförslaget, vilket bedöms som negativt då spårreservatet är en åtgärd som ytterligare skulle kunna medverka till att uppnå målen i Klimatavtalet.

I övrigt bedöms nollalternativet och översiktsplaneförslaget vara likvärdigt.

13 SAMLAD BEDÖMNING

13.1 MILJÖMÄSSIG, SOCIAL OCH EKONOMISK HÅLLBARHET

Planen har flera övergripande ställningstaganden och inriktningar som ger förutsättningar för miljömässig, social och ekonomisk hållbarhet. Planen bygger vidare på utveckling i befintliga orter och förtätning av dessa, med ett effektivt resursutnyttjande där redan ianspråktagen mark kan nyttjas effektivare. Tillväxt i befintliga orter innebär att man kan ta tillvara redan gjorda investeringar och bygga vidare på redan exploaterade områden. Därigenom finns möjlighet att utveckla orter både socialt och ekonomiskt. Att stärka orter som ligger väl till för en effektiv kollektivtrafik innebär att man tar till vara potential för hållbara transporter.

I huvudsak tar planen tillvara utveckling i viktiga transportstråk, och områden med närhet till kollektivtrafik. Planen strävar även i övrigt för att ta tillvara på potential för hållbara resor, med en utveckling av gång- och cykelvägnätet. De övergripande inriktningarna kan ge positiva resultat för att begränsa klimatpåverkan, minska störningar för människor i bebyggda miljöer liksom positiva konsekvenser när orter utvecklas socialt och ekonomiskt.

Konsekvenserna är i hög grad kopplade till hur planen genomförs i praktiken, d.v.s. hur planen tolkas och i vilken mån som olika projekt genomförs med hållbarhet som centrala mål eller lyckas med anpassningar för att begränsa påverkan. Om principen med att förtätas inte kan hållas så kan spridd bebyggelse leda till mindre hållbara resor och behov av utbyggnad av infrastruktur med ekonomiska och miljömässiga konsekvenser som följd. I huvudsak har planens utformats på ett sätt som inte hamnar i konflikt med kommunens natur-, kultur-, landskaps- och friluftslivsvärden. Samtidigt finns det vissa utpekade områden för exploatering som ligger i eller i direkt anslutning till områden med utpekade värden. I MKB har det redogjorts vilka sådana områden

som innebär en risk för negativa konsekvenser på utpekade värden. Flera utvecklingsområden berörs av olika utpekade värden och beroende på hur de föreslagna exploateringarna kan anpassas till värdena kan positiva eller negativa konsekvenser uppstå.

Att planen och kommunens invånare värderar natur-, kultur- och landskapsvärden i hög grad ger stora förutsättningar för utvecklande av dessa värden. Näringslivet i form av turistföretag och jordbruksföretag är viktiga parter i bevarande och nyttjande av dessa värden. Det bedöms finnas en stor potential att förvalta dessa värden genom en levande landsbygd och det visar planen en stor medvetenhet om.

13.2 PÅVERKAN PÅ RIKSINTRESSEN OCH MILJÖKVALITETSNORMER

13.2.1 Riksintressen

Översiktsplaneförslaget medför intrång i riksintresseområde för naturmiljö enligt 3 kap miljöbalken (Backlandskapet söder om Romeleåsen). Kärnområdena för riksintresse naturmiljö har av länsstyrelsen och kommunen definierats som områden för naturreservat, Natura 2000 samt de högst klassade områdena i länsstyrelsens och i kommunens naturvårdsprogram eller rekreatiomsområden. Dessa kärnområden utgör värdet i riksintresset, och berörs inte av exploateringen.

För Torupsområdet har ett riksintresseanspråk för friluftsliv enligt 3 kap 6 § MB föreslagits av Naturvårdsverket. Svedala kommun anser att riksintresset utbredning är för stort och påverkar kommunens planerade utveckling. Kommunen anser att området bör begränsas till det i Svedala kommuns översiktsplan angivna kärnområde för rekreation. Eftersom det är där de högkvalitativa natur- och kulturvärdena finns med såväl friluftsanläggningar som Natura 2000-områdena Torup och Yddinge. Inga utvecklingsområden i översiktsplaneförslaget berör dessa områden med kärnvärden, och inga nämnvärda negativa konsekvenser bedöms uppstå.

Riksintresse för rörligt friluftsliv regleras i miljöbalken 4 kap 2§ och utpekas av Naturvårdsverket. Delar av översiktsplanen berör Sjö- och åslandskapet vid Romeleåsen i Skåne. Riksintresset bedöms inte påverkas nämnvärt av översiktsplaneförslaget. Översiktsplanens inställning är att fortsätta ge fler människor tillgång till friluftaktiviteter samt att utveckla besöksnäringen. Önskvärda satsningar är en fortsatt utbyggnad av vandringsleder, ökad tillgängligheten och parkeringsmöjlighet till sjöarna för fiske, bad och paddling, fler rid- och cykelvägar, fler lokaler för kultur samt utvecklat utbud av service till besökare. Översiktsplanens inställning följer riksintresseområdets intentioner.

Översiktsplaneförslaget bedöms kunna påverka ett riksintesseområde för kulturmiljö (Görslov-Bara m.m.) negativt, då centrala värden för riksintresset kopplat till storgårdens stordriftslandskap bedöms kunna påverkas. I dagsläget är kunskapsläget alltför begränsat för att kunna avgöra påverkans art på riksintesseområdet och om påtaglig skada uppstår.

13.2.2 Miljökvalitetsnormer för vatten

Den största inverkan på miljökvalitetsnormer för vatten enligt vattenförvaltningen har planens ställningstagande att ytor har avsatts för fördröjning samt lokalt omhändertagande av dagvatten i samband med planering av nya områden för bostäder och verksamheter. Inriktningen är positiv för att begränsa övergödning av kommunens ytvatten. Översiktsplanen bedöms medverka till en förbättring av miljökvalitetsnormerna för vatten och vattenförekomst inom kommunen, då ett antal ställningstaganden och beskrivningar anges för att förbättra vattenkvalitén inom kommunens gränser. Ställningstagandena visar att kommunen är på rätt väg, men det krävs en stor insats och ytterligare åtgärder än de som omnämns i översiktsplanen för att kunna öka vattenkvalitén i vattenförekomsterna. Dessa åtgärder ligger inte heller inom kommunala ramar, utan även regionalt och nationellt. De ställningstaganden som är gjorda inom översiktsplaneförslagets ramar visar på att föreslagen exploatering inte motverkar

miljökvalitetsnormerna för vatten och vattenkvalitet. Angiven exploatering bedöms inte försämra statusen i vattendragen, utan kan i stället medverka till åtgärder kan anläggas i samband med utbyggnaden som kan förbättra statusen för vattenförekomsterna inom kommunen.

13.3 SAMMANFATTANDE KONSEKVENSBEDÖMNING

Nedan följer sammanfattande tabeller över konsekvensbedömningen.

Ekologisk hållbarhet	Översiktsplaneförslaget	Nollalternativet
Klimat, transport och energi	Små negativa konsekvenser	Små negativa konsekvenser
Naturvärden, hushållning med naturresurser, rekreation och friluftsliv	Små negativa konsekvenser	Måttligt negativa konsekvenser
Vatten	Inga eller obetydliga negativa konsekvenser	Små negativa konsekvenser
Kulturvärden	Måttligt negativa konsekvenser	Små måttliga negativa konsekvenser
Hälsa	Små negativa konsekvenser	Små negativa konsekvenser
Ekosystemtjänster	Små negativa konsekvenser samt positiva konsekvenser för vissa aspekter	Måttligt negativa konsekvenser

Social hållbarhet	Översiktsplaneförslaget	Nollalternativet
Hälsa, trygghet och säkerhet	Måttligt positiva konsekvenser	Små positiva konsekvenser
God boendemiljö	Små positiva konsekvenser	Små positiva konsekvenser
Möjlighet till utbildning och försörjning	Måttligt positiva konsekvenser	Små positiva konsekvenser
Samhörighet och identitet	+	Ingen bedömning utförd
Demokrati och delaktighet	+	Ingen bedömning utförd

Ekonomisk hållbarhet	Översiktsplaneförslaget	Nollalternativet
Näringsliv	Små positiva konsekvenser	Små negativa konsekvenser
Markanvändning och utbyggnad	Små positiva konsekvenser	Ingen bedömning utförd
Samhällsekonomisk nytta och kostnad	Ingen bedömning utförd	Ingen bedömning utförd

13.4 MÅLUPPFYLLELSE OCH MÅLKONFLIKTER

13.4.1 Potentiella målkonflikter

Planens övergripande strategier och riktlinjer visar på goda intentioner och höga ambitioner att uppnå en hållbar utveckling. Den föreslagna markanvändningen följer dessa intentioner.

Planen redovisar vissa målkonflikter som finns mellan olika ambitioner som kan vara svåra att förena. Många målkonflikter hanterats i planen och bör hanteras i den fortsatta planeringen, men i några fall bör målkonflikterna fortsatt hanteras. Det gäller t ex den konflikt som finns mellan att staden växer och Trafikverkets riksintresseanspråk för en ny parallellbana år 2013 för Malmö Airport. Om riksintresseanspråket skulle fastställas, bör kommunen redovisa vilka konsekvenser detta får för kommunens utveckling, både ur ekonomisk och miljömässig synvinkel.

Vad gäller den potentiella målkonflikten mellan bevarande av jordbruksmark och kommunens behov av mark för bostadsbyggande och nya verksamhetsområden förs följande resonemang. Med ökad befolkningens mängd globalt, såväl i Sverige som helhet som i Skåne, och fortsatta effekter av klimatförändringar förmodas jordbruksmark bli allt mer värdefullt. Jordbruksmarken i Svedala är mycket högvärdig och det aktuella marknadsvärdet kan bedömas uppgå till 400 000-450 000 kr per hektar.¹⁶ I Svedala finns omkring 12 000 hektar åkermark¹⁷, vilket innebär att dess totala värde kan uppskattas till cirka 5 miljarder kr.

Det finns också en rad samhällsekonomiska nyttor av jordbruksmark som inte prissätts på marknaden och som därför inte går att kvantifiera på samma sätt som via fastighetsvärden. Att dessa samhällsekonomiska nyttor, som alltså inte avspeglas i priset på mark, kan vara betydande illustreras i en svensk studie från tidigt 1990-tal där individens värdering av närhet till jordbrukslandskapet analyseras. Studien, som bygger på rikstäckande intervjudata, ger vid handen att åkermark med spannmålsodling värderas till i genomsnitt 1140 kr per hektar och år. Givet dagens penningvärde och inkomster motsvarar detta en värdering på cirka 2500 kr per hektar och år, vilket vid en samhällsekonomisk kalkylränta på 3.5 procent per år ger en

tillkommande samhällsekonomisk nytta av åkermark på drygt 70 000 kr per hektar.¹⁸ Notabelt är att detta avser nyttor som ligger utanför den rent kommersiella värderingen av jordbruksmarken, det vill säga nyttor som kan kopplas till jordbrukslandskapets estetiska och kulturhistoriska värden samt dess betydelse för möjligheterna till rekreation.

Det samlade samhällsekonomiska värdet av jordbruksmark i Svedala kommun skulle alltså kunna uppskattas till omkring 500 000 kr per hektar. Det må vara en hög värdering, men det är fortfarande väsentligt lägre än vad som i normalfallet gäller vid en förändring av markanvändningen. Som exempel kan nämnas att taxeringsvärdet på mark för småhusbebyggelse, för kommunen som helhet, år 2016 uppgick till nära 7 miljoner kr per hektar, vilket översatt i marknadsvärde bör motsvara ungefär 9 miljoner kr.¹⁹ Det är således svårt att utifrån ett ekonomiskt perspektiv försvara en restriktiv hållning till exploatering av jordbruksmark.

Mot bakgrund av den tydliga målsättningen att kommunen vill utveckla ett hållbart samhälle samt utveckla kommunens centrumkärnor till attraktiva mötesplatser, finns en målkonflikt och en motsägelsefullhet gentemot det planerade nya externhandelsområdet i Svedala tätort. Ytterligare utredningar krävs för att bedöma påverkan på handeln i centrumkärnan samt hur mycket transporter handeln kommer att alstra. I översiktsplanen berörs detta mycket översiktligt och att utan att beskriva eventuella målkonflikter.

Förslaget till översiktsplan innehåller utbyggnader där det för närvarande inte är uteslutet att det kan riskera att påtagligt skada riksintresset för Malmö Airport, då den i praktiken försvårar möjligheterna att bygga ut flygplatsen med ännu en landningsbana. Det kan även ske påverkan på

¹⁶ Data från LRF Konsult.

¹⁷ SCB

¹⁸ Drake, Lars, *The non-market value of the Swedish agricultural landscape*, European Review of Agricultural Economics, 19(3):351-364, 1992.

¹⁹ SCB/Fastighetstaxeringen

befintlig kommunikationsutrustning som kan innebära en risk som innebär en påtaglig skada på riksintresset Malmö Airport. Flygplatsen är en tillväxtmotor för regionen och en utveckling bör gynna kommunen samhällsekonomiskt i form av fler arbetstillfällen och positiva effekter för både näringsliv och besöksnäring.

13.4.2 Miljö kvalitetsmål

De nationella miljö kvalitetsmålen har beaktats vid revideringen av översiktsplanen. Planen uttrycker utveckling för ökad hållbarhet, vilket innebär att utveckling ska ske på ett sätt som stärker förutsättningar för måluppfyllelse. Att huvudsaklig exploatering sker i anslutning till transportstråk och att tillväxt prioriteras till att utveckla befintliga orter har bäring på miljömål som begränsad klimatpåverkan och innebär begränsat markbehov vilket begränsar påverkan på andra miljömål. Utveckling av hållbara transporter har bäring på begränsad klimatpåverkan och frisk luft. Hög ambition på teknisk infrastruktur gällande VA-systemen innebär ökade förutsättningar för levande sjöar och vattendrag och grundvatten av god kvalitet, vilket i sin tur stärker förutsättningar för mål gällande kvalitet i naturområden och biologisk mångfald. En levande landsbygd där lantbrukens landskapspåverkan fortgår är en förutsättning för flera miljömål, såsom ett rikt odlingslandskap och ett rikt växt- och djurliv.

Planens påverkan på miljömålen är till stor del beroende av hur planens intentioner genomförs i praktiken, och i vilken mån som anpassningar görs för att värna miljöaspekter och hållbar utveckling i vidare planering, bedömning och genomföranden. I de fall där negativa konsekvenser har bedömts i denna MKB, kan de i flera fall även ha betydelse för aspekter som berörs av miljö kvalitetsmålen.

De senaste årens bedömningar av miljö kvalitetsmålen på regional nivå visar på att det behövs kraftanstängningar om målen ska uppnås inom utsatt tid. Det finns således stora utmaningar i miljömålsarbetet. Det har stor betydelse för hur översiktsplanarbetet genomförs i praktiken och vilka åtgärder som i övrigt görs för att miljömålen ska kunna uppnås.

Detta berör såväl kommunen som ett flertal aktörer på lokal, regional och nationell nivå.

13.4.3 Folkhälsomål

Utveckling av hälsan i befolkningen är central för en hållbar samhällsutveckling och för människors välbefinnande. Folkhälsan påverkas av allt från individens egna val och levnadsvanor till strukturella faktorer som yttre miljöer och demokratiska rättigheter och delaktighet i samhället och av många samhällsområden. Det övergripande nationella målet för folkhälsoarbetet i Sverige är "att skapa samhälleliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen".

För detta arbete finns 11 målområden uppsatta.

Översiktsplanens inriktning stärker förutsättningarna för ökad fysisk aktivitet med satsningar på gång- och cykelvägnätet. Principen med att förtäta de tre orterna Bara, Svedala och Klågerup innebär att målpunkter kan nås inom kortare avstånd för fler människor samt att en stärkt position för hållbara resor förbättrar hälsoaspekter i lokalmiljön.

Att kommunen prioriterar en levande landsbygd innebär en medvetenhet om att hela kommunen behöver få del av tillväxt och utveckling för att få till en social sammanhållning inom kommunens delar och i samverkan mellan stad och land. Att vara en del av samhället även på landsbygden med tillgång till service och samhällsfunktioner har stor betydelse för social välfärd.

Planen beaktar folkhälsoaspekter utifrån flera perspektiv; utifrån jämställdhet, tillgänglighet och delaktighet, ökad integration och fysisk aktivitet.

13.5 OSÄKERHETER

Konsekvensbedömningen görs utifrån att planens respektive nollalternativets befintliga planer genomförs fullt ut. Det är dock inte säkert att alla delar av planen kommer att realiseras, eftersom

genomförandet påverkas av konjunkturen och samhällsutvecklingen i övrigt. Det går därmed inte att säkert avgöra hur kommunen kommer att utvecklas, varken med planen eller i nollalternativet. Konsekvensbedömningarna som redovisats innehåller således osäkerheter.

14 UPPFÖLJNING

Enligt 6 kap 12 § miljöbalken ska en miljökonsekvensbeskrivning innehålla en redogörelse för de åtgärder som planeras för uppföljning och övervakning av den betydande miljöpåverkan som genomförandet av planen eller programmet medför. Översiktsplanen ger de övergripande riktlinjerna för kommunens utveckling. Betydande miljöpåverkan är därför till stor del beroende av hur riktlinjerna tillämpas i praktiken, vilken miljöambition som väljs vid genomförande och hur miljöåtgärder ser ut i övrigt. Uppföljningen av den betydande miljöpåverkan som genomförandet av översiktsplanen i realiteten ger bör så långt som möjligt kopplas till befintliga tillsyns-, miljölednings och övervakningssystem. Det innebär att vidare åtgärder bör baseras på de resultat som övervakningen ger gällande aspekter såsom, bullernivåer, luftkvalitet, status i vattenförekomster etc. Det ger underlag till vilka ytterligare åtgärder och strategier som behöver tas fram.

15 REFERENSER

- Miljöbalken
- PBL
- Boverket: PBL Kunskapsbanken, Tema kulturvärden
- Kulturmiljölagen
- Länsstyrelsens GIS-databas
- Länsstyrelsens webbplats – Skåne: Samhällsplanering och kulturmiljö
- Länsstyrelsen i Skåne rapport: Riksintresseprecisering för tre delområden inom riksintresset M:K 116 Görslöv – Torup i Svedala kommun
- Malmö museer, Kulturmiljöprogram för Klågerups tätort
- Malmö museer, Kulturmiljöprogram för Svedala tätort
- Malmö museer, Kulturmiljöprogram för Bara tätort (manus)
- Wallin kulturlandskap och arkeologi – Kulturlandskapsanalys Underlag för MKB 2012, Detaljplan Bara Söder.
- Wallin kulturlandskap och arkeologi - Kulturlandskapsanalys 2009, Del av Vinninge 2:18 m.fl.
- Landskapsarkitekt Kerstin Torseke Hultén AB, Landskapsanalys för området norr om Solgården, I Klågerup
- Skogsstyrelsens GIS-databas
- Riksantikvarieämbetets bebyggelseregister (BeBR)
- Riksantikvarieämbetets fornminnesregister (FMIS)
- www.vattenkartan.se
- Konsekvensbedömning av scenarier Svedala, Inregia AB, Januari 2006
- Vilka fysiska strukturer genererar mest tillväxt – Utvärdering och konsekvensbeskrivning av fyra scenarier för Skåne år 2030, Region Skåne år 2012
- Miljömålsprogram 2014, Svedala kommun år 2014
- Miljöpolicy för Svedala kommun, Svedala kommun, 2015-03-04
- Rapport – Mätningar i luft, Skånes luftvårdsförbund
- Registerblad över riksintresse för naturmiljö N87, Länsstyrelsen i Skåne län
- Bakgrundskartor Kulturvärden bedömningsytor: Topografiska kartan © Lantmäteriet Geodatasamverkan.
- Handbok med allmänna råd för tillämpningen av 3 kap. 6 §, andra stycket, Miljöbalken – Riksintresse för naturvård och friluftsliv, Naturvårdsverket
- Våtmarker och dammar runt Svedala - Förutsättningar för restaurering och anläggning, ekologigruppen AB, feb 2009
- PM – Svedala Svämplansanalys, Tyréns AB 2017-10-05
- Barnkonsekvensanalys inom verksamhetsområde Utbildning, Svedala kommun
- Exploateringsprogram 2017-2021. Svedala kommun
- Folkhälsomyndigheten: Folkhälsodata faktablad 2015 Svedala
- Folkhälsomyndigheten: Sveriges elva folkhälsomål
- Grönplan. Svedala kommun
- Handling för integration. Svedala kommun
- Handlingsplan för Trygghet och Folkhälsa 2014-2018. Svedala kommun
- Kommunfakta 2017, Svedala kommun
- PRO: Äldrebarometern 2015
- SCB:s medborgarundersökning, Svedala kommun
- SCB: statistikdatabasen. Ohälsotal Svedala kommun
- Skolskjutsreglemente för Svedala kommun
- Svedala kommuns hemsida, www.svedala.se
- Ungdomspolitiskt program. Svedala kommun
- Vård och omsorgsplan 2016-2019. Svedala kommun

VI ÄR WSP

WSP är ett av världens ledande analys- och teknikkonsultföretag. Vi verkar på våra lokala marknader med stöd av global expertis. Som tekniska experter och strategiska rådgivare har vi tillgång till ingenjörer, tekniker, naturvetare, planerare, utredare och miljöspecialister liksom professionella projektörer, konstruktörer och projektledare. Vi erbjuder hållbara lösningar inom Hus & Industri, Transport & Infrastruktur och Miljö & Energi. Med drygt 36 500 medarbetare på 500 kontor i 40 länder medverkar vi till en hållbar samhällsutveckling. I Sverige har vi omkring 3 700 medarbetare. www.wsp.com

WSP Stab

121 88 Stockholm-Globen
Besök: Arenavägen 7

T: +46 10 7225000
Org nr: 556057-4880
Styrelsens säte: Stockholm
wsp.com

